

Kallelse/Ärendelista

**Sammanträde med Socialnämnden,
torsdag 26 september 2024**

Tid: Kl 08:30

Plats: **Kommunhuset, OBS! konferensrum Vänern**

Dan Nyberg
Ordförande

Zana Savic
Sekreterare

Förhinder för ordinarie ledamot att delta vid sammanträdet anmäls till Zana Savic , 0521-72 17 30, zana.savic@vanersborg.se

Beräknad sluttid kl. 13

Ledamöter

Socialdemokraterna

Dan Nyberg (S), ordf.
Vakant (S)
Reidar Eriksson (S)
Taym Albaghdadi (S)

Sverigedemokraterna

Tomas Eklind (SD)
Anna Gustafsson (SD)

Moderaterna

Henrik Josten (M), 2 e vice ordf.
Sofia Jakobsson Blixt (M)
Gunnel Ymefors (M)

Vänsterpartiet

Ida Hildingsson (V)

Centerpartiet

Daniel Tesfay (C)

Kristdemokraterna

Magnus Ekström (KD), 1 e vice ordf.

Medborgarpartiet

Göran Svensson (MBP)

Ersättare

Kenneth Borgmalm (S)
Jörgen Zander (S)

Kalle Lundgren (SD)
Jennifer Strand (SD)

Robin Skenhede (M)
Christina Mattelin (M)

Johan Olsson (V)

Tomas Öberg (C)
Birgit Lindquist (C)

Anette Taimory (KD)

Eva Bodén-Johansson (MBP)
Cecilia Prins (L)
Marika Isetorp (MP)

2024-09-26

Övriga närvarande

Karin Hallberg, förvaltningschef

Jeanette Sjölund, verksamhetschef administration

Kristina Wallstedt, verksamhetschef kvalitet och utveckling

Anette Karlsson, verksamhetschef vård, stöd och utredning

Anna Cederlund, verksamhetschef vård och omsorg – hemtjänst

Maria Sundvall Möller, verksamhetschef vård och omsorg – särskilt boende

Peter Martinsson, verksamhetschef personligt stöd och omsorg

Ulrika Gardtman, verksamhetschef arbete, sysselsättning och integration

Åsa Turesson, verksamhetschef individ- och familjeomsorg

Anders Lundberg, ekonom, ärende 1

Anne Elfving, utvecklingsledare, ärende 2-3

Eva Grindén Nolblad, utvecklingsledare, ärende 2-3

Tommy Carlgren, medicinskt ansvarig sjuksköterska, ärende 12

Zana Savic, nämndsekreterare

Stefan Hansson, personalföreträdare. Ersättare: Christina Jansson.

Robert Wendel, personalföreträdare.

Annette Blidsell, personalföreträdare. Ersättare: Maria Larsen.

2024-09-26

Inledande formalia

- Mötets öppnande
- Upprop
- Val av justerare – *förslag Göran Svensson (MBP)*
- Anmälan om jäv

	Ärendelista	Dnr	Sida
1	Delårsrapport augusti med helårsprognos per augusti 2024	2023/284	4 - 15
2	Workshop Förväntade resultat 2025-2027	2024/220	16
3	Yttrande över internremiss- Målbild 2050	2024/122	17 - 69
4	Information till socialnämnden om den nya socialtjänstlagen	2024/142	70
5	Remissvar- Motion om att inkludera hanteringen av skyddade personuppgifter i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete	2024/15	71 - 84
6	Remissvar- Motion om att införa resegaranti i färdtjänsten	2024/14	85 - 95
7	Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS kvartal 2 2024	2024/103	96 - 101
8	Sammanträdestider för socialnämnden och socialutskottet år 2025	2024/212	102 - 103
9	Meddelandelista till socialnämnden 2024-09-26	2024/9	104 - 105
10	Anmälan av delegeringsbeslut till socialnämndens sammanträde 2024-09-26	2024/10	106 - 107
11	Information från ordförande, förvaltningschef och rådsorgan vid socialnämndens sammanträde 2024-09-26	2024/18	
12	Anmälan av delegeringsbeslut i sekretessärenden till socialnämndens sammanträde 2024-09-26	2024/10	
13	Individärende SEKRTSS		
14	Individärende SEKRETESS		

Tänk på allergiker och använd inte produkter som ger upphov till stark doft, t.ex. parfym eller rakvatten.

2024-09-18

Dnr: SOC 2023/112

Handläggare

Anders Lundberg
anders.lundberg@vanersborg.se
0521-72 16 54

Mottagare

Socialnämnden

Delårsrapport augusti med helårsprognos 2024

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner delårsrapport per augusti och helårsprognos 2024 samt överlämnar rapporten till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Delårsrapport augusti med helårsprognos för 2024 har sammanställts för socialnämnden per 2024-08-31.

I delårsrapporten redovisas resultatavstämning samt ekonomisk prognos.

Periodiserat utfall per augusti redovisar underskott på 16,4 mnkr. Statsbidrag och tillfällig budget 2024 inom äldreomsorgen samt förfogandemedel redovisar överskott. Underskott finns främst inom ekonomiskt bistånd, externt köpta platser/placeringar, hemtjänst samt IT.

Årsprognos för socialnämnden beräknas redovisa underskott på 31,1 mnkr (-3,6 mnkr 2023). Beräknat underskott reduceras av statsbidrag samt tillfällig budget inom äldreomsorgen. Främsta orsakerna till försämringen jmf 2023 beror på ökade kostnader för placeringar inom IFO, försörjningsstöd samt minskade statsbidrag inom äldreomsorgen.

Kommunen har för 2024 fått ca 14,8 mnkr i generella statsbidrag för att minska andelen timanställda samt för att öka andelen SSK. Dessa 14,8 mnkr har socialnämnden ansökt om att få som tilläggsanslag för 2024 vilket då kommer förbättra prognosen med 14,8 mnkr.

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Bilagor

Delårsrapport augusti med helårsprognos 2024.

Delårsrapport augusti mål och förväntade resultat 2024.

Sändlista

Kommunstyrelsen
Revisorerna

Socialnämnden

Ordförande: Dan Nyberg (S)

1:e vice ordförande: Magnus Ekström (KD)

2:e vice ordförande: Henrik Josten (M)

Förvaltningschef: Karin Hallberg

Verksamhetsbeskrivning

Socialförvaltningen är indelad i åtta verksamhetsinriktningar och leds av en förvaltningschef samt åtta verksamhetschefer.

Hemtjänst (Htj) ansvarar för att ge äldre och andra i behov av vård och omsorg, i den enskildes hem.

Särskilt boende (Säbo) ansvarar för att ge äldre och andra i behov av vård och omsorg i särskilt boende.

Vård-stöd och utredning (VSU) ansvarar bl.a. för förebyggande verksamhet, dagverksamhet, korttidsverksamhet riktat mot äldre, biståndsbedömningar samt hälso- och sjukvård.

Individ- och familjeomsorgen (IFO) ansvarar bland annat för försörjningsstöd, familjestöd och missbruksstöd.

Personligt stöd och omsorg (PSO) ansvarar för insatser till personer med funktionsnedsättning inom LSS och SoL.

Arbete, sysselsättning och integration (ASI) ansvarar bl.a. för arbetet med människor som har svag ställning på arbetsmarknaden samt med integration.

Administrativa avdelningen vars uppdrag är att stödja förvaltningen utifrån rollerna ekonom, personalspecialist, kansli och alkohol-handläggare.

Kvalitet och utveckling vars uppdrag är att stödja förvaltningen utifrån rollerna systemförvaltare, utvecklingsledare, medicinskt ansvarig sjuksköterska och webadministratör.

Resultatavstämning

Nedan redovisas nämndens förväntade resultat som ska bidra till att fullmäktiges inriktningsmål uppnås.

Upplevelsen hos förvaltningens målgrupper av att kunna påverka utförandet av sina biståndsbedömda insatser ska uppgå till minst rikssnitt i nationella brukarundersökningar

◆ Uppnås delvis

Undersökningarna sker under hösten och slutlig avstämning sker i samband med bokslut 2024. Aktiviteter pågår utifrån 2023 års resultat i undersökningarna.

Förvaltningen ska möjliggöra att fler personer med funktionsnedsättning kommer vidare till extern plats för arbete/sysselsättning

● Uppnås

Arbete pågår för att skapa fler externa platser genom metodiken stegvis förflyttning. Genom detta arbete görs prognos att måluppfyllelse nås.

Antal hushåll som uppbär försörjningsstöd ska minska 2024 jämfört med 2023 och antal hushåll 18-24 år som uppbär försörjningsstöd ska minska till förmån för egen försörjning 2024 jämfört med 2023

◆ Uppnås delvis

Januari-juli 2024 var antal hushåll med försörjningsstöd 408 att jmf med 401 på helår 2023. Antal hushåll 18-24 år var januari-juli 2024 50,6 att jmf med 48,5 på helår 2023.

Förvaltningen ska ha fokus på att uppmärksamma våld i nära relationer för socialnämndens målgrupper i syfte att minska dess förekomst genom följsamhet till upprättad handlingsplan

● Uppnås

Förvaltningen jobbar inom enheterna enligt riktlinje, rutiner och dom handlingsplaner som är framtagna varför måluppfyllelse bedöms uppnås.

En ökad andel av ungdomar som varken arbetar eller studerar återgår till studier

◆ Uppnås delvis

Fram till tertiäl 2 2024 har antalet ungdomar inom insatserna för detta sjunkit, extra resurser har satts in för att öka på andelen ungdomar som återgår till studier.

Förvaltningen ska arbeta för att öka beställningarna till Remöbleras verksamhet gällande cirkulära möbler

● Uppnås

Förvaltningen ledningsgrupp har fattat beslut om att vid behov av nya möbler ska verksamheterna i första hand vända sig till remöblera.

Resultatet i nationella jämförelser och brukarundersökningar ska ligga på minst rikssnitt

◆ Uppnås delvis

Undersökningar sker under hösten varför delvis måluppfyllelse anges. Slutlig bedömning sker i bokslut 2024.

En större självständighet för förvaltningens målgrupper ska uppnås genom ökad användning av digitala hjälpmedel och välfärdsteknik

● Uppnås

Införandet av digitala läkemedelsgivare (20 st igång med målsättning 50 st innan årets slut) och digital tillsyn på natten (4 st igång) har givit ökad självständighet hos brukarna.

En högre effektivitet ska uppnås inom verksamheten genom ökad digitalisering och användning av välfärdsteknik

● Uppnås

Införande har digitala läkemedelsgivare, digital tillsyn på natt samt införande av nya analysverktyg är bedömningen av måluppfyllelse nås.

Förvaltningens resultat gällande hållbart medarbetarindex ska uppgå till minst 80

◆ Uppnås delvis

Nuläge är 78 på HME där resultaten inom förvaltningen har en spridning mellan 75-86 (2023). Flertalet aktiviteter pågår utifrån det resultatet. Ny mätning sker i september 2024.

Förvaltningens totala sjukfrånvaro ska minska till 10 % 2024

◆ Uppnås delvis

För januari-juli 2024 var sjukfrånvaron 11,4 % (11,2 % jan-jul 2023). Fem av åtta verksamhetsinriktningar har en sjukfrånvaro under 10 %.

Nyckeltal/jämförelsetal

	Bokslut 2023	Utfall 24/08	Prognos 2024
Äldreomsorg			
Äldreboende platser	362	362	362
Korttidsplatser	26	26	26
Hemtjänst, utförda timmar	250 592	166 807	250 000
Antal besök dagverksamhet	7 042	5 668	8 000
Antal utskrivningsklara personer	1 343	891	1 340
Individ och familjeomsorg			

Antal vård dagar, HVB 0-21 år	6 101	4 310	6 465
Antal vård dagar, familjehem 0-21 år	25 806	17 411	26 120
Antal vård dagar, HVB vuxna	513	415	600
Antal bidragshushåll	660	590	660
Försörjningsstöd, mnkr netto	44,6	31,9	48,0
Personligt stöd och omsorg			
Antal boendebeslut enl. LSS	159	156	156
Antal boendebeslut enl. SoL	45	43	43
Antal boendestödsbeslut	115	108	115
Antal tillgängliga bostäder	189	189	187
Köpta externa platser	16	17	16
Personer med pers. assistans	62	63	63
Arbete, sysselsättning och integration			
Antal mottagna flyktingar	18	31	40
Antal mottagna ensamkommande flyktingbarn	3	1	3
Antal anvisade personer	631	280	500
Antal beslut daglig verks LSS	197	200	208

Ekonomi Resultaträkning

Mnkr	Prognos 2024	Budget 2024	Bokslut 2023	Utfall 24/08	%	Utfall
						23/08
Statsbidrag	80,9	48,8	108,0	68,7	141	69,4
Övr. intäkter	130,0	106,9	105,9	74,5	70	69,9
S:a intäkter	210,9	155,7	213,9	143,2	92	139,3
Personal	997,1	975,9	973,0	665,0	68	657,3
Omkost.	455,4	389,2	435,0	300,4	77	279,9
Avskrivn. & internränta	2,9	4,0	3,3	2,4	60	2,1
S:a kost.	1 455,4	1 369,1	1 411,3	967,8	71	939,3
Nettokost.	1 244,5	1 213,4	1 197,4	824,6	68	800,0
Nettobudg.	1 213,4	1 213,4	1 193,8	808,2	67	762,8
Budgetdiff	-31,1	0	-3,6	-16,4		-37,2

Utfall 2024-08-31

Periodiserat utfall per augusti redovisar underskott på 16,4 mnkr. Statsbidrag och tillfällig budget 2024 inom äldreomsorgen samt förfogandemedel redovisar överskott. Underskott finns främst inom ekonomiskt bistånd, externt köpta platser/placeringar, hemtjänst samt IT.

Anslagsbindningsnivå, Mnkr

Nämnderna

Mnkr	Prognos 2024	Budget 2024	Budget -diff	Utfall 24/08	%
Nämnd och nämndadm.	77,5	82,0	4,5	50,2	61
Äldreomsorg	575,5	594,0	18,4	385,9	65
Individ och familjeomsorg	224,0	182,9	-41,0	144,5	79
Personligt stöd och omsorg	294,4	283,1	-11,3	197,9	70
Arbete, sysselsättning och integration	73,1	71,4	-1,7	46,1	65
Netto	1 244,5	1 213,4	-31,1	824,6	68

Prognos 2024-12-31

Årsprognos för socialnämnden beräknas redovisa underskott på 31,1 mnkr (-3,6 mnkr 2023). Beräknat underskott reduceras av statsbidrag samt tillfällig budget inom äldreomsorgen. Främsta orsakerna till försämringen jmf 2023 beror på ökade kostnader för placeringar inom IFO, försörjningsstöd samt minskade statsbidrag inom äldreomsorgen.

Kommunen har för 2024 fått ca 14,8 mnkr i generella statsbidrag för att minska andelen timanställda samt för att öka andelen SSK. Dessa 14,8 mnkr har socialnämnden ansökt om att få som tilläggsanslag för 2024 vilket då kommer förbättra prognosen med 14,8 mnkr.

Nämnd och förvaltningsgemensamt

Verksamheten beräknas redovisa överskott på 4,5 mnkr (-0,8 mnkr 2023). Överskott redovisas för blockhyror och förfogandemedel 16,0 mnkr (inkl ramökning 10,0 mnkr beslutad av KF dec 2023) samt vakanser 3,1 mnkr. Underskott redovisas för IT på 13,5 mnkr, omsorgsresor 1,4 mnkr samt färdtjänst 0,7 mnkr.

Äldreomsorg

Verksamheterna beräknas redovisa överskott på 18,4 mnkr (+41,2 mnkr 2023) inklusive beräknat överskott på 36,5 mnkr för äldreomsorg gemensamt. Överskottet för äldreomsorg gemensamt beror på olika statsbidrag samt tillfällig budget under 2024.

Hemtjänst

Verksamheten beräknas redovisa underskott på 20,4 mnkr (-27,5 mnkr 2023). Underskottet beror främst på för höga personalkostnader kopplat till effektivitetsmålen samt volymökningar som inleddes 2022. Volymökningarna planar ut och 2024 ser ut att hamna på samma nivåer som 2023 men att underskottet 2024 minskar med ca 7,0 mnkr jmf 2023.

Särskilda boenden

Verksamhetens underskott beräknas till -0,5 mnkr (+2,2 mnkr 2023).

Gemensamt särskilt boende beräknas redovisa överskott på 12 mnkr. Av de totala förfogandemedlen på 10,4 mnkr kommer 1 mnkr förbrukas under hösten då flexitidsavtalet avslutats och personalens plussaldo kommer att betalas ut. Debiteringen för färdiga måltider ökar dessutom med 400 tkr.

Särskilda boenden beräknas redovisa ett underskott på 12,5 mnkr (-12 mnkr 2023). Av dessa kopplas 6,7 mnkr till avancerade vårdärenden. Personalkostnaderna har under sommaren ökat mer än beräknat, på grund av resurskrävande vårdtagare och hög frånvaro i personalgrupperna.

Vård stöd och utredning

Verksamhetens överskott beräknas till 2,8 mnkr (-1,8 mnkr 2023)

Gemensam VSU, biståndsenheten och bemanningsenheten beräknas redovisa ett överskott på 1,8 mnkr vilket är kopplat till statsbidrag samt vakanser och ej ersatt personal vid frånvaro.

Kommunal primärvård beräknas redovisa ett underskott på 0,8 mnkr, vilket är kopplat till bemanningssköterskor under sommaren, samt kostnader för läkemedelsautomater. Dagverksamhet beräknas redovisa överskott på 0,8 mnkr kopplat till statsbidrag samt vilande hyra för Tomtevägen i Vargön.

Korttidsvården beräknas redovisa överskott på 0,8 mnkr kopplat till färre köpta korttidsplatser, medan utskrivningsklara beräknas ha en budget i balans.

Individ och familjeomsorg

Verksamhetens underskott beräknas till 41,0 mnkr (28,7 mnkr 2023)

IFO gemensam och familjerådgivningen beräknas redovisa överskott på 1,0 mnkr. Överskott kopplat till statsbidrag 1,4 mnkr, medan familjerådgivningen visar underskott 0,4 mnkr kopplat till personalkostnader.

Barn- och ungdomsvård beräknas redovisa ett underskott på totalt 37,3 mnkr. Underskott beräknas för personal- och konsultkostnader 4,4 mnkr, Särskild förordnad vårdnadshavare 4,5

mnkr, HVB placeringar 30,5 mnkr och Familjerätt 1,0 mnkr. Underskottet vägs upp av överskott för återsökning Migrationsverket 2,5 mnkr, samt familjehemsplaceringar 0,6 mnkr.

Öppenvård Barn & unga beräknas redovisa ett överskott på 1,8 mnkr kopplat till ej ersatt personal samt statsbidrag.

Vuxenvård beräknas redovisa ett överskott på 3,3 mnkr där överskottet är kopplat till kostnader för våld i nära relation 2,0 mnkr, samt ej ersatt personal 2,6 mnkr, men detta reduceras av ett underskott för köpta platser missbruk 1,5 mnkr.

Försörjningsstöd beräknas redovisa ett underskott på 9,8 mnkr där 11,6 mnkr är underskott för utbetalt ekonomiskt bistånd, medan 1,8 mnkr är överskott för ej ersatt personal.

Personligt stöd och omsorg

Verksamheterna beräknas redovisa underskott på 11,3 mnkr (-13,5 mnkr 2023).

Externa placeringar LSS och SoL redovisar underskott på 18,2 mnkr. Verksamheten arbetar för att ta hem två personer under hösten 2024. Dock har det tillkommit fyra placeringar för barn och unga samt ytterligare en väntas tillkomma under hösten.

Gemensamt PSO redovisar överskott på 1,7 mnkr. Överskottet förklaras av förfogande-medel som ligger budgeterade under verksamhetschef.

Boende LSS i egen regi redovisar ett överskott på 2,2 mnkr, överskottet har minskat på grund av ökad bemanning för hemtagning av två personer från köpt plats. Socialpsykiatrin redovisar överskott på 1,6 mnkr, överskottet förklaras av effektiv användning av resursspass och ökat samarbete mellan verksamheterna.

Personlig assistans redovisar överskott på 1,3 mnkr och ledsagning, kontaktperson och korttids beräknas att gå budget i balans.

Arbete, sysselsättning och integration

Verksamheten beräknas redovisa ett underskott på 1,7 mnkr (-1,8 mnkr 2023).

Arbetsmarknadsenheten beräknas redovisa ett underskott på 0,1 mnkr. 2,4 mnkr är överskott för personal, och 2,8 mnkr är underskott för

arbetsmarknadsanställningar för att minska försörjningsstödet.

Daglig verksamhet redovisar underskott på 3,0 mnkr (-3,3 mnkr 2023). Nedläggning av två verksamheter samt minskning i personalstyrka är anledning till prognosförbättring jämfört med resultat 2023. Dock har det tillkommit kostnad för extern DV kopplat till personer på köpt plats under PSO, detta beräknas kosta 400 tkr under 2024.

Flyktingverksamheten redovisar överskott på 1,4 mnkr. Överskottet beror på statlig ersättning kopplat till kriget i Ukraina, schablonersättning samt ej ersatt personal vid frånvaro.

Åtgärder

Förvaltningen följer noga utvecklingen inom alla verksamheter. Flertalet enheter redovisar budget i balans och där underskott aviserats pågår arbete för att minimera eventuellt underskott.

För att nå en ekonomiskt effektiv förvaltning utifrån tilldelad budgetram för 2024 pågår flertalet aktiviteter på uppdrag av förvaltningschef;

- Fortsatt pausa heltid som norm.
- Översyn av riktlinjen hållbara scheman för att anpassa metodik och planering än mer till budget, personal och kvalitet för brukaren i en bemanningshandbok.
- Genomföra de budgetanpassningar som varje verksamhetsinriktning tagit fram på uppdrag av förvaltningschef.
- Aktiviteter pågår och planeras ytterligare för att minska sjukfrånvaron och öka friskfaktorerna i förvaltningen och därtill kostnaderna för densamma.
- Aktiviteter pågår kopplat till resultatet i medarbetarenkäten i syfte att stärka motivation och delaktighet i arbetsgrupperna.
- Utifrån resultat av det uppdrag som gavs gemensamt av ledning inom NU-sjukvården och socialförvaltning gällande samarbete och finansiering avseende avancerad vård trakeostomi/hemventilator behöver fortsatt dialog med NU-sjukvården gällande kostnad för den del som bedöms som specialiserad fortsätta i någon form.
- Förebyggande arbete inom samtliga avdelningar.

- Fortsatt implementering av välfärdsteknik enligt framtagen handlingsplan.
- Fortsatt nära samarbete inom förvaltningen och med andra förvaltningar/organisationer för våra målgrupper.

Investeringar

Mnkr	Prognos 2024	Budget 2024	Budget- diff	Utfall 24/08
Inventarier	6,3	6,3		
Netto				

2024 års investeringsbudget är 6,3 mnkr. Total investeringskostnad för året beräknas till 6,3 mnkr och gäller främst verksamheterna som kommer att flytta in i före detta Ekeliden. Återinvestering sker också i hjälpmedel, möbler och andra kontorsinventarier.

Socialnämnd

Ordförande: Dan Nyberg
Vice ordförande: Magnus Ekström
2:e vice ordförande: Henrik Josten
Förvaltningschef: Karin Hallberg

Verksamhetsbeskrivning

Resultatavstämning

Nedan redovisas nämndens förväntade resultat som ska bidra till att fullmäktiges inriktningsmål uppnås.

Upplevelsen hos förvaltningens målgrupper av att kunna påverka utförandet av sina biståndsbedömda insatser ska uppgå till minst riksnitt i nationella brukarundersökningar.

◆ Uppnås delvis

I vilken utsträckning bedömer vi att det förväntade resultatet uppnås/uppnåtts under året? Varför/varför inte?

Nationella brukarundersökningar genomförs hösten 2024 varför resultat kopplat till det förväntade resultatet inte kan redovisas innan resultat av genomförande kommit till förvaltningen.

Vilka resultat har uppnåtts?

Verksamheterna arbetar med aktiviteter kopplat till förra årets mätning och fokuserar på genomförandeplanerna och delaktigheten i dessa.

Vad är orsaken till resultaten?

Förvaltningen ska möjliggöra att fler personer med funktionsnedsättning kommer vidare till extern plats för arbete/sysselsättning.

● Uppnås

I vilken utsträckning bedömer vi att det förväntade resultatet uppnås/uppnåtts under året? Varför/varför inte?

Bedömningen är att resultatet kommer nås under året.

Vilka resultat har uppnåtts?

En arbetsgrupp med representanter från DV och AME har som uppdrag att ta fram förslag på olika

samverkansformer. Dialog finns mellan mottagningsteamet (DV) och arbeidskonsulenter med inriktning arbetsgivarkontakter. Mottagningsteamet kommer att tillsammans med arbeidskonsulenter gå utbildning i "säljstrategier" gentemot arbetsgivare i september månad. ASI:s ledningsgrupp har formulerat ett uppdrag till arbetsgruppen att ta fram förslag på var en mixad företagsgrupp kan förläggas och genomföras. En arbetsintegrerad verksamhet där personer både från daglig verksamhet och AME ska kunna delta. Förslag kommer att läggas om mixade företagsgrupper på Dollarstore och Noratron. Fler praktikplatser för deltagare från DV har möjliggjorts inom AME:s praktiska verksamheter under året och för tillfället finns det 2-3 personer med beslut om daglig verksamhet inom AME:s praktiska verksamhet. I syfte att underlätta för personalen inom DV, så har arbeidskonsulenter besökt verksamheter för att se på vilket sätt deltagare från AME skulle kunna bidra i verksamheten. Förslag om workshop (breddad rekrytering) har lämnats, för att kunna identifiera kringuppgifter. Förhoppningen är att deltagare från AME skulle kunna bidra till att frigöra personella resurser för att arbeta med stegvis förflyttning och möjliggöra ytterligare företagsgrupper.

Vad är orsaken till resultaten?

Antal hushåll som uppbär försörjningsstöd ska minska 2024 jämfört med 2023 och antal hushåll 18-24 år som uppbär försörjningsstöd ska minska till förmån för egen försörjning 2024 jämfört med 2023.

◆ Uppnås delvis

I vilken utsträckning bedömer vi att det förväntade resultatet uppnås/uppnåtts under året? Varför/varför inte?

Måluppfyllelse kan bedömas vid bokslut. Det finns

dock en risk att målet inte kommer att uppnås, då förvaltningen i dagsläget ligger något högre än 2023 års resultat. Vad gäller hushåll 18-24 år så är resultatet väldigt likvärdigt 2023 års resultat.

Vilka resultat har uppnåtts?

* År 2020 var genomsnittet 515 hushåll per månad som uppbar försörjningsstöd.

* År 2021 var genomsnittet 520 hushåll.

* År 2022 var genomsnittet 404 hushåll.

* År 2023 är genomsnittet 401 hushåll.

Hittills i år 2024 (årets 7 första månader) var genomsnittet ca 408 hushåll per månad som uppburit försörjningsstöd.

Hushåll 18-24 år;

* År 2021 var genomsnittet ca. 86,2 hushåll per månad som uppbar försörjningsstöd.

* År 2022 var genomsnittet ca 62,8 hushåll per månad.

* År 2023 var genomsnittet ca 48,5 hushåll per månad.

Hittills i år 2024 (årets sju första månader) var genomsnittet ca 50,6 hushåll per månad som uppburit försörjningsstöd.

Vad är orsaken till resultaten?

Förvaltningen ska ha fokus på att uppmärksamma våld i nära relationer för socialnämndens målgrupper i syfte att minska dess förekomst genom följsamhet till upprättad handlingsplan.

● Uppnås

I vilken utsträckning bedömer vi att det förväntade resultatet uppnås/uppnåtts under året?

Varför/varför inte?

Samtliga verksamhetsinriktningar prognosticerar måluppfyllelse.

Vilka resultat har uppnåtts?

KoU samordnar förvaltningens övergripande arbete med VIN och håller ihop den förvaltningsövergripande arbetsgruppen samt medverkar i den kommunövergripande arbetsgruppen som hålls samman av KS. Enheterna på förvaltningen beskriver hur de uppmärksammar och arbetar med frågan enligt upprättad handlingsplan. Bedömning är att målet kommer uppnås när året är slut.

Vad är orsaken till resultaten?

Samtliga verksamhetsinriktningar arbetar utifrån övergripande framtagna handlingsplan och har brutit ner till egna handlingsplaner (varav en verksamhet reviderar planen för att tydligare koppla till övergripande plan samt vilka som arbetar med FREDA frågorna) samt att området finns i förvalt-

ningens grunduppdrag.

En ökad andel av ungdomar som varken arbetar eller studerar återgår till studier.

◆ Uppnås delvis

I vilken utsträckning bedömer vi att det förväntade resultatet uppnås/uppnåtts under året?

Varför/varför inte?

AME verkar inom sitt grunduppdrag och uppdraget för det kommunala aktivitets-ansvaret för att en ökad andel ungdomar som varken arbetar eller studerar återgår till studier.

Vilka resultat har uppnåtts?

Det är svårt att säga om målet kommer nås, eftersom det sker stora förändringar under året och mer tydliga mätpunkter är vid start och avslut av termin. Det är vid tertial 2 omöjligt att säga om antalet/andelen ungdomar som återgår till studier har ökat. Det är oklart hur många som totalt blivit antagna till studier och hur många av dessa som har påbörjat studierna. Den 20 augusti var det dock 48 stycken KAA-ungdomar som hade blivit antagna till studier under hösten, vilket är ett mycket gott resultat om det står sig.

Vid årets början fanns 128 KAA-ungdomar och vid mars var det 106 stycken. Det är en minskning med 17%. Ambitionen är att antalet ungdomar (av totalen) som återgår till studier ska överstiga 20%, vilket var resultatet 2022 och 2023. För att uppnå detta så har extra personella resurser getts till KAA-uppdraget under våren och framåt. AME har också tillsammans med Folkuniversitetet lämnat in en ESF-ansökan i syfte att tillsammans driva ett projekt med målet att fler UVAS, som ej är inskrivna på Arbetsförmedlingen, ska återgå till studier. AME är också samarbetspartner i en annan projektansökan, där fokus också är fler till studier. Målgruppen är dock inte enbart UVAS, utan långtidsarbetslösa med lågutbildning. Besked kring ansökningarna lämnas i mitten av september.

Vad är orsaken till resultaten?

Förvaltningen ska arbeta för att öka beställningarna till Remöbleras verksamhet gällande cirkulära möbler.

● Uppnås

I vilken utsträckning bedömer vi att det förväntade resultatet uppnås/uppnåtts under året?

Varför/varför inte?

Resultatet bedöms uppnås inom förvaltningen.

Vilka resultat har uppnåtts?

Inväntar slutligt resultat vid bokslut.

Vad är orsaken till resultaten?

Ett mindre behov av möbelinköp uppfattas inom förvaltning jmf med 2023. Följsamhet till kommunens direktiv om att i första hand välja inköp via Remöblera och i sista hand får kompletteringar göras genom externa inköp. Marknadsföring sker till samarbetspartners inom kommunen och till verksamhet med finansiering från Samordningsförbundet. Verksamheten Remöblera har under början av året haft möten gällande verksamhetsutveckling varav marknadsföringen är en huvudpunkt. Man har även efterfrågat kostnadsunderlag från fastighetsägare för installation av lackbox i verksamheten vilket skulle skapa större efterfrågan på möblerna. Ett uppsving i försäljningen internt noterades i samband med att reklam för tjänsten lades ut intranätet under våren. Nästa åtgärd som planeras är att marknadsföra tjänsten på chefsmöten i kommunen.

Resultatet i nationella jämförelser och brukarundersökningar ska ligga på minst riksnitt.

◆ Uppnås delvis

I vilken utsträckning bedömer vi att det förväntade resultatet uppnås/uppåtts under året?

Varför/varför inte?

Arbete pågår i form av samordning och planering för att genomföra årets brukarundersökningar som sker nu under hösten. Resultatet av dessa kommer att kunna redovisas tydligare i samband med bokslutet.

Vilka resultat har uppåtts?

Resultatet av undersökningarna kommer att kunna redovisas tydligare i samband med bokslutet. Vänstetiden för inflytt på särskilt boende är något oviss om vi kommer att klara medelvärdet för 2024 då vi ser en ökning i tid från tidigare år.

Vad är orsaken till resultaten?

Verksamhetsinriktningarna arbetar aktivt med aktiviteter efter de analyser som genomförts efter förra årets resultat i de olika undersökningarna med målsättning att nå de resultat vi önskar uppnå.

En större självständighet för förvaltningens målgrupper ska uppnås genom ökad användning av digitala hjälpmedel och välfärdsteknik.

● Uppnås

I vilken utsträckning bedömer vi att det förväntade resultatet uppnås/uppåtts under året?

Varför/varför inte?

Målet bedöms uppnås.

Vilka resultat har uppåtts?

Under årets första månader har arbetet med att införa digitala läkemedelsgivare till brukare inom hemtjänsten och socialpsykiatri fortsatt. Idag har vi 20 automater ute med målsättning 50 innan årsskiftet och förvaltningen ser att det direkt ger en ökad självständighet för den enskilde. Digital tillsyn har inte breddinförts än då upphandlingen hos VGR försenats och kommer troligen igång först i höst 2024. Vi har 4 kameror igång och det har givit en ökad självständighet, fungerat väldigt bra och varit uppskattade hos både brukare och anhöriga. Digitala inköp är uppskattat men har inte genererat någon större effekt på självständigheten, dvs att brukare gått över till att bli helt självständiga och avslutat insatsen. Det har inträffat hos några få brukare bara.

Inom personligt stöd och omsorg pågår även tester av att dela information på digitala TV skärmar anpassade till brukarens behov av stöd. Projektet planeras att breddas för fler målgrupper inom förvaltningen. Inom boendestöd så har de personer som bor i ordinärt boende möjlighet att beställa sin mat via digitala lösningar. PSO har under våren 2024 fått 2 stycken digvi ombud, projekt via FuB och allmänna arvsfonden, där syftet med projektet är att via en app skall personer med funktionsnedsättning skapa relationer med nya personer och hålla kontakt med personer i andra delar av landet. Ombuden hjälper till att skapa konto.

Vi har under första kvartalet 2024 tagit fram en e-tjänst på Vänersborgs kommuns hemsida där det finns möjlighet att lämna intresseanmälan för grupper och Råd och stödsamtal för kommuninvånare. Vi kommer under 2024 även implementera så att samtycken från familjehemsföräldrar i alla lägen inhämtas digitalt med bank-id istället för pappershantering som gjorts tidigare. Medborgartjänsterna e-anmälan och e-ansökan finns tillgängliga och nu pågår ett fortsatt arbete avseende säker e-brevlåda, vilket troligen kommer att bli klart under 2024.

I syfte att öka självständigheten hos målgruppen, men också att öka effektiviteten inom konsumentkontorets verksamhet så ses nu över hur verksamheten kan använda digitala verktyg för att förbereda kommuninvånarna inför första mötet med konsumentkontoret. Detta skulle underlätta t ex BUS-arbetet och förhoppningsvis bidra till att minska nuvarande kötid samtidigt som kommuninvånaren ges förutsättningar att få överblick över sin situation och därmed ökad självständighet. Förvaltningen har påbörjat ett samarbete med SKR gällande att skapa en "försörjningsstrategi" för i första hand hemtjänsten för att kunna prioritera, öka volym och få mesta möjliga nytta av införandet av välfärdsteknik. Alla ovan välfärdstekniska pro-

dukter syftar till en ökad självständighet för brukare och bidrar till måluppfyllelse under året. I övrigt följer vi beslutat aktivitetsplan för digital verksamhetsutveckling.

Vad är orsaken till resultaten?

Tydlig handlingsplan samt bra implementeringsprocesser och en drivkraft inom förvaltningen och bland brukarna att införa nya metoder.

En högre effektivitet ska uppnås inom verksamheten genom ökad digitalisering och användning av välfärdsteknik.

● Uppnås

I vilken utsträckning bedömer vi att det förväntade resultatet uppnås/upp nåtts under året?

Varför/varför inte?

Förvaltningen har infört ett flertal välfärdstekniska produkter och tjänster, exempelvis digitala läkemedelsgivare inom hemtjänsten och social psykiatri i syfte att öka brukarens självständighet men också en ökad effektivitet inom verksamheterna. Införande av Life care avgifter samt även Life care HSL kommer att införas under 2024 med en ny process för dokumentation som ger en sammanhållen patientjournal utan dubbeldokumentation. Implementering av medborgartjänst som möjliggör för både privatpersoner och myndigheter att via e-tjänsten göra orosanmälningar både avseende vuxna och barn till IFO. Privatpersoner får också möjlighet att ansöka om bistånd på detta sätt. Via e-tjänsten kommer dessa anmälningar och ansökningar gå rakt in i vårt verksamhetssystem Lifecare vilket också ökar rättssäkerheten och personuppgiftshandlingen betydligt. Detta underlättar även hanteringen för personalen och färre personer blir involverade att hantera denna typ av känslig information. Arbetet kommer att pågå under året och graden av ökad effektivitet kommer att följas under året.

Vilka resultat har uppnåtts?

Bedömning görs att effektiviteten inom förvaltningen kommer att öka och målet uppnås därmed. Införande av beslutsstöd via Power BI kommer effektivisera statistikframtagande och i sin tur beslutsprocesserna då tydligare och än mer korrekta underlag tas fram.

Vad är orsaken till resultaten?

Tydlig handlingsplan och implementeringsplaner samt förändringsvilja inom förvaltningen till att införa nya metoder och tekniker.

Förvaltningens resultat gällande hållbart medarbetarindex ska uppgå till minst 80.

◆ Uppnås delvis

I vilken utsträckning bedömer vi att det förväntade resultatet uppnås/upp nåtts under året?

Varför/varför inte?

Förvaltningens nuläge baserat på förra årets mätning är 78. Ny mätning genomförs under september månad varför resultat av den får avvaktas. Prognos bedöms till delvis. Förvaltningen arbetar aktivt med arbetsmiljö enligt kommunens och förvaltningens rutiner och styrdokument inom området. Handlingsplaner utifrån förra årets resultat pågår och arbetsmiljökartläggningar pågår inom några av våra enheter för att förbättra arbetsmiljön. Resultatet av tidigare mätning har lyfts på APM, LSG samt FSG.

Vilka resultat har uppnåtts?

Analysera med hjälp av mått/nyckeltal och kända resultat.

Vad är orsaken till resultaten?

Förvaltningens totala sjukfrånvaro ska minska till 10 procent 2024.

◆ Uppnås delvis

I vilken utsträckning bedömer vi att det förväntade resultatet uppnås/upp nåtts under året?

Varför/varför inte?

Utifrån statistik för de första sju månaderna för 2024 är det osäkert om målet på 10 % kommer nås under året för förvaltningen som helhet, varför prognos bedöms delvis. Osäkerheten består i att vi inledde året med högre sjukfrånvaro än 2023 men har under de fyra senaste månaderna minskat. Hur hösten kommer gestalta sig är osäkert.

Vilka resultat har uppnåtts?

Förvaltningens totala sjukfrånvaro jan-juli är 11.4 % varav den korta uppgår till 3.7 %. Vi ser att den korta minskat under året men att den långa har ökat. Fem av åtta verksamhetsinriktningar har en sjukfrånvaro under 10 procent, medan tre ligger över procenttalet. Fördelningen är från 4.6 % till 15.3 %.

Vad är orsaken till resultaten?

Förvaltningen arbetar aktivt med frågan utifrån kommunens och förvaltningens övergripande riktlinjer och rutiner. Arbetet gällande OSA är systematiserat och skyddsronder genomförs gällande fysisk och psykisk arbetsmiljö. Faktorer från bl.a medarbetarenkäten har det skapats aktiviteter kring på arbetsplatserna samt att vi genomför arbetsmiljökartläggningar på några enheter för att få en dju-

pare bild kring upplevd arbetsmiljö och orsaker bakom den för att kunna sätta in de insatser som bedöms behövas. Förvaltningen arbetar med friskfaktorer samt ett nära och synligt ledarskap.

2024-09-09

Dnr: SOC 2024/220

Handläggare

Karin Hallberg
karin.hallberg@vanersborg.se
0521-72 14 71

Mottagare

Socialnämnden

Workshop Förväntade resultat 2025-2027

Förslag till beslut

Socialnämnden noterar informationen.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden fick under sammanträdet den 2024-08-29 information om planen för socialnämndens och socialförvaltningens arbete under hösten med förväntade resultat, verksamhetsplan samt detaljbudget.

Enligt planen genomförs workshop gällande förväntade resultat under sammanträdet 2024-09-26. De förväntade resultaten bearbetas sedan av förvaltningen för att lyftas för fastställande den 2024-10-31.

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Sändlista

Handläggare av ärendet

2024-09-11

Dnr: SOC 2024/122

Handläggare

Anne Elfving
anne.elfving@vanersborg.se
0521-72 17 56

Mottagare

Socialnämnden

Eva Grindén Nolblad
Eva.grindennolblad@vanersborg.se
0521-72 24 41

Yttrande över internremiss - Målbild 2050

Förslag till beslut

Socialnämnden avger yttrande över internremiss – Målbild 2050 enligt yttrande daterat 2024-08-06.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2024-05-02 att remittera en utredningsrapport ”Målbild 2050” till socialnämnden med flera för synpunkter.

Samordningsgrupp för strategisk samhällsplanering har initierat uppdraget Målbild 2050 för att skapa en gemensam bild för Vänerns borg i framtiden. Det handlar om långsiktig och hållbar samordning av kommunens planarbete och samhällsbyggnadsprojekt. En utredningsrapport har tagits fram som redovisar de analyser som gjorts. Fyra utbyggnadsalternativ har tagits fram och av dessa förordas i rapporten den som prioriterat nya bostadsområden kring Öxnered, med en ny grundskola i nordvästra delen av Vänerns borgs stad.

Socialnämnden lämnar synpunkter på förslaget enligt yttrande daterat 2024-08-06, där bland annat vikten av socialtjänstens medverkan i samhällsplaneringen utifrån nuvarande och kommande socialtjänstlagen framhålls.

Underlag

- Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)
- Lagrådsremiss ”En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter” (överlämnad till Lagrådet den 4 juli 2024)

Karin Hallberg
Förvaltningschef

Sändlista

Kommunstyrelsen

2024-08-06

Dnr: SOC 2024/122

Handläggare

Anne Elfving
anne.elfving@vanersborg.se
0521-72 17 56

Mottagare

Socialnämnden

Eva Grindén Nolblad

eva.grindennolblad@vanersborg.se

0521-72 24 41

Yttrande över internremiss - Målbild 2050

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2024-05-02 att remittera Utredningsrapport – Målbild 2050 till socialnämnden med flera för synpunkter.

Sammanfattning av yttrande

Målet med utredningsrapporten är att överskådligt redovisa förutsättningar och analyser som kan utgöra ett underlag för strategiska inriktningsbeslut om hur kommunens utbyggnad ska planeras.

I utredningen framhålls vikten av samordning mellan bostadsutbyggnad och planering av grundskole- och förskolelokaler. Socialnämnden har inga egentliga synpunkter på denna sammankoppling. Nämnden har heller inget att erinra mot föreslagen prioriteringsordning, utan finner det logiskt att satsa på bostadsområden kring Öxnered och med en ny grundskola i nordvästra delen av Vänersborgs stad.

Socialnämnden har utöver detta några synpunkter på remissen, vilka framför allt tar sikte socialtjänstens medverkan i samhällsplaneringen, både utifrån nuvarande och kommande socialtjänstlag. Inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den sociala miljön borde därför finnas med som ett strategiskt underlag.

Yttrande

Samordningsgrupp för strategisk samhällsplanering har initierat uppdraget ”Målbild 2050” för att skapa en gemensam bild för Vänersborg i framtiden. Det handlar om långsiktig och hållbar samordning av kommunens planarbete och samhällsbyggnadsprojekt. En utredningsrapport har tagits fram som redovisar de analyser som gjorts. Fyra utbyggnadsalternativ har tagits fram och av dessa förordas i rapporten den som prioriterat nya bostadsområden kring Öxnered, men med en ny grundskola i nordvästra delen av Vänersborgs stad.

Målet med rapporten är att överskådligt redovisa förutsättningar och analyser som kan utgöra ett underlag för strategiska inriktningsbeslut om hur kommunens utbyggnad ska planeras. Nämnden ser att det är lika viktigt att inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den sociala miljön finns med som ett strategiskt underlag.

2024-08-06

Dnr: SOC2024/122

Synpunkter

I remissen framhålls vikten av samordning mellan bostadsutbyggnad och planering av grundskole- och förskolelokaler. Socialnämnden har inga egentliga synpunkter på denna sammankoppling. Nämnden har heller inget att erinra mot föreslagen prioriteringsordning, utan finner det logiskt att satsa på bostadsområden kring Öxnered och med en ny grundskola i nordvästra delen av Vänersborgs stad.

Socialnämnden har, utöver ovanstående, följande synpunkter på remissen. Dessa tar framför allt sikte socialtjänstens medverkan i samhällsplaneringen, både utifrån nuvarande och kommande socialtjänstlag.

Sociala aspekter i samhällsplaneringen utifrån ny socialtjänstlag

En lagrådsremiss till ny socialtjänstlag ”En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter” överlämnades till Lagrådet den 4 juli 2024. Propositionen beräknas komma i november 2024 och lagen träda i kraft 2025. Av förslaget framgår bland annat att nuvarande bestämmelser, om att socialnämnden ska medverka i samhällsplaneringen samt att socialnämnden ska skapa god samhällsmiljö och goda förhållanden, ska föras över till den nya socialtjänstlagen, med ett förtydligande om att ansvaret också omfattar personer med funktionsnedsättning.

I utredningen (SOU 2020:17) fanns även förslag om att komplettera med sociala aspekter i plan- och bygglagen, eftersom bestämmelsen om socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen inte fått tillräckligt genomslag i praktiken. Regeringen konstaterar dock att det av plan- och bygglagen redan framgår att sociala utgångspunkter ska beaktas vid planering och andra ärenden enligt lagen. Emellertid menar Regeringen att socialtjänstens medverkan i kommunernas samhällsplanering behöver utvecklas och följas upp.

Socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen syftar till att socialtjänstens kunskaper och erfarenheter ska tas tillvara i kommunens samhällsplanering samt till att ge socialtjänsten möjlighet att bidra till att förebygga sociala problem och svårigheter på en övergripande nivå. Ett ökat fokus på sociala aspekter och den sociala miljön i samhällsplaneringen kan i större utsträckning bidra till att främja människors jämlikhet och levnadsvillkor.

Socialtjänstens medverkan i samhällsplaneringen handlar om att påverka planeringen av befintliga eller nya områden där samhällsplanerare och socialtjänst kan samarbeta för att nå bästa resultat. Samverkan mellan förvaltningarna kan åstadkomma fysiska och strukturella förändringar som kan bidra till att lösa eller förebygga sociala problem. Ofta kan socialtjänsten i ett tidigt skede se problem som, om de inte åtgärdas, kan accelerera och leda till såväl stora sociala förluster som höga samhälleliga kostnader. Den fysiska miljön påverkar den sociala miljön som i sin tur påverkar de människor som bor där. Egenskaper i miljöerna kan till exempel främja fysisk aktivitet, gemenskap och välbefinnande eller motverka ungdoms- och gängkriminalitet.

Kunskaphöjande insatser och kunskapsstöd är de åtgärder som föreslås som kan bidra till att säkerställa socialnämndens medverkan. Regeringen avser att följa hur

2024-08-06

Dnr: SOC2024/122

bestämmelsen om socialtjänstens medverkan i samhällsplaneringen tillämpas i enlighet med socialtjänstlagen, och vid behov överväga ytterligare åtgärder.

Övrigt

Socialförvaltningens målgrupper utgör en stor andel av kommunens befolkning, vilka bor, lever och verkar i olika delar av kommunen, och med varierande behov över olika tider i livet. Socialförvaltningens perspektiv är därför viktiga att ha med i planeringen, både på kort och lång sikt i samhällsplaneringen.

Befolkningsprognoser visar att andel äldre ökar kraftigt i riket och kommunen under ett antal år framöver. Det medför stora utmaningar vad gäller rekryteringsbehov. Det är redan idag svårt att rekrytera personal till främst äldreomsorgen och särskilt till kommunala arbetsplatser som ligger utanför centrala Vänersborg.

Om behov uppstår av lokaler och boenden för socialförvaltningens olika målgrupper i de prioriterade områdena är det viktigt att ha med detta i planeringen, även om behovet i nuläget är oklart.

Avslutningsvis konstateras att socialförvaltningen inte har varit representerad bland de tjänstepersoner som arbetat fram målbilden. Likaså finns inte socialnämndens verksamheter och inte heller förvaltningens behovsinventering gällande boenden och lokaler omnämnda i remissunderlaget, mer än som "annan kommunal service". Då socialförvaltningens målgrupper utgör en stor andel av kommunens befolkning är det viktigt att även socialtjänstens perspektiv lyfts fram och synliggörs i Målbild 2050.

Socialnämnden ser att det är viktigt att inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den sociala miljön finns med som ett strategiskt underlag.

Dan Nyberg
Socialnämndens ordförande

Karin Hallberg
Förvaltningschef

§ 75

Internremiss - Målbild 2050

KS 2024/146

Beslut

Kommunstyrelsen remitterar Utredningsrapport – Målbild 2050 till Barn- och utbildningsnämnden, Byggnadsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Samhällsbyggnadsnämnden, Socialnämnden, AB Vänersborgsbostäder och Fastighets AB Vänersborg.

Bilaga/bilagor

Bilaga 3: Utredningsrapport - Målbild 2050

Sammanfattning av ärendet

Samordningsgrupp (tidigare Styrgrupp) för strategisk samhällsplanering har initierat uppdraget Målbild 2050 för att skapa en gemensam bild för Vänersborg i framtiden. Det handlar om långsiktig och hållbar samordning av kommunens planarbete och samhällsbyggnadsprojekt. En utredningsrapport har tagits fram som redovisar de analyser som gjorts. I arbetet har bland annat identifierats vikten av samordning mellan bostadsutbyggnad och planering av grundskole- och förskolelokaler. Kommunen har möjlighet till strategisk styrning bland annat genom att bestämma i vilken ordning de tre stora kommunala bostadsutbyggnadsområdena kring Öxnered, Södra Onsjö och Dalbobergen ska planläggas och byggas ut. Fyra utbyggnadsalternativ har tagits fram och av dessa förordas den som prioriterar nya bostadsområden kring Öxnered, men med en ny grundskola i nordvästra delen av Vänersborgs stad.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2024-04-15 § 52
- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-04-03
- Utredningsrapport - Målbild 2050

Sändlista

Barn- och utbildningsnämnden
Byggnadsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Samhällsbyggnadsnämnden
Socialnämnden
AB Vänersborgsbostäder
Fastighets AB Vänersborg

Utdragsbestyrkande

2024-04-03

Dnr: KS 2024/146

Handläggare

Pål Castell

pal.castell@vanersborg.se

0521-72 10 91

Mottagare

Kommunstyrelsen

Internremiss - Målbild 2050

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen remitterar Utredningsrapport – Målbild 2050 till Barn- och utbildningsnämnden, Byggnadsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Samhällsbyggnadsnämnden, Socialnämnden, AB Vänernsborgsbostäder och Fastighets AB Vänernsborg.

Sammanfattning av ärendet

Samordningsgrupp (tidigare Styrgrupp) för strategisk samhällsplanering har initierat uppdraget Målbild 2050 för att skapa en gemensam bild för Vänernsborg i framtiden. Det handlar om långsiktig och hållbar samordning av kommunens planarbete och samhällsbyggnadsprojekt. En utredningsrapport har tagits fram som redovisar de analyser som gjorts. I arbetet har bland annat identifierats vikten av samordning mellan bostadsutbyggnad och planering av grundskole- och förskolelokaler. Kommunen har möjlighet till strategisk styrning bland annat genom att bestämma i vilken ordning de tre stora kommunala bostadsutbyggnadsområdena kring Öxnered, Södra Onsjö och Dalbobergen ska planläggas och byggas ut. Fyra utbyggnadsalternativ har tagits fram och av dessa förordas den som prioriterar nya bostadsområden kring Öxnered, men med en ny grundskola i nordvästra delen av Vänernsborgs stad.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Sedan 2020 har en serie workshops genomförts med Styrgruppen/Samordningsgruppen för strategisk samhällsplanering för att belysa utvecklingsscenarier, strategiska valmöjligheter och behovet av samordning mellan olika plan- och byggprocesser. Under kommunstyrelseförvaltningens ledning har sedan en utredningsrapport tagits fram som redovisar resonemang kring utgångspunkter för lokalisering, utvecklingsmöjligheter i olika delar av kommunen och strategiska utbyggnadsalternativ.

Hela kommunen ingår i analysen, men en slutsats är att ett avgörande ställningstagande handlar om hur Vänernsborgs stad ska växa de kommande decennierna. Närmare bestämt har kommunen möjlighet att styra strategiskt genom att fatta ett inriktningsbeslut om tågordningen för översiktsplanens tre stora kommunala utredningsområdena för framtida bostadsbebyggelse – Öxnered, Södra Onsjö och Dalbobergen. Vidare argumenteras för att planering av grundskole- och förskolelokaler är en bra utgångspunkt för beslutet.

Inledningsvis prövades tre utbyggnadsalternativ, med fokus på vardera av de tre utbyggnadsområdena. Sedan togs även ett fjärde alternativ fram som kombinerar

utbyggnad av bostäder kring Öxnered med en ny grundskola i nordvästra delen av Vänersborgs stad. Det är det alternativet som förordas i rapporten.

Att prioritera Öxnered framför nya bostäder på Södra Onsjö och Dalbobergen betyder inte att utvecklingsbehoven i andra delar av kommunen ska förbises.

För att skapa en bebyggelsemiljö kring Öxnered i linje med kommunens vision och översiktsplan krävs samordning av många saker. Det handlar inte bara om att möta behovet av förskole och grundskoleplatser. Det behövs även gång- och cykelvägnet, bil- och kollektivtrafikförbindelser, platser för lek och fritidsaktiviteter, möjlighet att promenera i skogsområden och längs vattnet, utveckling av service av olika slag och arbetsplatser. Därför behövs en långsiktig samordnad planering.

För att underlätta den typen av samordning har utkast till projektöversikt för kommunens samhällsbyggande tagits fram. Projektöversikten är dock inte en del av remissen eftersom den kontinuerligt behöver uppdateras, vidareutvecklas och integreras i kommunens övriga system för verksamhetsplanering.

Synpunkterna från remissen kommer att ligga till grund för revidering av utredningsrapporten. Sedan är tanken att kommunfullmäktige ska få ta ställning genom ett inriktningsbeslut för att fånga intentionerna i det förordade utbyggnadsalternativet. I rapporten finns ett förslag till formulering av ett sådant inriktningsbeslut.

Beredning

Tjänstepersoner från kommunstyrelseförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, miljö- och byggnadsförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen har på olika sätt deltagit i arbetet.

Analyser och slutsatser har redovisats i olika sammanhang för bland annat samordningsgrupp för strategisk samhällsplanering, barn- och utbildningsnämndens presidium och kommundirektörens ledningsgrupp.

Jenny Kudryk

Chef avdelningen för hållbar utveckling

Bilagor

Utredningsrapport – Målbild 2050

Sändlista

Barn- och utbildningsnämnden
Byggnadsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Samhällsbyggnadsnämnden
Socialnämnden
AB Vänersborgsbostäder
Fastighets AB Vänersborg

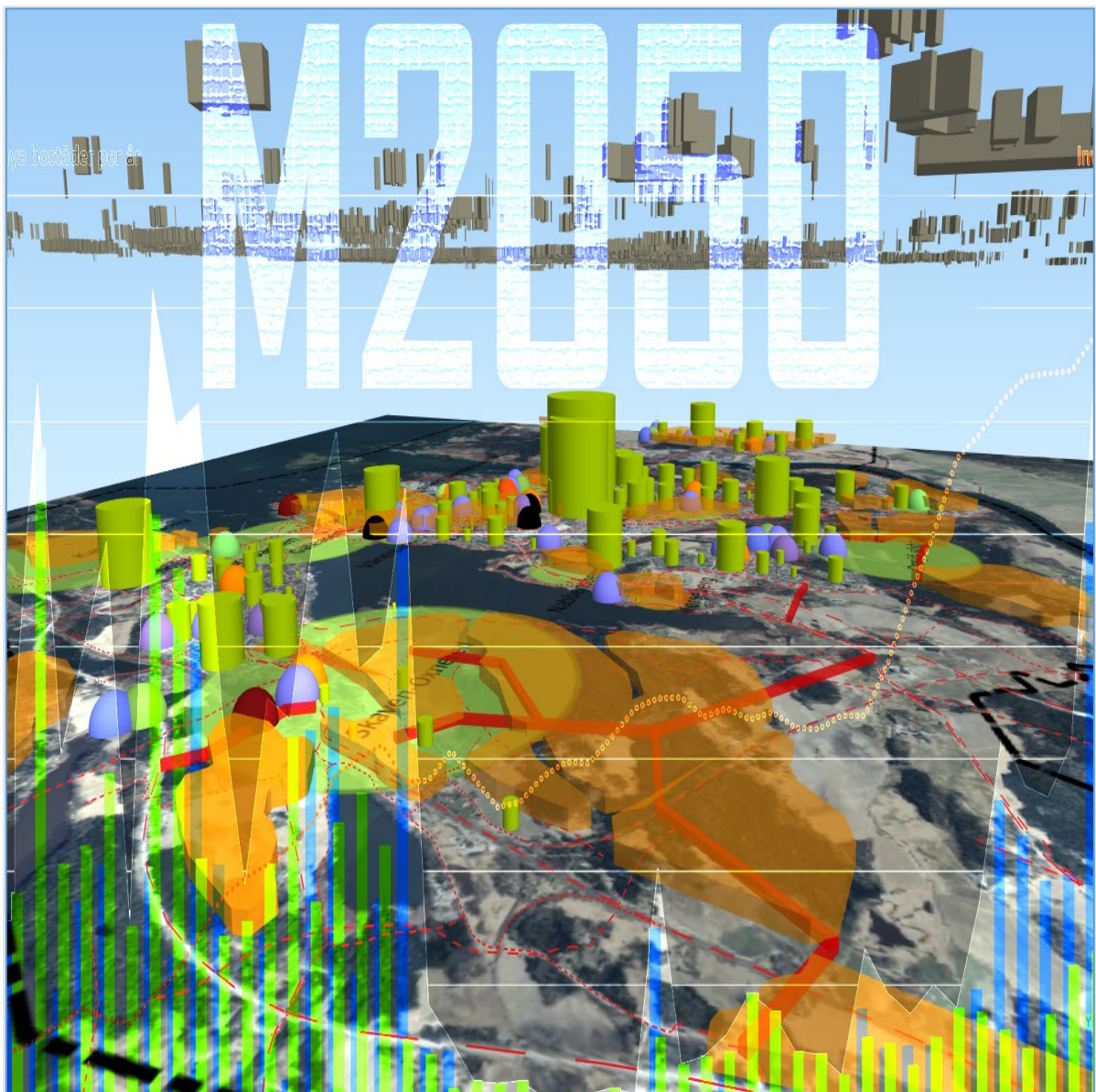
2024-02-26

Dnr: KS 2024/146

Handläggare
Pål Castell
p.al.castell@vanersborg.se
0521-721091

Mottagare
Kommunstyrelsen

Utredningsrapport – Målbild 2050

Sammanfattning av rapporten

Målbild 2050 är ett uppdrag som initierats av Styrgrupp för strategisk samhällsplanering (numera Samordningsgrupp för strategisk samhällsplanering). Uppdraget syftar till att skapa en gemensam bild för Vänersborg i framtiden.

Utredningsrapporten redovisar överskådligt förutsättningar och analyser som kan utgöra ett underlag för strategiska inriktningsbeslut om hur kommunens utbyggnad ska planeras. Hela kommunen ingår i analysen, men en slutsats är att ett avgörande ställningstagande handlar om hur Vänersborgs stad ska växa de närmsta decennierna. Närmare bestämt har kommunen möjlighet att styra strategiskt genom att fatta ett inriktningsbeslut om tågordningen för översiktsplanens tre stora kommunala utredningsområden för framtida bostadsbebyggelse – Öxnared, Södra Onsjö och Dalbobergen. Vidare argumenteras det för att planering av grundskole- och förskolelokaler är en bra utgångspunkt för beslutet.

Fyra alternativ för inriktningsbeslutet presenteras i slutet av rapporten och av dessa förordas utbyggnadsalternativ A2: ”Prioritet Öxnared men skola i nordväst”.

I rapporten finns även en sammanställning av resonemang kring utgångspunkter för lokalisering av olika funktioner. Det finns även en genomgång av utvecklingsmöjligheter för olika delområden av kommunen. Tanken är att detta underlag kan ge strategiskt stöd även åt andra inriktningsbeslut, som till exempel planering av skollokaler eller andra samhällsbyggnadsprojekt.

Innehållsförteckning

1	UPPDRAG.....	4
1.1	UPPDRAGSBESKRIVNING	4
1.2	MÅL OCH SYFTE	4
1.3	BERÖRDA PARTER/AKTÖRER.....	4
1.4	AVGRÄNSNING.....	4
1.5	UNDERLAG.....	5
1.6	METOD.....	5
2	RESULTAT OCH SLUTSATSER.....	5
3	UTREDNING.....	6
3.1	BEFOLKNINGSUTVECKLING OCH BYGGANDE	6
3.1.1	Åldersstrukturer i olika delar av kommunen	7
3.1.2	Befolkningsutveckling i nya och befintliga bostadsområden.....	9
3.1.3	Kommentar kring befolkningsprognoser	12
3.2	GENERELLA UTGÅNGSPUNKTER FÖR LOKALISERING.....	13
3.2.1	Bostäder	14
3.2.2	Förskolor.....	15
3.2.3	Grundskolor.....	16
3.2.4	Anläggningar för kultur och fritid.....	17
3.2.5	Rekreation och friluftsliv	18
3.2.6	Företag och arbetsplatser.....	18
3.3	UTVECKLINGSMÖJLIGHETER I OLIKA DELAR AV KOMMUNEN.....	18
3.3.1	Landsbygden kring Brålanda	19
3.3.2	Brålanda ort.....	21
3.3.3	Landsbygden kring Frändefors.....	22
3.3.4	Frändefors ort	23
3.3.5	Dalslandskusten	24
3.3.6	Väne Ryr och landsbygden däromkring.....	25
3.3.7	Vänersnäs.....	26
3.3.8	Västra Tunhem.....	28
3.3.9	Vargön	29
3.3.10	Blåsut-Öxnered	30
3.3.11	Norra Huvudnäs.....	33
3.3.12	Södra Huvudnäs	35
3.3.13	Onsjö.....	36
3.4	FYRA UTBYGGNADSSALTERNATIV	38
3.4.1	Utbyggnadsalternativ A: Prioritet Öxnered	39
3.4.2	Utbyggnadsalternativ A2: Prioritet Öxnered men skola i nordväst	40
3.4.3	Utbyggnadsalternativ B: Prioritet Dalbobergen	41
3.4.4	Utbyggnadsalternativ C: Prioritet Södra Onsjö.....	42
3.4.5	Diskussion och slutsats.....	43
4	REFERENSLISTA	44

1 Uppdrag

1.1 Uppdragsbeskrivning

Uppdraget att ta fram en långsiktig målbild för kommunens utbyggnadsplaner härrör från diskussioner inom Styrgrupp för strategisk samhällsplanering (sedan 2023 Samordningsgrupp för strategisk samhällsplanering). Frågan lyftes i samband med gruppens första sammanträde i november 2019 och har sedan dessa behandlats vid flera av gruppens träffar. Enligt minnesanteckningar från gruppens första träff, 2019-11-15: ”En viktig del i arbetet ska vara ’vägen framåt’, att skapa en gemensam bild för Vänersborg i framtiden.”

1.2 Mål och syfte

Målet med rapporten är att överskådligt redovisa förutsättningar och analyser som kan utgöra ett underlag för strategiska inriktningsbeslut om hur kommunens utbyggnad ska planeras. Det främsta syftet är att genom att teckna det övergripande sammanhanget kunna vaska fram den bästa tågordningen för de större kommunalt drivna utbyggnadsprojekten. Målbilden syftar även till att ge strategiskt stöd åt andra inriktningsbeslut, som till exempel planering av skollokaler eller andra samhällsbyggnadsprojekt.

1.3 Berörda parter/aktörer

Uppdraget har initierats av Samordningsgrupp (tidigare Styrgrupp) för strategisk samhällsplanering. Kommunstyrelseförvaltningen har samordnat och drivit arbetet framåt med stöd från tjänstepersoner på flera berörda förvaltningar, bland annat miljö- och byggnadsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen.

1.4 Avgränsning

Det finns flera styrdokument och styrprocesser i kommunen som berör de teman som lyfts i denna rapport. Den väsentliga skillnaden är att Målbild 2050 är inriktat på ett längre tidsperspektiv och inte utgör något styrdokument i sig. Målbild 2050 är ett projekt som genererar underlag för beslut och styrdokument.

De processer och styrdokument som berörs är i första hand:

Mål- och resursplan (kommunens budget). Mål- och resursplanen är det starkast styrande dokumentet eftersom det är genom den som medel tillsätts för genomförande. Den är treårig och uppdateras årligen. Målbild 2050 kommer att vägleda samordning och prioritering av satsningar i Mål- och resursplanen.

Översiktsplanen (med fördjupningar). Kommunen ska ha en aktuell översiktsplan som visar de grova dragen för hur mark- och vattenområden ska användas långsiktigt hållbart. Målbild 2050 går inte in på översiktsplanens markanvändningsrekommendationer men lyfter fram strategiska prioriteringar när det gäller ordningen på genomförandet. Översiktsplanen utgör därmed ett underlag för Målbild 2050.

Lokalförsörjningsplaner. Kommunen tar fram olika dokument för den egna lokalförsörjningen. Bland annat ingår *Förskole- och grundskoleplan* som redovisar behoven av om- och utbyggnad av lokaler för barn- och utbildningsnämnden utifrån en tioårig befolkningsprognos. Liknande finns även för de andra nämnderna. Kommunstyrelseförvaltningen samordnar lokalplaneringen i årliga beslutsunderlag inför budgetarbetet. Målbild 2050 kommer att vägleda samordning och prioritering av projekt i lokalförsörjningsunderlagen.

Riktlinjer för bostadsförsörjning. Kommunen ska varje mandatperiod ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning. Där anges mål och förväntad utbyggnadstakt för innevarande och kommande mandatperiod. Målbild 2050 kommer att vägleda prioriteringar av kommunala bostadsplaner.

Övriga styrdokument. Det finns ytterligare ett antal sektorstyrdokument med påverkan på byggande och fysisk planering i kommunen, bland annat naturvårdsstrategi, vattentjänstplan (pågående arbete), näringslivsstrategi, friluftstrategi (pågående arbete), cykelplan och skogsbruksplan. Målbild 2050 kan i olika grad utgöra underlag för prioriteringar när denna typ av styrdokument upprättas i framtiden. Målbild 2050 kan även vägleda prioriteringar av detaljplaner och bidra med visst underlag i detaljplanarbeten.

1.5 Underlag

Som underlag har använts bland annat:

- Översiktsplan 2017 med tillhörande underlagshandlingar.
- Fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön med tillhörande underlagshandlingar.
- Förskole- och grundskoleplaner.
- Bostadsförsörjningsplan, löpande prognoser och statistik för bostadsbyggande.
- Befolkningsprognoser och befolkningsstatistik.

1.6 Metod

Till stor del har arbetet byggts upp kring en serie workshops i samordningsgrupp (tidigare styrgrupp) för strategisk samhällsplanering. Även barn- och utbildningsnämndens presidium och kommundirektörens ledningsgrupp har deltagit.

2 Resultat och slutsatser

Det finns goda förutsättningar för olika typer av utveckling i kommunens olika områden. Efter en tid av stagnation under 1990-talet har intresset för att flytta till, bygga hus och etablera företag i Vänersborg vuxit de senaste två decennierna. När det gäller bostäder är det framför allt i Vänersborg-Vargöns tätortsområde det har byggts, och särskilt centralt i Vänersborg, på Holmängen och norra Onsjö. Det har dock även byggts nya bostäder runt om i hela kommunen.

Vägledning för hur kommunen ska utvecklas finns i kommunens översiktsplan och i viss mån i andra ställningstaganden, till exempel de senaste besluten om skolbyggnationer där valet varit att satsa på treparallella grundskolor F-6. I översiktsplanen finns många platser för nya bostadsområden kring tätorterna utpekade, vilket bedöms kunna täcka behovet av bostadsbyggande för lång tid framöver.

Kommunen har ett strategiskt vägval att göra när det kommer till ordningen för byggande av nya större bostadsområden på kommunal mark runt Vänersborg. Framför allt handlar det om Öxnered, Dalbobergen och Södra Onsjö. Utbyggnad av större bostadsområden behöver samordnas med utbyggnad av förskola, grundskola och annan kommunal service, satsningar på grönområden, cykelvägar och offentliga stadsrum samt planering för kommersiell service, kollektivtrafik med mera.

Grundskolor hör till den mest påkostade kommunala strukturen som dessutom är mycket svår att bygga om i efterhand. Av den anledningen har grundskolestrukturen lyfts fram i analysen.

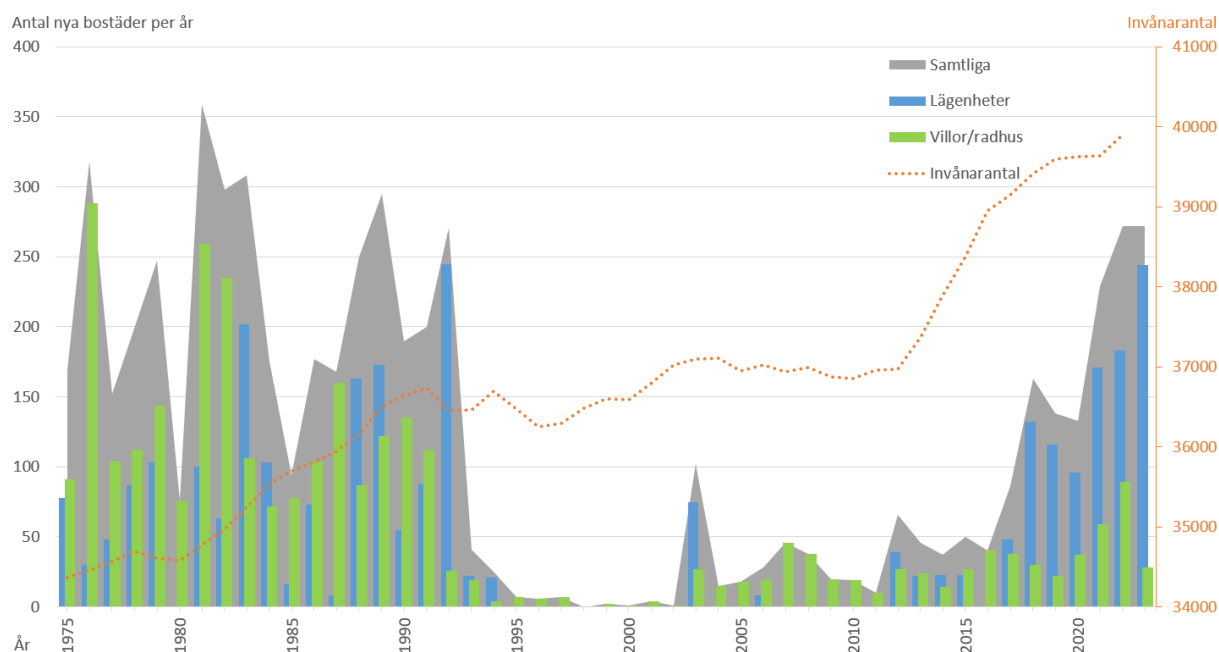
Fyra utbyggnadsalternativ har prövats för hur kommunen ska planera för nya bostadsområden, grundskolor, förskolor och vägar under kommande decennier. Det alternativ som förordas är A2: ”Prioritet Öxnered men skola i nordväst”.

3 Utredning

3.1 Befolkningsutveckling och byggande

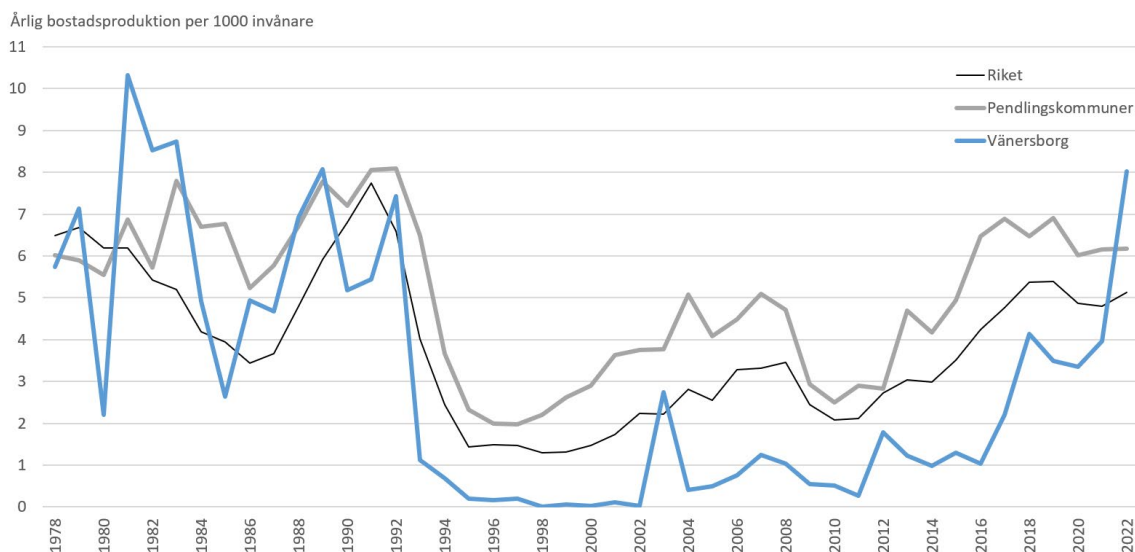
Sedan kommunsammanslagningen 1974 kan befolkningsutvecklingen i Vänersborgs kommun grovt sett delas in i tre faser (se Figur 1):

- 1975-1991: Relativt hög befolkningstillväxt (0,42% per år)
- 1992-2002: Väldigt låg befolkningstillväxt (0,03% per år)
- 2003-2023: Mycket hög befolkningstillväxt (0,77% per år, under perioden 2012-2017 till och med 1,15% per år)

Figur 1. Befolkningsutveckling och bostadsbyggande i Vänersborg 1975-2023, uppdelat på lägenheter i flerbostadshus respektive småhus (1-2 bostäder per hus).

Siffrorna över befolkningsutvecklingen speglas i statistiken över bostadsbyggandet, där det under åtta år från mitten av 1990-talet endast byggdes ett fåtal villor per år i kommunen. Även om finanskrisen vid 1990-talets inledning gav avtryck på bostadsbyggandet i hela landet framstår stagnationen i Vänersborg som särskilt markant. Det är först de senaste åren som bostadsbyggandet i Vänersborg ligger på en nivå som närmast sig jämförbara kommuner (se Figur 2). År 2022 färdigställdes över 300 bostäder, vilket ligger långt över bostadsförsörjningsplanens mål och dessutom ligger över såväl rikssnitt som genomsnittet bland jämförbara kommuner sett till invånarantal.

Figur 2. Jämförelse mellan bostadsbyggandet 1978-2022 i Vänersborg, andra pendlingskommuner (enligt SKR:s kommungruppering) och Sverige.

Att byggandet i Vänersborgs kommun vaknat till liv efter ett par decennier av nästan stillastående kan ha flera olika orsaker. Troligtvis bidrar utökad tågtrafik efter att dubbelspår till Göteborg färdigställdes. Eventuellt bidrar även den kraftfulla befolkningsökningen som blev ett resultat av migrationsvågen 2015. Genom asylboendet på Restad Gård (det största i landet) gjorde extra stort avtryck i Vänersborg bland annat genom stort behov av utbyggnad av barnomsorg och skolor samt diversifiering av småföretagande och föreningsliv. Frågan om bostadsbrist var ständigt högt på agendan och under en period var även planberedskapen mycket eftersatt. Sedan början av 2020-talet har det funnits gott om planlagd mark för olika typer av bostäder.

3.1.1 Åldersstrukturer i olika delar av kommunen

Åldersfördelningen skiljer sig åt i olika delar av kommunen. Till stor del beror det på vilka typer av bostäder som finns, där till exempel hushåll boende i villor oftare har barn, och unga vuxna utgör en större andel av de boende i mindre lägenheter. Men det handlar också till stor del om platsen. I grova drag kan åtminstone fyra olika typer av områden utifrån åldersstruktur (se även Figur 3):

Centrala Vänersborg

Vänersborgs centrala delar särskiljer sig i kommunen med lägst andel barn och högst andel äldre, samt en hög andel unga vuxna.

Övriga centrala stadsområden

Centrala delar av Vargön samt områdena närmast söder om centrala Vänersborg (bland annat Lyckhem och Holmängen) har fortfarande många unga vuxna, men låg andel äldre och hög andel barn.

Övriga Vänersborg och Vargön

Stadsdelar lite längre från centrum, som till exempel Blåsut, Mariedal, Onsjö och Granås, har en tydlig profil med hög andel barn och medelålders, men låg andel unga vuxna och äldre.

Landsbygden

Övriga delar av kommunen kännetecknas generellt sett av en relativt låg andel barn och unga vuxna, medan det skiljer lite från plats till plats kring andelarna äldre och medelålders.

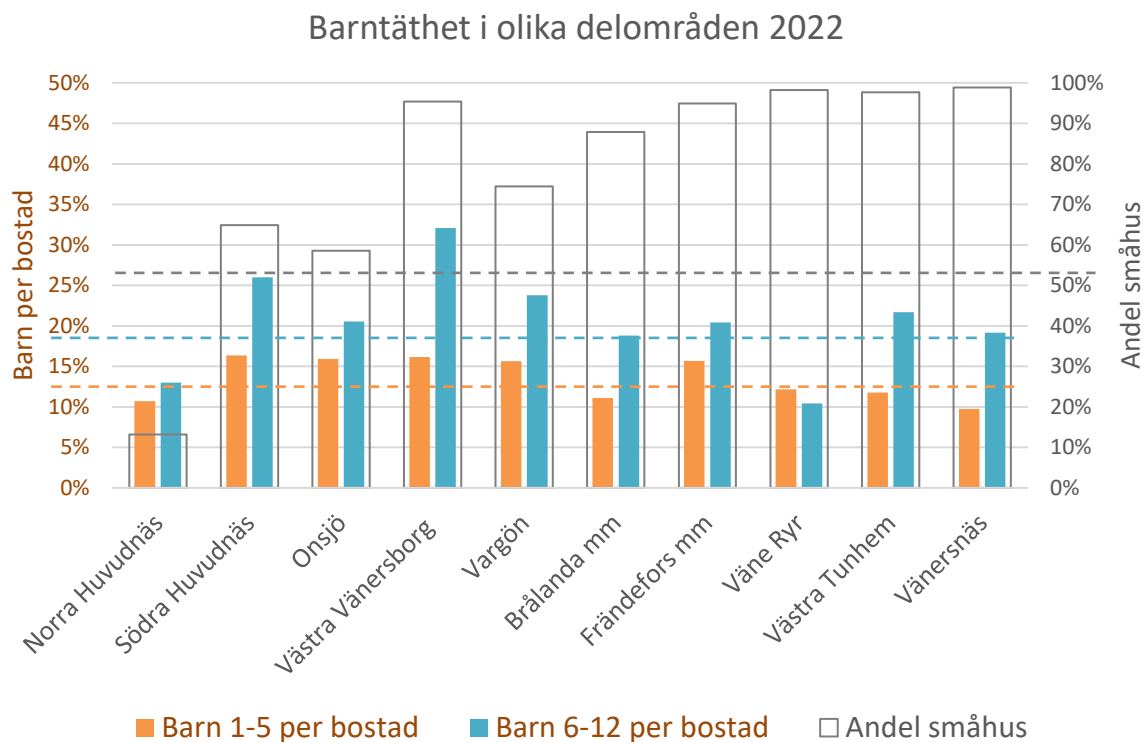
	Åldersgrupper			
	0-20 år	21-30 år	31-65 år	66-100 år
Centrala Vänersborg	18%	14%	38%	30%
Tärnan	26%	16%	40%	18%
Centrala Vargön	28%	12%	41%	19%
Onsjö	26%	10%	44%	20%
Mariedal	28%	9%	43%	19%
Halleberg	26%	8%	45%	21%
Granås	29%	7%	45%	19%
Blåsut	30%	7%	47%	17%
Öxnered	30%	6%	47%	17%
Frändefors	24%	7%	45%	23%
Sundals Ryr	24%	10%	44%	22%
Mulltorp	23%	6%	51%	20%
Brålanda	23%	9%	41%	27%
Rösebo	22%	7%	48%	22%
Vänersnäs	21%	5%	49%	24%
Väne Ryr	21%	7%	50%	22%
Skerrud	21%	8%	45%	26%
Hela kommunen	24%	11%	43%	22%

Figur 3. Matris som förenklat visar åldersstrukturen i 17 delområden i kommunen. Grön färg betyder högre andel än kommungenomsnittet, röd färg betyder lägre andel, gul/orange/gulgrön betyder att andelen är ungefär som kommungenomsnittet. Siffrorna utgår från befolkningen i barn- och utbildningsförvaltningens statistikområden år 2022.

Genomsnittet för hela kommunen är att det bor 13 förskolebarn (1-5 år) och 19 grundskolebarn (6-12 år) per 100 bostäder. Genomsnittet för småhus är 19 respektive 26 barn, medan det för lägenheter i flerfamiljshus är 9 respektive 12 barn. Det är med andra ord mer än dubbelt så många barn per bostad i ett villaområde än i ett område med flerfamiljshus. Men eftersom det samtidigt får plats väldigt många fler bostäder på en markyta om det är lägenheter som byggs blir befolkningstätheten ändå ofta mycket större då, även när det gäller barn.

Det ska även nämnas att det skiljer mycket åt mellan olika områden. Trots att mer än 90% av alla bostäder i centrala Vänersborg är lägenheter bor det lika många barn per bostad där som i Väne Ryr, där nästan alla bor i småhus. Se Figur 4 för att jämföra fler områden.

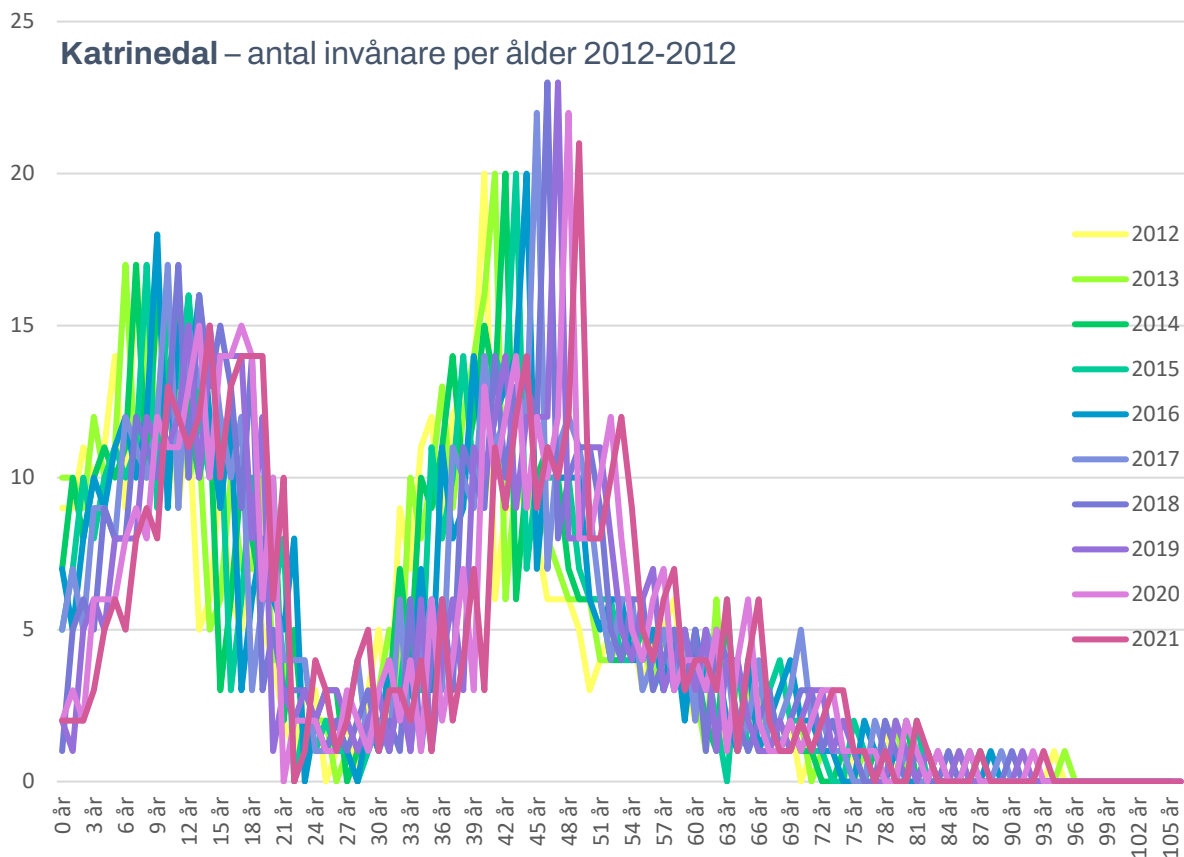
Figur 4. Diagram som visar andel barn per bostad i förskole- respektive grundskoleålder, samt andel småhus i olika delområden. Streckade linjer visar kommungenomsnitt.

3.1.2 Befolkningsutveckling i nya och befintliga bostadsområden

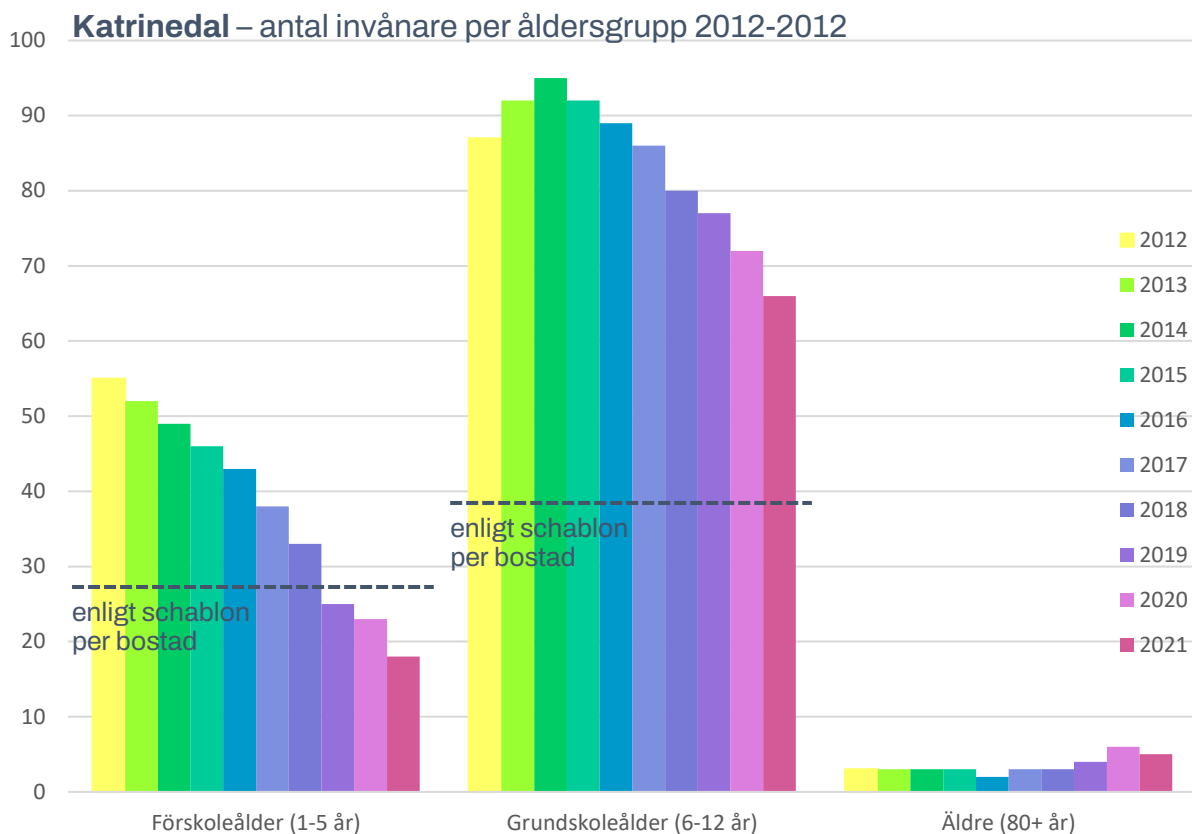
Förändringar av åldersstrukturen i ett område kan ha stor betydelse för den kommunala planeringen, framför allt när det gäller att möta behovet av platser på förskola och grundskola. När nya bostadsområden byggs flyttar ofta många barnfamiljer in, detta gäller förstås i synnerhet villaområden och områden med hög andel stora lägenheter. Om de boende trivs och en stor andel stannar kvar även efter att barnen blivit vuxna och flyttat ut kan det komma en period då området blir relativt barnfattigt. På längre sikt är det svårare att förutse vad som händer, men ett generellt antagande är att åldersstrukturen efterhand kommer att variera kring ett snitt som representerar en viss typ av område.

För att belysa detta visas nedan diagram över hur befolkningsstrukturen har förändrats under tio år i två exempelområden, se Figur 5-8 nedan.

Villaområdet Katrinedal byggdes ut åren 2009-2014 och graferna visar tydligt på att det framför allt är småbarnsfamiljer som flyttat in (i statistiken som graferna bygger på ingår även ett antal äldre villor i Blåsut). Det framgår att det är låg omflyttning genom att åldersprofilen är mycket likartad från år till år förutom att den flyttas ett år uppåt. Den relativt stora grupp som var 40 år 2012 hade blivit 49 år 2021, och de största barngrupperna blir år för år lite äldre. Hur det påverkar kommunens lokalförsörjningsbehov framstår kanske tydligast av Figur 6, där vi ser hur den stora gruppen barn i förskoleålder successivt minskar under hela perioden, från över 50 barn 2012 till under 20 barn 2021. Sett till barn i åldern 6-12 år (motvarande grundskolan årskurs F-6) bodde det som flest barn i området år 2014 (95 barn), varefter det minskat varje år till 66 barn år 2021. I stapeldiagrammet har även två streckade linjer lagts in som motsvarar hur många barn som kunde förväntas bo i området sett till hur många bostäder som finns där. Då framgår att det 2021 bor färre barn i förskoleålder i husen i Katrinedal än snittet i kommunen, medan det fortfarande bor betydligt fler barn i låg- och mellanstadieåldern.

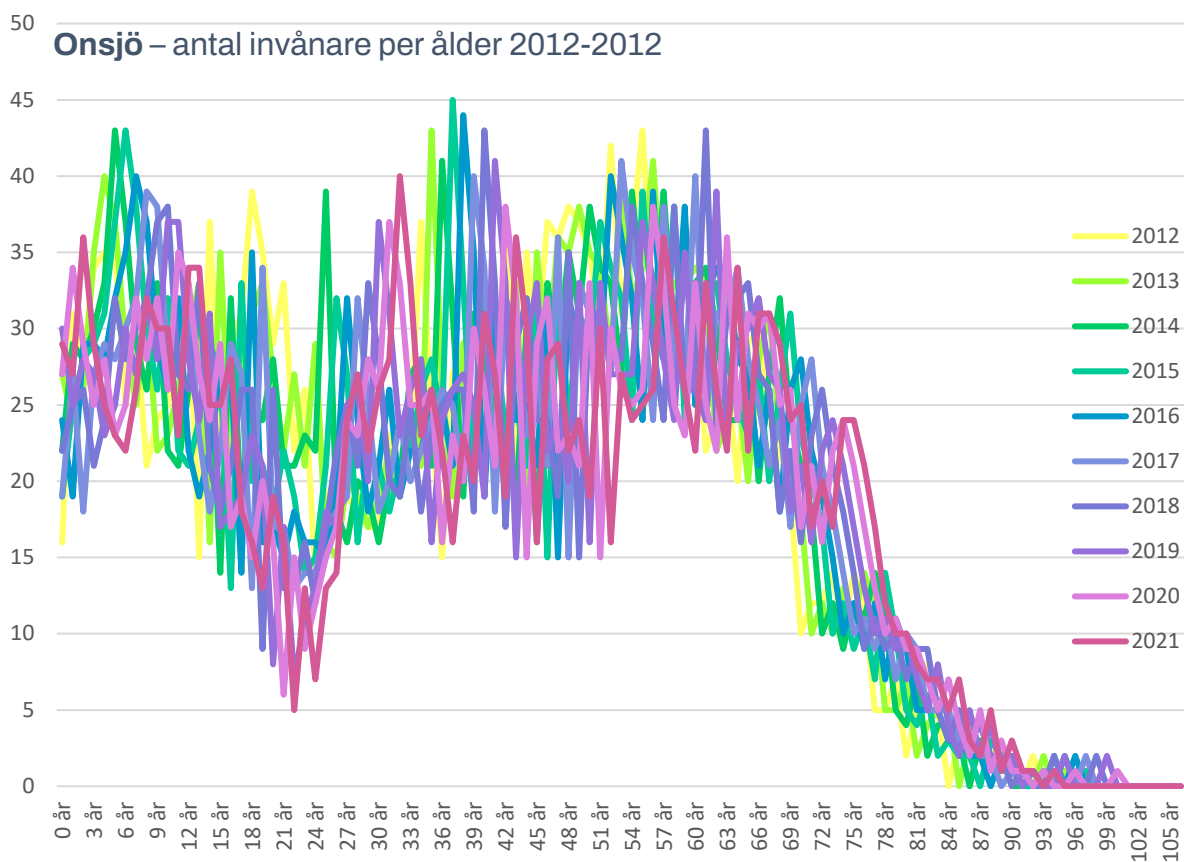

Figur 5. Åldersstrukturen i området Katrinedal under åren 2012-2021, antal invånare i årsvisa åldersgrupper.

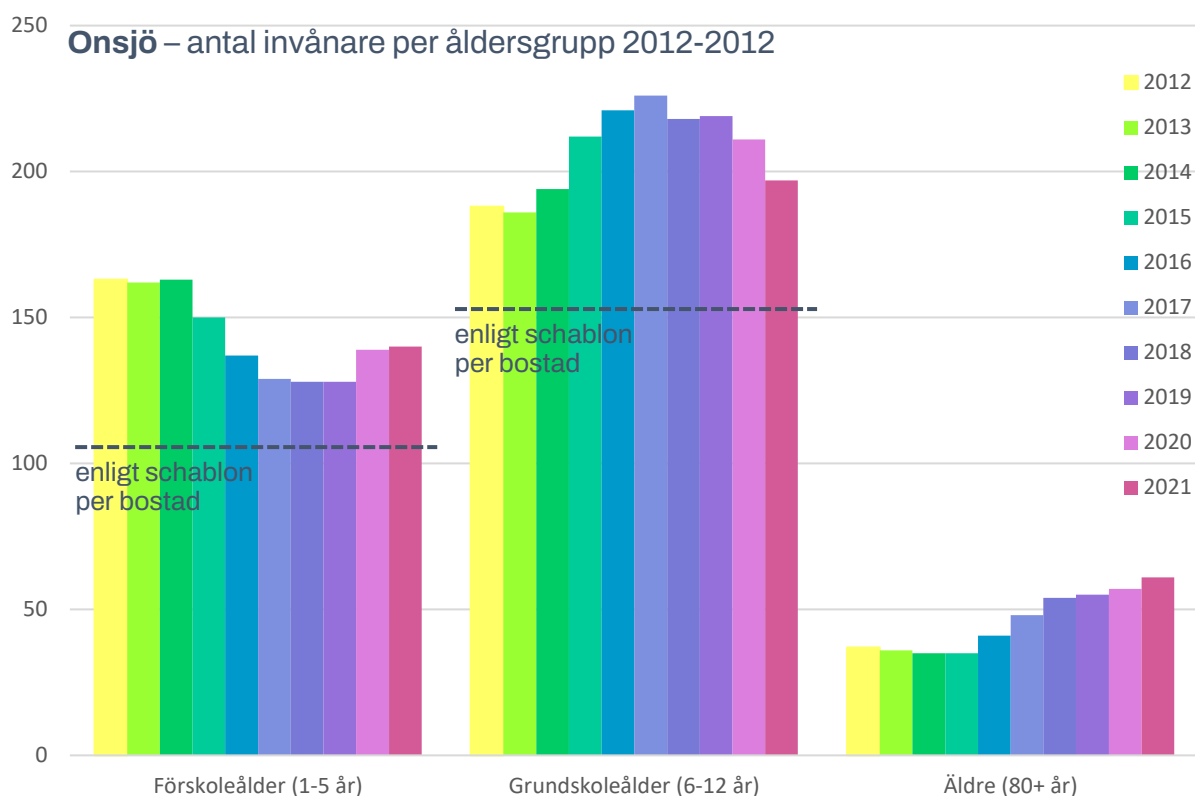

Figur 6. Åldersstrukturen i området Katrinedal under åren 2012-2021, antal invånare per åldersgrupp.

Onsjö byggdes huvudsakligen upp under 1980-talet. Figur 7-8 visar ett exempel på utveckling av åldersstruktur i ett bostadsområde som funnits i ett par decennier och där den första tidens tydliga ”puckel” av småbarnsfamiljer har fasats ut. Diagrammet med årsvis åldersfördelning avslöjar bland annat att det finns en grupp äldre boende (över 70 år), som är tämligen stabil från år till år, men att sådana mönster är svåra att skönja i de andra åldersgrupperna, beroende på att familjer i högre utsträckning flyttar ut och in i området. Figur 8 visar att det sker förändringar lite upp och lite ner i barngrupperna, men inte i samma omfattning och tydliga riktning som i ett nybyggt område. Undantaget gäller gruppen äldre, som är en växande grupp överlag i kommunen, beroende på att livslängden successivt ökar men också på att det är stora årskullar som nu kommit upp i de åldrarna. Jämfört med kommunsnittet för antal barn per bostad (de streckade linjerna i stapeldiagrammet) är barngrupperna i Onsjö lite högre, men det följer ett mönster som överensstämmer med stora delar av tätortsområdena Vänersborg och Vargön.

Figur 7. Åldersstrukturen i området Katrinedal under åren 2012-2021, årsvisa åldersgrupper.

Figur 8. Åldersstrukturen i området Katrinedal under åren 2012-2021, årsvisa åldersgrupper.

3.1.3 Kommentar kring befolkningsprognoser

När befolkningsprognoser tas fram används ett antal parametrar. I grunden handlar det om att förutse fyra saker: Hur många som föds, dör, flyttar in och flyttar ut. Förändringarna kopplade till in- och utflyttning är generellt sett mycket större än födelse- och dödstaten. De är samtidigt svårare att räkna statistiskt på. De påverkas starkt av bland annat tillgång till arbetsplatser, migrationsflöden kopplade till konflikter och katastrofer i världen och bostadsbyggande.

Etableringar eller nedläggningar av större företag är exempel på svårförutsebara förändringar som kan påverka flyttmönstren. Det gäller inte bara arbetsplatser inom Vänersborgs kommun utan även i grannkommuner och regionalt. De senaste åren har förekommit stora satsningar på ny industri i landet och i flera fall har även Vänersborg uppvaktats av dessa företag. Stora etableringar kan snabbt ge nya förutsättningar för befolkningsutvecklingen. Åt andra hållet skulle även beslut om att lägga ner eller flytta större företag minska inflyttningen. Vänersborgs arbetsmarknad är kanske mer stabil än många andra, med en stor andel offentliganställda och relativt litet beroende av enskilda branscher och stora utlandsägda bolag.

Snabba förändringar kan även uppkomma genom händelser som kriget i Syrien och vågen av asylsökande som följde 2015. Att Sveriges största asylboende ligger i Vänersborg har viss påverkan, även om de som bor på asylboendet inte räknas in i statistiken. En tydlig snabb befolkningsökning uppstod åren efter att asylboendet etablerades, och den kanske oväntade befolkningsminskningen 2020 kan kopplas till att många som tillfälligt bosatt sig i Vänersborg efter att de fått uppehållstillstånd sedan flyttade vidare till andra kommuner (se befolkningskurvan i Figur 1 på sidan 6). In- och utflyttning på grund av migration har även den en stor påverkan på behovet av förskole- och grundskolplatser i kommunen eftersom alla barn har rätt att del av utbildning i Sverige.

Precis som i fallet med födelse- och dödstal, används nationellt framtagna referenstal för att bedöma hur arbetsmarknadsförändringar och invandring påverkar flyttmönstren. En faktor som kommunen själva spelar in är det förväntade bostadsbyggandet. Kommunen tar fram egna prognoser på lång och kort sikt för bostadsbyggande och dessa används sedan som underlag i befolkningsprognoserna. Kommunen bygger prognoserna på kort sikt till stor del från uppgifter från byggföretag – pågående byggen, bygglovsansökningar, beställda detaljplaner och även projekt som varit på tal i olika sammanhang. För prognoserna på längre sikt utgår bostadsprognosen från ett förväntat byggande utifrån en måttlig tillväxtmodell. Här är osäkerheterna naturligtvis mycket stora.

3.2 Generella utgångspunkter för lokalisering

Det är svårt att fastslå skarpa generella utgångspunkter eller riktlinjer för lokalisering av kommunal service. I översiktsplanen finns viss vägledning, bland annat i de tre första grundstrategierna¹.

Första grundstrategin, ”Tillväxt bygger på samspel i regionen”, inriktas bland annat på vikten för Vänersborg att ta vara på särskilda resurser för att bygga en stark identitet. Det handlar om att utveckla områdena kring befintliga och framtida tågstationer, utnyttja vatten och natur, stärka kulturen och idrottslivet samt utpekade profilområden inom näringsliv.

Andra grundstrategin, ”En attraktiv stad är välkomnande och rik på aktiviteter”, lyfter fram vikten av att på olika sätt stärka Vänersborgs stadskärna för att komma alla kommuninvånare till del.

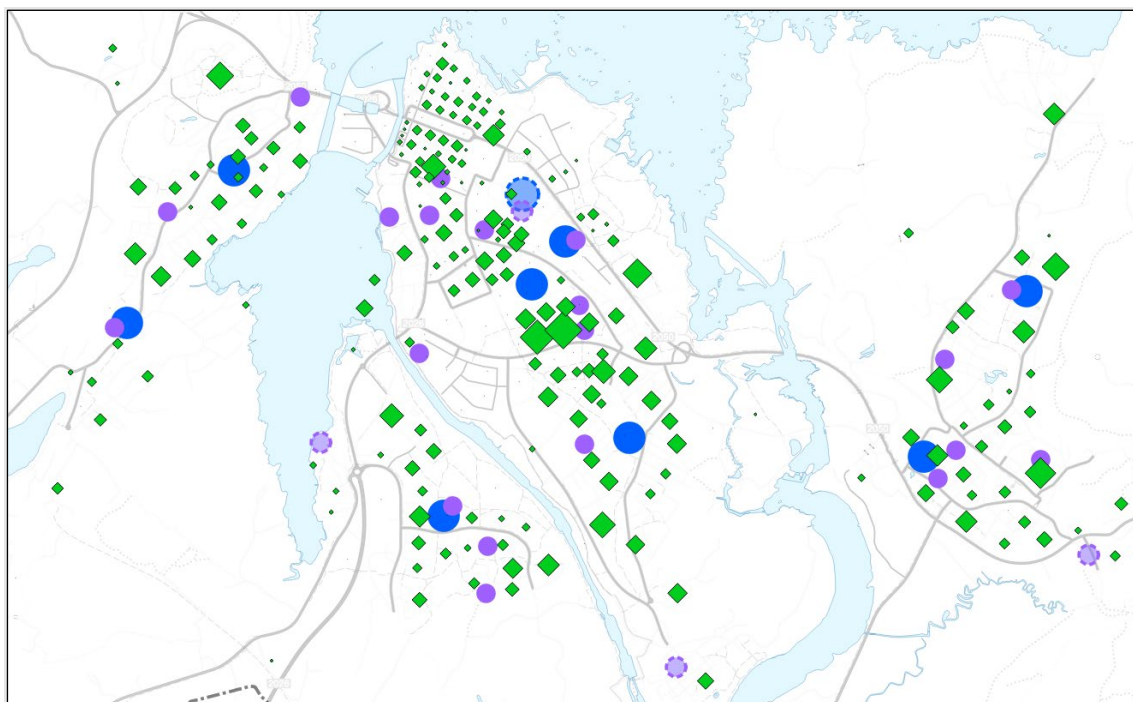
Tredje grundstrategin, ”Ett hållbart samhälle behöver en levande landsbygd”, pekar bland annat på den viktiga roll kommunens mindre orter och servicenoder fyller.

En av de mest kostsamma och svårflyttade strukturer som kommunen beslutar över är grundskolorna. Budgeten för en ny treparallellig F-6-skola kan ligga på 200-300 miljoner kronor (Holmängen och Öxnered skolor) och lokalerna är inte så lätta att använda till annat om skolverksamheten behöver flyttas (flera äldre skolor har rivits i kommunen de senaste 20 åren). Det är dessutom ganska svårt att hitta lämplig plats för nya skolor om de inte planerats in från start, eftersom de kräver en stor tomt (som riktvärde minst 30 000 m²) på nära avstånd till där barnen bor med trygga och säkra gång- och cykelvägar, kollektivtrafik och gärna grönområden i anslutning. Därför är det bra att fundera långsiktigt över just grundskolestrukturen i samband med att nya bostadsområden ska byggas ut.

Samma sak gäller för förskolorna, även om det då rör sig om lite mindre investeringar (storleksordningen 50 mkr för Belfragegatans förskola), och mindre tomter (10-15 000 m²). När det gäller högstadium (årskurs 7-9) och gymnasium är enheterna ännu större och eleverna förväntas kunna flytta sig längre sträckor. Därför påverkas de strukturerna inte på samma sätt av var nya bostadsområden byggs inom tätorten.

---

¹ Översiktsplan 2017, sid 33-42.

Figur 9. Kartan visar placering av grundskolor (blå cirklar) och förskolor (lila cirklar) inom tätortsområdet Vänersborg och Vargön i förhållande till antal barn i åldrarna 2-12 år (gröna romber, där ytan är proportionell mot antal barn per statistikområde).

3.2.1 Bostäder

Nästan samtliga utvecklingsprinciper i Översiktsplan 2017 innehåller rekommendationer som på ett eller annat sätt berörs när områden för nya bostäder ska planeras. Inom tätortsområden ska fördjupade översiktsplaner ge vägledning för lokalisering av nya bostadsområden. Viktiga principer från översiktsplaneringen, som kan ses som generella utgångspunkter för lokalisering, lyfts fram nedan.

Bygg blandat och sammanhängande i tätort

Ny bostadsbebyggelse bör i första hand planeras genom förtätning i eller i direkt anslutning till befintliga tätortsområden. Varje stadsdel ska innehålla blandad bebyggelse när det gäller funktioner, byggnadstyper och upplåtelseformer. Det ska vara lätt att gå och cykla mellan olika områden.

Tillåt och stöd utveckling på landsbygden

Generellt sett finns många hänsynstaganden att göra innan ny bebyggelse kan komma till. Det kan handla om jordbruksmark, strandskydd, natur- och kulturvärden, säkerhetsfrågor med mera. Kraven är ofta störst i och kring tätorterna, men det är även där efterfrågan är som störst. Möjligheterna att bygga enstaka hus utan detaljplan är större på landsbygden. Vissa områden pekas i översiktsplanen ut som särskilt strategiska för utveckling av bostäder på landsbygden. Det utgår från att fler boende i dessa områden kan stödja bevarande eller utvecklande av service i närområdet.

Bygg i stationslägen, i kollektivtrafikstråk och för cykel- och gångtrafik

I kommunen finns tre tågstationer, men ytterligare två planeras och ytterligare en plats pekas ut i översiktsplanen som eventuellt framtida stationsläge. Bostadsbyggande inom gång och cykelavstånd från dessa platser har stort strategiskt värde, i synnerhet när det gäller

stationslägen där det idag finns begränsat med bostäder runtomkring. Förutom tågstationerna bör nya bostadsområden byggas i befintliga kollektivtrafikstråk för att möjliggöra närhet till busshållplatser. Det bör också finnas möjlighet att bygga ut cykel- och gångvägnät.

Utnyttja befintlig infrastruktur

Utbyggnad av infrastruktur är kostnads- och resurskrävande. Vägar, cykelvägar, vatten- och avloppsledningar, el och fiber är några exempel på nödvändig infrastruktur när nya bostadsområden ska byggas. Det är en grundläggande samhällsekonomisk princip att bygga så att infrastrukturen utnyttjas i så hög grad som möjligt. Det är en anledning till att det är en fördel att bygga relativt tätt och i sammanhängande stråk, snarare än utspritt. Även lokaler för kommunal service kan ses som viktig infrastruktur, dessa behandlas i kommande avsnitt.

Vatten- och grönnära, men med stor hänsyn

En målsättning med bostadsbyggandet är att skapa attraktiva bostadsområden med många möjligheter. Förutom närhet till förskola, skola, kollektivtrafik och annan service, efterfrågar många närhet till grönområden. Kontakt med vatten är en särskild kvalitet som många värdesätter stort. Därför bör nya bostadsområden planeras så att många får närhet till både vatten och natur eller andra grönområden. Det är en svår avvägning eftersom byggandet i sig ofta innebär exploatering av naturmark och kan skapa barriärer för andra. Avvägningar behöver göras där det i många fall är viktigare att spara ett visst grönområde för rekreation och andra värden än att bebygga det.

3.2.2 Förskolor

Barn- och utbildningsnämnden fattade 2012 ett inriktningsbeslut om åtgärder enligt en princip om ”färre, större och strategiskt belägna förskolor”². Inga tydliga riktlinjer anges. Utgångspunkterna nedan bygger på resonemang som förts de senaste åren i förstudier om lokalplanering och översiktsplanering³.

Bra storlek och anpassningsbarhet

Vid planering av nya förskolor strävar barn- och utbildningsnämnden att dimensionera dessa för sex avdelningar à 20-22 barn. Förskolor med endast två avdelningar är svårare att driva ur ett verksamhetsmässigt och ekonomiskt perspektiv.

Sättet att bedriva pedagogisk verksamhet kommer dock troligen att utvecklas samtidigt som den demografiska situationen också förändras. Därför är det viktigt att det finns en viss grad av anpassningsbarhet för långsiktig anpassning av verksamheten. Det innebär bland annat att det gärna får finnas ytterligare yta att använda, till exempel för moduler under en tillfällig period av ökade barngrupper, eller för framtida om- och utbyggnad.

Som riktlinje för minsta lämpliga tomtstorlek för en förskola kan användas 10 000 kvm, vilket omfattar huvudbyggnad på 1 300 kvm och parkerings-/angöringsyta på 1100 kvm.

God miljö och närhet till natur

En förskola ska erbjuda en god miljö för barnens och personalens välbefinnande liksom för den pedagogiska verksamheten. Boverkets allmänna råd och vägledning för utformning av

---

² Barn- och utbildningsnämnden 2012-11-12, § 115. Beslutet har i olika sammanhang även refererats till som ”Förskolespåret”.

³ Se bland annat *Fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön – Utredningsdel*, sid 41-43.

förskolegårdar trycker på kvalitativa aspekter. Men som riktlinje för vilken friyta som kan behövas anges minst 3 000 kvm och minst 40 kvm per barn. För en förskola med sex avdelningar innebär det ungefär 5 000 kvm.

Förutom själva förskolegården är det också betydelsefullt att det finns naturmark inom gångavstånd.

Relativ närhet och strategisk placering

Inom tätort bör förskolor placeras så att så många som möjligt inom upptagningsområdet kan gå och cykla mellan bostad och förskola. Avståndet påverkas mycket av bebyggelsens täthet och struktur, men högst 500 meter kan ofta användas som utgångspunkt. Det är också viktigt att det finns säkra gång- och cykelvägar.

Eftersom många vill kunna lämna på vägen mellan hem och arbete är det strategiskt att förskolan placeras längs eller i närheten av naturliga rörelsevägar. Där en stor del av upptagningsområdet ligger inom gång- och cykelavstånd ska närhet till gång- och cykelvägnätet prioriteras. Där en stor del av upptagningsområdet ligger på längre avstånd ska även vikt läggas vid tillgänglighet med kollektivtrafik och biltrafik.

Som en grov schablon kan bedömas att två avdelningar i en förskola (40 barnplatser) kapacitetsmässigt motsvarar behovet som genereras av ca 250 villor eller 500 lägenheter. Då är medräknat att en viss andel väljer att inte använda förskola. Siffrorna beror förstås mycket på vilken typ av bostäder det rör sig om och vilket geografiskt område.

3.2.3 Grundskolor

Det som står i detta avsnitt rör grundskolor upp till årskurs 6. Strukturen för högstadiet, det vill säga årskurs 7-9, berörs inte. Utgångspunkterna nedan bygger på resonemang som förts de senaste åren i förstudier om lokalplanering och översiktsplanering⁴.

Bra storlek och anpassningsbarhet

De senaste besluten om ut- och nybyggnation av grundskolor årskurs F-6 har utgått från en dimensionering på tre parallella klasser i varje årskurs med 25 barn i varje, vilket ger en full kapacitet på 525 elever.

Sättet att bedriva pedagogisk verksamhet kommer dock troligen att utvecklas samtidigt som den demografiska situationen också förändras. Därför är det viktigt att det finns en viss grad av anpassningsbarhet för långsiktig anpassning av verksamheten. Det innebär bland annat att det gärna får finnas ytterligare yta att använda, till exempel för moduler under en tillfällig period av ökade elevgrupper, eller för framtida om- och utbyggnad.

Som riktlinje för minsta lämpliga tomtstorlek för en grundskola kan användas 30 000 kvm, vilket omfattar byggnader på 5 500 kvm och parkerings-/angöringsyta på 2 000 kvm.

God miljö och närhet till natur

En grundskola ska erbjuda en god miljö för barnens och personalens välbefinnande liksom för den pedagogiska verksamheten. Boverkets allmänna råd och vägledning för utformning av skolgårdar trycker på kvalitativa aspekter. Men som riktlinje för vilken friyta som kan behövas anges minst 3 000 kvm och minst 30 kvm per barn. För en treparallellig F-6-skola innebär det ungefär 16 000 kvm

---

⁴ Se bland annat *Fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön – Utredningsdel*, sid 41-43.

Förutom själva skolgården är det också betydelsefullt att det finns naturmark inom gångavstånd. Många skolor har avtal om en "skolskog" som skolan använder för den pedagogiska verksamheten.

Relativ närhet och strategisk placering

Grundskolor bör finnas spridda i kommunen för att ge många möjlighet att cykla till skolan. På landsbygden bör lokaliseringen utgå från att underlätta resande med reguljär busstrafik.

Grundskolan närmast hemmet är fortfarande en viktig aspekt när vårdnadshavare väljer grundskola för sina barn. Samtidigt bör kommunen vid placering av grundskolor se det som en mötesplats där det ska finnas förutsättningar för en inkluderande och kompensatorisk skola som kan bidra till ökade kunskapsresultat. Boendesegregation och andelen nyanlända i kombination med det fria skolvalet är två faktorer som spelar stor roll för de stora resultat-skillnader som finns mellan grundskolor idag⁵. I Vänersborgs kommun finns det stora skillnader i områdenas socioekonomiska status och resultaten skiftar mellan grundskolor. Förutsättningar som påverkar elevernas resultat är exempelvis föräldrarnas utbildningsbakgrund. Detta kan till viss del uppvägas av en elevsammansättning med elever från olika bakgrunder. I främjandet av en elevsammansättning med elever från olika socioekonomisk bakgrund är grundskolornas geografiska placering viktig⁶. En fördel med att vara en mindre kommun är att de fysiska barriärerna inte är lika påtagliga. Det finns en geografisk möjlighet att placera grundskolor strategiskt för att påverka upptagningsområdet för grundskolor.

Kommunen är enligt skollagen skyldig att bekosta skolskjuts för elever som behöver det⁷. Bland annat handlar det om avståndet mellan skola och bostad. Avståndsgränsen är 2 km för förskoleklass och årskurs 1, vilket successivt ökar till 5 km för årskurs 7-9. Kravet på skolskjuts kan göra det ekonomiskt betydelsefullt för kommunen att tillgodose närhet till skola för boende i tätort.

Som en grov schablon kan bedömas att varje parallell i en F-6-skola (175 elevplatser) kapacitetsmässigt motsvarar behovet som genereras av ca 700 villor eller 1400 lägenheter. Detta beror förstås mycket på vilken typ av bostäder det rör sig om och vilket geografiskt område.

3.2.4 Anläggningar för kultur och fritid

Det finns inga tydliga bestämmelser kring principer för lokalisering av anläggningar för kultur och fritid i kommunen. Det kan finnas stora fördelar med samlade satsningar, som till exempel att ha en stor mängd idrottsarenor klustrade på Sportcentrumområdet, eller att upprätthålla en välfungerande musikskola med spetskompetens inom orkester. Samtidigt antyder visionens "i alla delar, hela livet" att kommunen även behöver tillgodose en viss bredd och spridning, inte minst geografiskt, för att ge många invånare möjlighet att delta. Såväl idrottsanläggningar som musik- och kulturskola finns därför i många delar av kommunen.

När nya större bostadsområden planeras är det av stor vikt att behovet av kultur- och fritidsanläggningar analyseras tidigt. Det samma gäller inför förtätning i befintliga bebyggelseområden.

---

⁵ Bunar, 2015

⁶ Böhlmark, Holmlund, & Lindahl, 2015; Västra Götalandsregionen, 2016

⁷ Se *Riktlinje skolskjuts*, antagen av Barn- och utbildningsnämnden 2023-06-19 § 52.

Möjligheten att ordna olika typer av evenemang lyfts fram i översiktsplanens första grundstrategi⁸, liksom betydelsen av kultur och fritidssatsningar för besöksnäringen.

3.2.5 Rekreation och friluftsliv

Det finns inte heller några tydliga bestämmelser kring principer för lokalisering av rekreationsområden eller friluftsanläggningar i kommunen. Enligt översiktsplanens utvecklingsprincip 4⁹, Bevara och utveckla grönområden och rekreationsmöjligheter”, ska ”stor vikt läggas vid att boende i tätort ska ha god tillgång till grönytor för bland annat lek, vila, promenad och naturupplevelser”. Vidare ska det ”finnas platser för odlingslotter för boende i kommunens tätorter”. I samma utvecklingsprincip finns även rekommendationer kring utveckling av friluftsanläggningar i utpekade friluftsområden.

En friluftsstrategi är under framtagande i kommunen. Där beskrivs vilken inriktning kommunens arbete med friluftsförslag ska ha, och till strategin finns en rapport med ytterligare utvecklingsförslag.

3.2.6 Företag och arbetsplatser

En stor del av kommunens arbetsplatser är knutna till service och kontor centralt belägna i Vänersborg och övriga orter. Det finns även många arbetsplatser i verksamhets-/industriområden, ofta lokaliserade i utkanten av eller utanför tätort. Kommunen kan till viss del påverka var arbetsplatser hamnar, framför allt genom planläggning av mark för företagsetableringar. I översiktsplanen finns ett antal områden utpekade som framtida verksamhets-/industrimark¹⁰. Arbete pågår även med att identifiera fler platser av strategiskt värde för olika typer av företag. Bland de kriterier som kan vara av intresse finns störningskänslighet i omgivningen, godstransportmöjligheter, skyltningsläge intill vältrafikerade vägar, tillgång till el och närhet till kollektivtrafik eller cykelvägar. Revidering av kommunens näringslivsstrategi pågår.

Som en generell utgångspunkt är det också bra om planeringen följer översiktsplanens utvecklingsprincip 7 ”Bygg blandad och sammanhängande tätortsbebyggelse”, som bland annat handlar om att arbetsplatser, service och bostäder ska samplaneras.

3.3 Utvecklingsmöjligheter i olika delar av kommunen

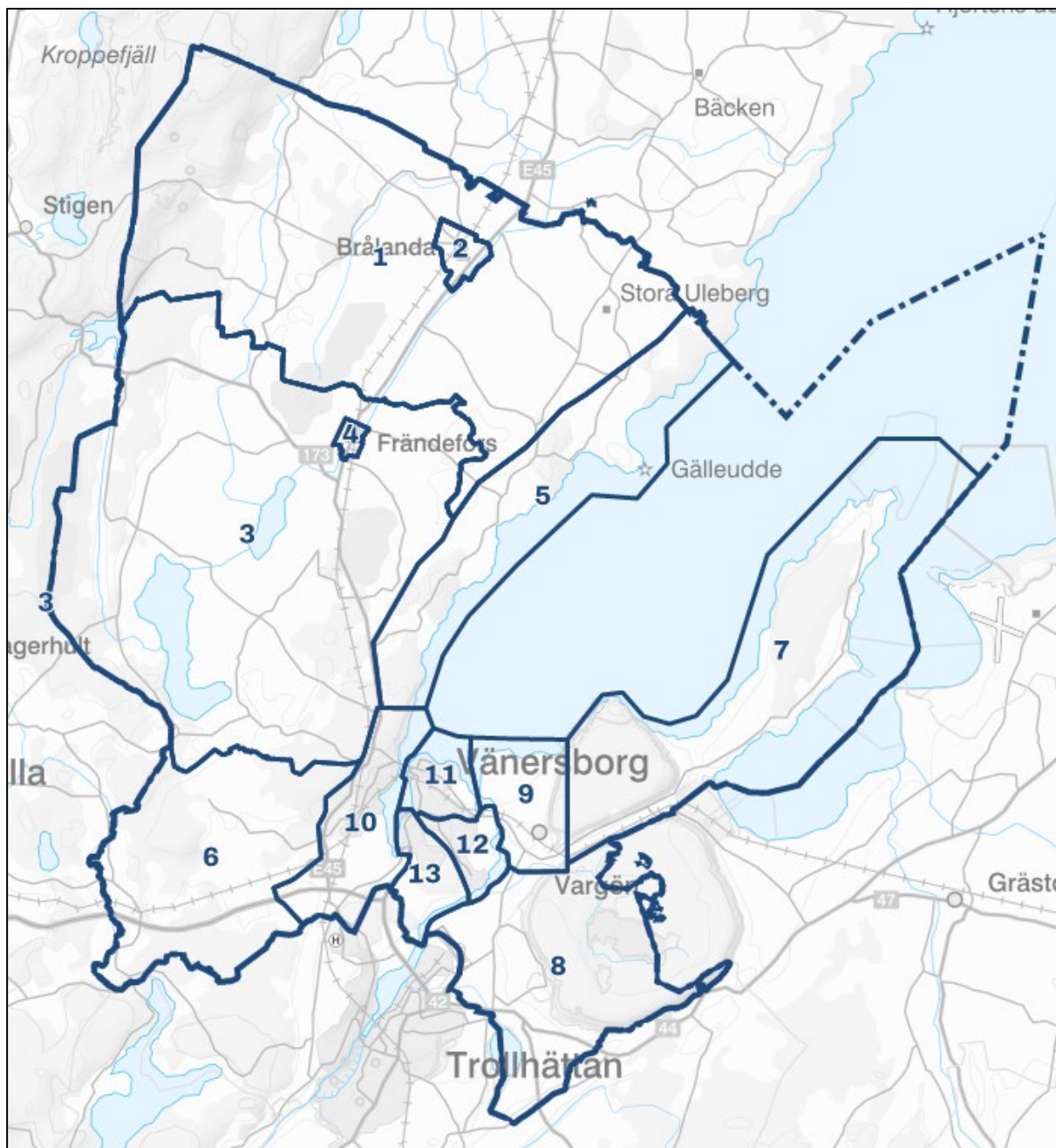
Det finns inget givet sätt att dela upp kommunen i delområden. Olika indelningar används i olika sammanhang. En viktig indelningsgrund utgörs av de områden som barn- och utbildningsnämnden (BUN) använder vid planering av förskole- och grundskoleverksamheten. Nedan används en områdesindelning som delvis motsvarar BUN:s skolområden, men där vissa områden delats upp ytterligare för att bättre spegla utbyggnadsförutsättningarna. Bland annat är landsbygden särskild från orterna Brålanda och Frändefors; Dalslandskusten, Vänersnäs, Västra Tunhem och Väne Ryr har lyfts fram specifikt; och Huvudnäsön är uppdelad i norra och södra.

---

⁸ Översiktsplan 2017, sid 33-36.

⁹ Översiktsplan 2017, sid 64-66.

¹⁰ Översiktsplan 2017, sid 79-80.

Figur 10. Kartan visar ungefärlig indelning i delområden som används i denna rapport.

3.3.1 Landsbygden kring Brålanda

Sammanfattning

- Huvuddelen av området bör även fortsättningsvis utvecklas som jordbruksområde.
- Möjlighet kan finnas att bättre ta vara på Kroppefjäll som destination, på motsvarande sätt som sker bland annat i Dals Rostock (Melleruds kommun) eller vid Ragne-
rudssjön (Högsäter, Färjelanda kommun).
- En småskalig utbyggnad av nya hus kan förväntas. Eventuellt kan en satsning på öde-
huskartering bidra till inflyttning.

- Ingen utbyggnad av förskola eller grundskola planeras utöver det som sker i Brålanda ort.

Karaktär och befolkning

Landsbygden kring Brålanda är inte tydligt avgränsad, men i grova drag avses Sundals Ryr, Brålandas och Gestads församlingar, med undantag av själva tätorten Brålanda och den mest kustnära bebyggelsen.

Bygden är till större delen ett utpräglat jordbrukslandskap med en mycket spridd bebyggelse. Det är en relativt hög andel större gårdar med aktiva lantbruk. Längst västerut övergår jordbrukslandskapet till Kroppefjälls skogsbygd med småsjöar.

Uppskattningsvis 1 000-1 200 personer bor i området, lite beroende på var gränsen till Dalslandskusten räknas. Åldersfördelningen följer ett typiskt landsbygdsmönster med lägre andel barn och unga vuxna än kommunsnittet.

Planer och byggprojekt

Inga större projekt är på gång eller har genomförts senaste tiden.

Förskola och grundskola

Tidigare har det funnits skola och förskola i Sundals Ryr. Numer är barnen hänvisade till förskola och grundskola (F-6) i Brålanda ort eller i Skerrud på landsbygden i Gestad. Vissa kan även ha närmare till skolor i Frändefors församling (Rösebo F-3 eller Frändeskolan F-6). För årskurs 7-9 är Dalboskolan i Frändefors närmast.

Service, kultur och fritid

Ett relativt stort utbud av offentlig service (vårdcentral, tandläkare, bibliotek, räddningstjänst, äldreboenden med mera) finns i Brålanda ort. Där finns även en del kommersiell service (livsmedelsaffär, restauranger, byggvaruhus med mera).

I Brålanda ort finns musik- och kulturskola, idrottsanläggning med hall och utomhusbadbassäng.

Utanför orten är utbudet begränsat men det finns bland annat gårdsbutiker på några platser.

Arbetsplatser

Bygden är rik på företag, framför allt lantbruksföretag. Större arbetsgivare finns i Brålanda ort.

Grönområden och vatten

Större delen av området är en utpräglad jordbruksbygd, uppbrutet av några stora mossar och mindre skogspartier.

Kroppefjäll är ett betydelsefullt friluftsf- och naturvårdsområde med skog och sjöar som sträcker sig in i Melleruds och Färgelanda kommuner.

Frändeforsån skulle kunna utvecklas som rekreationsområde, till exempel för paddling.

3.3.2 Brålanda ort

Sammanfattning

- Det planeras för att tågen ska börja stanna i Brålanda igen. Detta förväntas bidra till ett ökat intresse för bostadsbyggande. Kommunen behöver bidra med bland annat parkering, cykelvägar och upprustning i centrala delar av Brålanda för att möjliggöra detta.
- Kommunen inleder försäljning av bostadstomter på Källeberg där detaljplan tagits fram. Det byggs även bostäder på privat mark och flera stora företag med tankar om att bygga ut.
- Arbete pågår med att ta fram fördjupad översiktsplan för Brålanda, som samlar de långsiktiga utvecklingsplanerna för orten i en rekommendationskarta.
- Barn- och utbildningsnämnden har beslutat att förskolans moduler ska ersättas med permanenta byggnader som rymmer fyra nya avdelningar (72 barn – när befintliga moduler räknas bort innebär det ett nettotillskott på 36 platser). Enligt förstudien¹¹ innebär det att behovet till år 2029 klaras.

Karaktär och befolkning

Brålanda ligger centralt i Dalbosläätten och är tydligt knutet till jordbrukslandskapet. Den höga spannmålssilon är ett landmärke som syns från långt avstånd och flera av de stora företagen sysslar med livsmedelsförädling. Orten växte fram kring järnvägsstationen på slutet av 1800-talet och är en viktig serviceort för landsbygden omkring med en bredd av både kommersiell och kommunal service och även många arbetsplatser inom olika branscher. Brålanda har haft 1 500-1 600 invånare de senaste tio åren.

Planer och byggprojekt

I orten finns några större företag som har byggt ut och har planer att bygga ut. Det finns också en relativt nyligen antagen detaljplan för bostäder i Källeberg. I samband med nyöppnande av tågstation kommer flera byggprojekt genomföras. Det finns även flera förslag på nya vägar som påverkar ordens struktur.

Förskola och grundskola

I Brålanda finns en förskola och en grundskola F-6. Beslut finns att bygga ut förskolan till åtta permanenta avdelningar, vilket kommer att ge kapacitet för lång tid framöver.

En förstudie har beslutats av barn- och utbildningsnämnden där det framgår att lokalkapaciteten på Brålanda skola behöver utökas på grund av bristande ändamålsenlighet i de nuvarande lokalerna. Det handlar bland annat om att tillskapa tillräckligt med utrymme för lärararbetsrum, för fritidshemmet och undervisning i mindre sammanhang. Grundskolans moduler kommer att behöva ersättas över tid.

För årskurs 7-9 ligger närmsta skola i Frändefors.

---

¹¹ Förstudie om tillskapande av förskoleplatser i Dalsland. 2020-12-10. Dnr: BUTN 2020/147.

Service, kultur och fritid

Ett relativt stort utbud av offentlig service (vårdcentral, tandläkare, bibliotek, räddningstjänst, äldreboenden med mera) finns. Det finns även en del kommersiell service (livsmedelsaffär, restauranger, byggvaruhus med mera).

Det finns även musik- och kulturskola, idrottsanläggning med hall och utomhusbadbassäng. Fritidsgården Sörgården erbjuder aktiviteter för ungdomar. Det finns även aktiva föreningar för olika målgrupper.

Arbetsplatser

Till de större arbetsgivarna hör företagen Dahlbergs slakteri, Toppfrys, Brålanda Industri och Lantmännen, som alla ligger i orten. Det finns även stora offentliga arbetsgivare som skolan, vårdcentralen och äldreboende.

Grönområden och vatten

Centrumparken är ett viktigt grönområde i ortens centrala delar. I utkanten finns bland annat skogsområdet Mollbergsskogen med elljusspår.

Frändeforsån skulle kunna utvecklas som rekreationsområde, till exempel för strandpromenader och paddling.

3.3.3 Landsbygden kring Frändefors

Sammanfattning

- Huvuddelen av området bör även fortsättningsvis utvecklas som jordbruksområde.
- Områden framför allt kring Stora Hästefjorden och västerut skulle kunna utvecklas som resurs för friluftsliv och besöksmål.
- En småskalig utbyggnad av nya hus kan förväntas. Eventuellt kan en satsning på ödehuskartering bidra till inflyttning.
- Ingen utbyggnad av förskola eller grundskola planeras utöver det som sker i Frändefors ort.

Karaktär och befolkning

Landsbygden kring Frändefors kan i grova drag motsvaras av Frändefors församling, med undantag av själva tätorten Frändefors och den mest kustnära bebyggelsen.

Bygden är till stor del ett utpräglat jordbrukslandskap med en mycket spridd bebyggelse. I södra halvan är dominerar myrar, skog och sjöar över åkermarken.

Uppskattningsvis 1 200-2 000 personer bor i området, bland annat beroende på var gränsen till Dalslandskusten räknas. Åldersfördelningen följer ett typiskt landsbygdsmönster med lägre andel barn och unga vuxna än kommunsnittet.

Planer och byggprojekt

Inga större projekt är på gång eller har genomförts senaste tiden.

Förskola och grundskola

I nordvästra delen av församlingen ligger Rösebo skola för årskurs F-3. Ingen utbyggnad av förskola eller grundskola planeras utöver det som sker i Frändefors ort.

Service, kultur och fritid

Förutom skolan finns inte mycket service på landsbygden. Mycket går att nå i Frändefors, annars finns Brålanda och Vänersborg.

Arbetsplatser

Det finns ett antal mindre företag i trakten, varav ett par med över tio anställda.

Grönområden och vatten

Det till stora delar småskaliga jordbrukslandskapet bjuder på många natur- och kulturvärden. I området finns även bland annat ett antal mossar och småsjöar, samt de större Hästefjordarna. Tre av kommunens Natura 2000-områden ligger i området

3.3.4 Frändefors ort

Sammanfattning

- Under flera decennier har inte mycket nytt byggts i Frändefors. Men planen är att en tågstation ska återöppnas, vilket på sikt kan innebära ett ökat intresse för inflyttning.
- Enligt en förstudie¹² föreslås förskolan byggas ut med 22 platser som ersättning till nuvarande tillfällig lösning där kommunen hyr lokaler av Equmeniakyrkan.

Karaktär och befolkning

Frändefors är en mindre landsbygdsort i södra delen av Dalbosläppen. Såväl Frändeforsån, E45 och järnväg passerar genom orten som tidigare varit ett stationssamhälle. Orten har betydelse bland annat som serviceort med högstadieskola. Frändefors ort har haft mellan 600 och 700 invånare sedan mitten av 1990-talet.

Planer och byggprojekt

Frändefors ingår som en av de orter som ska få en ny tågstation enligt Västtågsutredningen. Det finns planlagd mark för såväl bostäder som industri. När E45 byggs om är förslaget att den ska förläggas öster om orten. Kommunen avser att sätta igång ett arbete med fördjupad översiktsplan för orten.

Förskola och grundskola

I Frändefors finns en förskola som kan ta emot 87 barn, ytterligare platser finns på grund av de lokaler som kommunen hyr av Equmeniakyrkan. Dessa lokaler är inte ändamålsenliga för förskoleverksamhet och enligt en förstudie som barn- och utbildningsnämnden har beslutat om föreslås Frändefors förskola byggas ut med 22 platser.

Frändeskolan tar emot elever i årskurs F-6 och samnyttjar idag lokaler (bland annat matsal) med Dalboskolan årskurs 7-9. På Dalboskolan finns idag en överkapacitet och delar av skolan kan användas för förskola, trots att det inte är ändamålsenlig för förskoleverksamhet. Tillräckligt med kapacitet beräknas finnas för grundskolan i Frändefors de kommande tio åren.

---

¹² Förstudie om tillskapande av förskoleplatser i Dalsland. 2020-12-10. Dnr: BUTN 2020/147.

Service, kultur och fritid

Förutom skolor och förskola har kommunen även biblioteksfilial och äldreboende i Frändefors. I anslutning till skolorna finns kommunens enda friidrottsanläggning. Det finns också bland annat livsmedelsbutik, veterinärstation och ett aktivt församlingshem.

Arbetsplatser

De större arbetsplatser som finns i Frändefors är främst de offentliga inrättningarna. Men det finns även ett antal mindre företag på orten i olika branscher.

Grönområden och vatten

Frändeforsån och de gröna miljöerna kring kyrkan utgör ett värdefullt inslag mitt i orten, både för människor och växt- och djurliv. Orten omges av åkerlandskap, men det är nära till bland annat Ske mosse och Östra Hästefjorden.

3.3.5 Dalslandskusten

Det finns ingen given avgränsning av det som här betecknas Dalslandskusten. Området omfattar östra kanten av Frändefors och Gestads församlingar. Det finns ett mönster av tätare nybyggnation i kustnära läge jämfört med längre inåt land, särskilt efter att vatten- och avloppsledningar drogs ut där. Som riktmärke kan användas 1 kilometer från strandkanten, det fångar in merparten av bostäder anslutna till kommunalt VA och planlagda områden längs kusten.

Sammanfattning

- Successiv utökning av bostäder och befolkning är att vänta, som en effekt av att kommunalt vatten och avlopp dragits ut.
- Sikhall har möjlighet att utvecklas som en nod, med bland annat småbåtshamn och badstrand. Kommunen behöver medverka på olika sätt, bland annat genom att anlägga en cykelväg.
- En stor del av de boende längs kusten förväntas välja förskola och skola på annan plats. Det finns inga planer i dagsläget på att anpassa förskolan och skolan i Skerrud för att klara framtida ökade behov. Samplanering behöver göras när utbyggnationerna av förskola och grundskola i Brålanda planeras.

Karaktär och befolkning

Längs Dalslandskusten finns en koncentration av bostäder och fritidshus, som delvis är klustrad till ett antal mindre bebyggelseområden, bland annat Stigsberget, Bäsingebo, Sikhall, Sannebo och Rörvik. I andra delar är bebyggelsen lite mer utspridd, som till exempel kring Ekudden, Takan och Timmervik. Stora delar av kuststräckan är skogsklädd, klippig och kuperad, men det finns sandstränder på flera ställen och på några platser når jordbrukslandskapet nästan ner till vattnet.

Planer och byggprojekt

Fördjupad översiktsplan för Dalslandskusten (2011) redovisar platser där tidigare fritidshusbebyggelse kan förtätas och omvandlas till helårsboende, samt ett par platser där nya bostadsområden skulle kunna utvecklas. Efter det har kommunalt vatten och avlopp dragits ut längs kusten och flera detaljplaner har gjorts om för att underlätta för fler boende. Ett stort planarbete har under lång tid pågått i Sikhall, som syftar till att möjliggöra ett större antal

villatomter samt utveckling av småbåtshamn och camping med mera. På flera ställen har förhandsbesked beviljats för utbyggnad av mindre grupper av villor. Kustområdet har lite högre täthet i bebyggelsen än kommunens landsbygd över lag och efter utdragningen av kommunalt VA har det också varit lite högre koncentration av nybyggnation där.

Den fördjupade översiktsplanen anger ett antal platser där ytterligare bostadsbebyggelse stöds, men den lyfter även fram vikten av att spara obebyggda kuststräckor. En förutsättning som talar emot alltför mycket ny bebyggelse längs kuststräckan är att Gestadvägen i nuläget har trafiksäkerhetsbrister.

Förskola och grundskola

Skerruds skola och förskola ligger relativt nära för bosatta i norra delen av kuststräckan. I övrigt finns förskola och grundskola även i Brålanda och Frändefors. Eleverna på Skerrud skola åker redan idag till Brålanda skola för undervisning i vissa ämnen. Många boende längs kusten arbetspendlar söderut och finner det praktiskt att barnen är på förskola eller skola i Vänersborg. Förskolan är dimensionerad för 46 barn medan grundskolan kan ta emot 60 elever. Inga planer på utbyggnad eller ombyggnad finns i nuläget.

Service, kultur och fritid

Det finns inte en given servicenod för boende längs Dalslandskusten. Brålanda och Frändefors finns, men för många är det mer naturligt att följa Gestadvägen och ta sig till Vänersborg/Trollhättan. I Sikhall kan finnas goda förutsättningar att utveckla viss service, till exempel en lanthandel, i samband med utveckling av hamn, camping och bostäder. Även Ursands camping erbjuder viss service, men ligger inte nära till för särskilt många boende.

Kommunen förvaltar delar av hamnen och badplatsen i Sikhall. Kommunen har varit en aktiv part i detaljplanearbetet, men det är i huvudsak enskilda fastighetsägare som står för utvecklingsplanerna – utbyggnad av småbåtshamn, camping, bostadstomter med mera. Trafikverket är huvudman för såväl Gestadvägen som Sikhallsvägen. Kommunen kan bidra till utvecklingen bland annat genom upprustning på kommunens fastigheter och anläggande av en gång- och cykelväg i Sikhall. På sikt kan cykelväg även längs andra delar av kuststräckan vara en angelägen åtgärd.

Arbetsplatser

Det finns mindre företag i området, men inga större arbetsgivare.

Grönområden och vatten

Närheten till Vänern är en viktig resurs i området. Gästhamnarna i Sikhall och vid Grönvik är betydelsefulla för båtlivet. Flera av de mindre stränderna är svåra att nyttja för allmänheten då det saknas allmänna parkeringsplatser och skyltning, men Ursand och Sikhall är välkända badstränder med mycket besökare. I söder finns det välanvända rekreationsområdet Dalbobergen som också har höga naturvärden. Vid Sikhall finns Gälle udde som också har höga naturvärden och potential att nyttjas mer som vattennära friluftsområde.

3.3.6 Väne Ryr och landsbygden däromkring

Sammanfattning

- Orten Väne Ryr har ett strategiskt läge mellan Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan och kan på sikt utvecklas som stationssamhälle. Planeringen bör utgå från att såväl bostäder som verksamheter kan komma att byggas i eller i anslutning till platsen.

- Befintliga jordbruksmarker bör även fortsättningsvis utvecklas som jordbruksområde.
- Det finns en förskola i Väne-Ryr. När det gäller grundskolan årskurs F-6 ingår Väne Ryr i skolområdet Öxnered-Blåsut.

Karaktär och befolkning

Kommunens sydvästra hörn är ett blandat landskap där stora skogsområden varvas med småskalig jordbruksbygd. Spridd bebyggelse breder ut sig framför allt i anslutning till jordbruksmarkerna. Vid den lilla Ryrsjön finns en sammanhållen bebyggelse som i översiktsplanen lyfts fram som område för tätortsutveckling, mitt emellan Vänersborg, Trollhättan och Uddevalla.

Allt som allt bor runt 700 personer i området. Åldersfördelningen följer ett typiskt landsbygdsmonster med lägre andel barn och unga vuxna än kommunsnittet.

Planer och byggprojekt

Väne Ryr är inte någon tätort enligt den definition som används av statistiska centralbyrån (SCB). Men i kommunens översiktsplan är Väne Ryr utpekad som område för tätortsutveckling och det är även utpekad som ett framtida stationssamhälle (även tidigare har det funnits tågstation här). Detta ligger i linje med regionens målbild om utbyggt pendeltågsnät, även om Väne Ryr ännu inte är preciserat i de regionala planerna.

Förskola och grundskola

I Väne-Ryr finns en förskola som har kapacitet att ta emot 30 barn i den permanenta byggnaden. På förskolegården står en inhyrd modul som innebär att förskolan kan ta emot ytterligare 15 barn.

Tidigare har även funnits en kommunal grundskola för lägre årskurser.

Service, kultur och fritid

I orten Väne Ryr finns bland annat ett församlingshem. Det finns viss sällanvaruhandel i Båberg och Trestad center, men i stort sett är det någon av de tre kringliggande städerna 10-15 minuter bort som gäller för vardaglig service.

Arbetsplatser

Det finns relativt mycket arbetsplatser på Trestad center och angränsande områden. Det finns även småföretag spritt i trakten.

Grönområden och vatten

Det finns flera platser med höga naturvärden i området kring Väne Ryr. Det finns även ett antal sjöar och vattendrag, bland annat Ryrsjön och Gundlebosjön. Norr om Gundlebosjön finns ett relativt stort och opåverkat skogsområde.

3.3.7 Vänersnäs

Sammanfattning

- Planläggning för nya bostäder pågår i södra delen av Vänersnäs, vilket är kopplat till att kommunalt vatten och avlopp dras ut i området. På sikt kan ytterligare nybyggnadsområden tillkomma.

- På Vänersnäs finns fristående förskola och grundskola årskurs F-5. Ökad bosättning i området kommer på sikt delvis att öka behovet av kommunala barn- och elevplatser i Vargön.

Karaktär och befolkning

Vänersnäs är en tydligt avskild del av kommunen i form av en långsmal halvö som sträcker sig en och en halv mil ut i Vänern. Stora delar är skogsklädd men det finns också mycket jordbruksmark. Merparten av jordbruksmarken och även bebyggelsen finns i början av halvön, i den sydvästra delen.

På Vänersnäs bor knappt 600 personer. Åldersfördelningen följer ett typiskt landsbygds-mönster med lägre andel barn och unga vuxna än kommunsnittet.

Planer och byggprojekt

I ÖP 2017 pekas delar av Vänersnäs ut som strategiskt ur landsbygdsutvecklingsperspektiv. Det är i närheten av befintliga bebyggelseområden i halvöns sydvästra delar. På två ställen finns även LIS-områden utpekade (landsbygdsutveckling i strandnära läge). Arbetet pågår med detaljplanering i ett område, med sikte på utökad bostadsbebyggelse i form av villatomter. Förslag finns sedan länge på att dra ut kommunalt vatten och avlopp till fler områden och ytterligare förfrågningar om detaljplaner kan väntas framöver.

Förskola och grundskola

På Vänersnäs finns en fristående förskola och grundskola årskurs F-5 som drivs av en och samma huvudman. I dagsläget finns inga kommunala planer på att utöka förskola och grundskola i denna del av kommunen. Behovet i denna del av kommunen hanteras i en helhet tillsammans med Vargön.

Service, kultur och fritid

Förutom skolan och förskolan finns bland annat kyrkan, bygdegården, kursgården Solgården och den omtalade sandstranden Gaddesanna. Kommunen har ingen fast verksamhet på Vänersnäs.

Arbetsplatser

Det finns inga större arbetsgivare på Vänersnäs, men det finns ett antal småföretag i olika branscher.

Grönområden och vatten

Kommunens tre största Natura 2000-områden ligger alla i anslutning till Vänersnäs – Dättern i öster, Halle-Hunneberg i väster och skärgårdsområdet i norr. I översiktsplanen uppmärksammas dessutom hela det västra kustområdet som värdefullt naturområde och viktigt friluftsområde.

På Vänersnäs är det alltid nära till vattnet, som längst en dryg kilometer. Det finns många fina platser för bad och vistelse vid vattnet. Dock är större delen av den långa kuststräckan nåbar endast via privata vägar och det saknas till stor del sammanhängande promenadvägar längs stranden. För en bredare allmänhet är det främst sandstranden vid Gaddesanna som besöks. På frugårdsnäset, nära sundet till Dättern finns ett fågeltorn. Vid Skytteklev finns en väg upp på Halleberg som kopplar an till stigsystemet runt Hallesjön.

3.3.8 Västra Tunhem

Sammanfattning

- Någon större utbyggnad kommer sannolikt inte att ske i Västra Tunhem. Jordbruksmark och riksintressen innebär stora begränsningar för nya byggprojekt.
- Den kommunala förskolan och grundskolan i Mulltorp har kapacitet att täcka behoven även i ett långsiktigt perspektiv.

Karaktär och befolkning

Västra Tunhemsslätten är en renodlad jordbruksbygd i det avseende att åkermarken helt dominerar markanvändningen. Men det finns också bostäder, varav merparten är grupperade som kluster av sammanhållen bebyggelse.

Jordbrukslandskapet avslutas tvärt mot flygplatsområde, älv och industrimark i väster, samt Hunnebergs rasbranter i öster. Söderut fortsätter slättlandskapet på andra sidan kommungränserna.

Det bor lite under 600 personer i området. Åldersfördelningen följer ett typiskt landsbygds-mönster med lägre andel barn och unga vuxna än kommunsnittet.

Planer och byggprojekt

Området kring flygplatsen kan bli aktuellt för olika typer av utveckling, bland annat för att möta framtida flygplatsbehov. Framför allt handlar det om förlängning av rullbanan åt söder, men det kan även finnas visst behov av breddning av verksamhetens område. Förlängningen av banan medför behov av vägomläggningar som påverkar jordbruksmark. I anslutning till flygplatsen och Norra Stallbackas industriområde planeras för utveckling av verksamheter som kan innebära anspråk även på delar av jordbruksmarken, i alla fall det som ändå berörs av framtida vägomläggningar.

Förskola och grundskola

I söder finns Mulltorps förskola och grundskola (F-6). Båda har god kapacitet som täcker tänkbara framtida behov med marginal. I Vargön finns flera förskolor och grundskolor upp till årskurs 6. En viss andel boende i Västra Tunhem har brukat välja skolor i Trollhättan för sina barn efter årskurs 3.

Service, kultur och fritid

Det finns inga serviceföretag i Västra Tunhem, men det är nära till Vargöns centrum. Det är inte heller långt till Trollhättan och Överby. Det finns en hembygdsgård och ett församlingshem där det ordnas aktiviteter.

Arbetsplatser

I Västra Tunhem finns flera jordbruksföretag och enstaka andra mindre företag. I direkt anslutning finns industriområdet Stallbacka med många arbetsplatser. I norr finns även Vargön och intilliggande industrier.

Grönområden och vatten

I öster ligger Hunneberg som är ett av kommunens mest populära friluftsområden. Nedanför rasbrantsområdena finns även naturreservatet Västra Tunhems ekhagar samt

Kyrkstigen med rika kultur- och naturmiljöer. Även Bastån och Rånnums ekhagar i norr bjuder på höga naturvärden. Badställen saknas men längs Göta älv i nordväst finns en stig.

3.3.9 Vargön

Sammanfattning

- En förstudie föreslog utbyggnad av två nya avdelningar på Granås förskola, svängningar i befolkningsprognos har dock gjort att denna utbyggnation avvaktas. Samma förstudie föreslog förlängda bygglov för moduler på grundskolorna och att fortsätta följa befolkningsutvecklingen i Vargön för att vid ett senare tillfälle utreda dimensioneringen av grundskolorna.
- På sikt kan bostadsbyggandet öka i Vargön och då kommer ytterligare kapacitet behövas både på förskolor och grundskolor. Rånnums skola har då ett bra läge i orten.
- Vid en framtida omstrukturering av förskolorna kan Näckrosvägens och Björkvägens förskolor behöva stängas för att i stället ge plats för en ny förskola. Lämplig placering av den kan vara inom ett av FÖP:ens utvecklingsområden Vargön norra eller Sandgärdet.

Karaktär och befolkning

Vargön är en bruksort som växt upp kring industrierna som nyttjat vattenkraften i Göta Älv. Tågstationen har också varit en viktig grund för ortens utbyggnad. Avståndet till Vänersborgs stad är inte långt och kommunen betraktar orterna som delar av ett sammanhängande tätortsområde (det är bara 5 km cykelväg centrum till centrum).

Bebyggelsen består i huvudsak av småhus, tydligt sammanhängande och avgränsad av Halleberg i öster, industrierna vid älven i väster och åkerlandskap i söder och nordväst. Nordkroken ligger som ett separat bebyggelseområde strax norr om vid Vänerens strand.

I Vargön bor ca 5 600 personer. Andelen barn ligger över kommungenomsnittet.

Planer och byggprojekt

Utbyggnadsmöjligheterna i Vargön är begränsade av jordbruksmarker och natur- och industriområden. FÖP Vänersborg-Vargön pekar ut fem utvecklingsområden för bostäder, men det finns osäkerheter kring lämpligheten som behöver utredas. Det finns även möjlighet till förtätning, bland annat i samband med att stationsområdet utvecklas och i Nordkroken dit kommunalt vatten och avlopp dragits ut.

Förskola och grundskola

I Vargön finns fem kommunala och en enskild förskola. I en förstudie¹³ konstateras att 40 nya platser bör skapas för att klara behovet till år 2033. Förslaget är att Granås förskola byggs ut med två nya avdelningar. Enligt nya befolkningsprognoser våren 2023 kommer antalet barn i åldern 1-5 år att minska i Vargön och sedan öka till dagens nivåer runt år 2034. Barn- och utbildningsnämnden anser att det mot bakgrund av att den nya befolkningsprognosen visar på en annan utveckling jämfört med tidigare år finns anledning att avvakta med utbyggnationen av förskola i Vargön.

---

¹³ Reviderad förskole- och grundskoleplan 2023–2032: Förstudie gällande platsbehov förskola och grundskola F-6 i Vargön. 2022-08-25. Dnr: BUTN 2021/124.

Två av de kommunala förskolorna har bara två avdelningar var, Näckrosvägen och Björkvägen. Dessa ligger inträngda i bebyggelsen och förutsättningarna att bygga ut dem är mycket begränsade. I ett längre perspektiv vill barn- och utbildningsnämnden gärna se en ny struktur där dessa två förskolor ersätts av en större. Tänkbara lokaliseringar kan vara i något av FÖP:ens utvecklingsområden "Vargön norra" eller "Sandgärdet".

Det finns två kommunala grundskolor F-6 som tillsammans har kapacitet för ungefär 600 elever. Var femte skolbarn i upptagningsområdet väljer idag skola på annan plats. Barn- och utbildningsnämnden bedömer att behoven kan täckas fram till 2033, i alla fall om de moduler som idag används kan få förlängt bygglov till 2030.

Om bostadsbyggandet skulle öka kommer det dock att behövas ytterligare kapacitet både när det gäller förskolor och grundskolor. Möjlighet att på sikt bygga ut Rånnums skola kan vara viktig att bevaka, då denna ligger strategiskt belägen centralt i orten.

3.3.10 Blåsut-Öxnered

Sammanfattning

- Området kring Öxnered station är det område med störst utvecklingspotential i kommunen, utifrån det som pekas ut i översiktsplanen (se bland annat den samlade strukturbilden på sid 23 i utredningsdelen för FÖP Vänersborg-Vargön).
- Här finns utrymme för uppskattningsvis ett par tusen nya bostäder i närheten av en tågstation. Med bostadsbyggande följer behov av fler grundskole- och förskoleplatser. Utvecklingen behöver även mötas upp med satsningar på ökat serviceutbud, arbetsplatser, tillgängliggörande av naturområden, en sammanhängande strandpromenad, badplats med mera.

Även i norra delen av området finns ett utvecklingsområde för bostäder utpekade i Översiktsplanen. Det kan vara av betydelse för kommunens långsiktiga grundskolestruktur att en grundskola byggs i norra delen av Vänersborgs tätortsområde

Karaktär och befolkning

Tätortsbebyggelsen väster om Vassbotten består till största delen av småhus. Blåsut används ofta som ett samlingsnamn för hela stadsdelen, till vilken även bostadsområdena Botered och Katrinedal kan räknas. Öxnered utgörs av en lite mer spridd bebyggelse söder om.

I området bor cirka 3 800 personer. Andelen barn är den högsta av alla beskrivna områden och andelen i pensionsålder den lägsta. Det är också en mycket låg andel unga vuxna och en mycket hög andel i åldern 31-65 år.

Planer och byggprojekt

Det finns två utpekade utvecklingsriktningar för västra delarna av Vänersborgs tätortsområde – norrut i Dalbobergen och söderut kring Öxnered.

Nya bostäder i Dalbobergen föreslogs redan i översiktsplanen 2006. Ett planprogram¹⁴ togs därefter fram där tre områden pekas ut för detaljplanering. Programarbetet visade dock att det finns stora intressekonflikter framför allt när det gäller natur- och rekreationsvärden. Många Vänersborgare upprördes av planerna och länsstyrelsen ogillade delar av förslaget.

---

¹⁴ Program för detaljplaner för södra delen av Dalbobergen och Katrinedal norra, godkänt av kommunfullmäktige 2008-10-29, § 97.

Uppdrag om planläggning av det som kallas Katrinedal norra inleddes 2009 men arbetet fullföljdes inte. I och med antagandet av FÖP Vänersborg-Vargön lades planprogrammets tre utpekade områden med viss bearbetning in som utvecklingsområden i översiktsplanen. Länsstyrelsen har återigen pekat på flera konflikter när det gäller de två mindre områdena närmast Vänern.

Enligt planprogrammet skulle de tre områdena kunna rymma 1260 nya bostäder, men det utgår från en hög exploateringsgrad och nästan 90% av bostäderna i flerbostadshus. De initiala skisser som togs fram när det stora delområdet skulle planläggas byggde på en betydligt glesare bebyggelse med i huvudsak villor. Om den nya bebyggelsen utformas med liknande exploateringsgrad och sammansättning som första detaljplanen för Öxnered-Skaven är 600 nya bostäder ett rimligare riktmärke. Även det är med stor osäkerhet då de två mindre områdena kan komma att stoppas utifrån länsstyrelsens invändningar.

Inför eventuell exploatering i Dalbobergen behövs en förbättrad infartslösning. Befintlig infart från väg 2050 (Frändeforsvägen) är inte trafiksäker. I programmet föreslås att den ersätts med en ny infartsväg från Länsmansliden vilket skulle kräva en ny bro över Djupedalsbäcken i känslig naturmiljö. En variant vore en förbättrad trafikplats, till exempel rondell, vid Frändeforsvägen. Det senare är utmanande eftersom den ligger i nedförslut från E45. Befintliga tunnlar under väg 2050 ger goda förutsättningar att hitta trafiksäkra lösningar för gång- och cykeltrafikanter.

Utbyggnadsplanerna i söder täcker ett större område och fyller ett viktigt strategiskt syfte genom att de tar vara på tågknutpunkten i Öxnered. Ett planprogram¹⁵ togs fram 2016 som i grova drag pekar ut olika utvecklingsambitioner kring Öxnered. En första detaljplan togs därefter fram som vann laga kraft i december 2020, och arbetet med en andra detaljplan har inletts. Planprogrammet låg som grund när FÖP Vänersborg-Vargön togs fram. I underlaget till översiktsplanen görs uppskattningen att 1000-3000 nya bostäder kan skapas i stationens närområde. Merparten av den nya bebyggelsen kan tillkomma på östra sidan av järnvägarna.

Ett antal nya väg- och cykelvägsförbindelser behövs för att stadsdelen ska kunna växa österut. En viktig väg är den så kallade "Brättelänken" mellan Öxnered och Edsvägen (väg 2025), som är tydligt markerad även i Översiktsplan 2017. Vägens exakta sträckning har utretts i flera omgångar, men nu ligger investeringen i budgeten med början år 2026. Utöver Brättelänken planeras även en vägtunnel under järnvägen i närheten av Öxnered skola (även den medtagen i budgeten). Ytterligare infrastrukturprojekt som lyfts fram i planprogrammet och översiktsplanen är en förbättrad väg via järnvägsviadukten i Möjered samt en gång- och cykelbro över Vassbotten.

Förskola och grundskola

Om- och utbyggnationen av Öxnered skola stod klart sommaren 2022 och grundskolan har en kapacitet motsvarande tre paralleller F-6. Kapaciteten är inte utnyttjad än och delar av lokalerna används till förskola. Mitt i Blåsut ligger även Blåsut skola, som kapacitetsmässigt klarar av en parallell F-6. Det saknas förutsättningar att bygga ut Blåsut skola i nuvarande läge. Tidigare har funnits en skola även i Väne Ryr, de boende i Väne Ryrs församling hör till skolområdet Öxnered-Blåsut.

---

¹⁵ Program för detaljplaner för Skaven och delar av Öxnered, godkänt av kommunfullmäktige 2016-09-28, § 125.

Det finns fyra förskolor i området. Öxnered förskola har i dagsläget sex avdelningar (den permanenta förskolebyggnaden kan ta emot fyra avdelningar), vilket möjliggörs av inhyrda moduler och att lokaler i Öxnered skola användas. Blåsut och Dalaborgs förskolor har fyra avdelningar vardera och Väne Ryr förskola har två. Det har förts en diskussion om att Dalaborgs förskola ligger på en bullerstörd plats alldeles intill Dalbobron och att lokalerna har brister både när det gäller ändamålsenlighet och teknisk status.

Om planerna på nya bostäder kring Öxnered och Dalbobergen fullföljs behövs mer kapacitet inom grundskolan. Eftersom Öxnered skola för tillfället har en överkapacitet kan den ta emot ett ökat elevunderlag, men det kommer troligen att fyllas upp redan när den antagna detaljplanen i Öxnered-Skaven byggs ut. Sedan behöver en ny skola byggas.

Det finns flera möjliga placeringar av en ny skola i området. I den första detaljplanen för Öxnered-Skaven finns en utpekad tomt, men den ligger väldigt nära Öxnered skola. Även om en skola lokaliserar till en annan del av det framväxande bostadsområdet runt Öxnered innebär det en långsiktig obalans om två skolor skulle byggas i Öxnered samtidigt som det är tomt på skolor i de norra delarna av Vänersborgs tätort. En ny skola i norr skulle långsiktigt ge en mer robust struktur med kortare genomsnittligt avstånd från bostad och minskat transportbehov. Dessutom skulle den kunna ta emot elevunderlag från delar av Vänersborgs centrum där många nya bostäder planeras.

Det allra bästa läget för en ny skola i norr skulle kunna vara i anslutning till Dalaborgsparken, om det finns förutsättningar för det. Parken har en spännande historia och har fyllt en mycket viktig roll för stadens kulturutbud. Den är testamenterad till arbetarrörelsen med villkor om framtida användning. Eventuellt skulle en kombination med skolverksamhet kunna utredas för att samtidigt få parken mer levande och bättre upprustad än idag. Annars är nybyggnation på Dalbobergen en möjlighet och då troligast området närmast avfarten från väg 2050, väster om Frändeforsvägen. I detta fall skulle kollektivtrafiklösningen behöva studeras så att det blir rimliga gångavstånd till busshållplats.

Figur 11. Kartsbild med möjliga utredningslägen för grundskola & förskola i Dalbobergen samt grundskola i anslutning till Dalaborgsparken.

Service, kultur och fritid

På det hela taget är de västra stadsdelarna mycket fattiga på service. Det finns ett par kiosker i Blåsut och sedan några år en obemannad liten butik vid stationen i Öxnered. Många fritidsföreningar är verksamma i Dalbobergen bland annat Skidstugan, elljusspåret,

scoutgården och agilitybanan erbjuder aktivitetsmöjligheter. Det finns även en fotbollsplan mitt i området, skolidrottshall, gym, modellflygfält, pistolskyttebana och en stuga som byggts om till klättringslokal. Det är inte långt till ridskola. Dalaborgsparken har tidigare varit en av stadens främsta kulturinrättningar med musik, dans och teater. Under senare tid har utbudet och besökssiffrorna varit mer begränsade.

Det främsta utvecklingsförslaget handlar om att stärka upp Öxnereds stationsområde som servicenod, vilket beskrivs i FÖP Vänersborg-Vargöns utvecklingsområde U25 och strukturstudiekarta 3. Där lyfts bland annat fram möjligheter att locka handlare och serviceverksamheter till området i samband med att allt fler bosätter sig i närheten. Det finns även förslag på att se över behovet av idrottsanläggningar i samband med utbyggnaden av nya bostadsområden och ett par platser tänkbara för bollplaner har pekats ut i FÖP:en.

Arbetsplatser

I FÖP Vänersborg-Vargön finns ett utvecklingsområde för verksamheter (U26) söder om Öxneredssjön i anslutning till stationsområdet. Idag utgörs merparten av ytan av övergivet tidigare banområde. Området skulle kunna vara intressant för olika typer av verksamheter där närhet till en tågstation är betydelsefull, till exempel kontor. Norr och öster om tågstationen lyfter översiktsplanen ut möjligheterna till utveckling av handel och service som kan ge arbetstillfällen. I övrigt kommer även skola och förskolor innebära ett tillskott av arbetsplatser.

Grönområden och vatten

Området har god tillgång till naturområden. Framför allt bjuder Dalbobergen på många möjligheter med bland annat naturreservat, Dalbostigen och flera friluftsanläggningar. Den långa strandlinjen mot Vassbotten är till stora delar svårtillgänglig, men Blåsutvarvet, Punschdalen och Gaddes brygga är viktiga för vattenkontakten. Västerut finns den natursköna Boteredssjön med en liten badplats och skogsområden runtom. Åt söder finns ett rikt jordbrukslandskap med många hästgårdar.

När nya bostadsområden byggs ut kommer naturmark att tas i anspråk. Det är viktigt att möta det med att bättre ta tillvara på rekreativsmöjligheterna på de naturområden som sparas. Det främsta utvecklingsförslaget, med stöd i FÖP Vänersborg-Vargön, är att anlägga en vattennära gångstig längs Skaven, som blir en länk i en sammanhängande strandpromenad runt hela Vassbotten. Den behöver kompletteras med bland annat en eller flera badställen, grillplatser och bänkar. Möjligheten att skapa fler småbåtsplatser bör också utredas. Se bland annat utvecklingsområden U31 och U32 i FÖP:en. I FÖP:en föreslås även strandpromenad runt Öxneredssjön.

3.3.11 Norra Huvudnäs

Uppdelningen av Huvudnäsön i norra och södra är tänkt längs Gropbrovägen, vilket överensstämmer ungefär med den geografiska mittlinjen. I kommunens lokalplanering för förskola och grundskola F-6 brukar hela Huvudnäsön räknas som ett område, men det är i detta fall relevant att dela upp området i två. Sanden räknas till området även om det inte är en del av Huvudnäsön.

Sammanfattning

- Norra Huvudnäs är kommunens mest tätbebyggda del. Det finns också planer på ytterligare många bostäder.

- Det finns många förskolor och grundskolor, men täckningen är ändå relativt dålig för själva innerstaden i nordvästra kanten.
- Ett viktigt utvecklingsprojekt är upprustningen av Torpagärdet ihop med Sportcentrum.

Karaktär och befolkning

Norra Huvudnäs utgör den mest tätbebyggda delen av kommunen och det område med i särklass störst andel flerbostadshus. Endast 7% av bostäderna är småhus.

Planer och byggprojekt

En stor del av den planerade bostadsutbyggnaden de kommande åren är på norra Huvudnäs, framför allt i de centrala delarna av Vänersborg och i Holmängen. Det är nästan uteslutande flerfamiljshus som byggs i området. Det finns ett antal färdiga detaljplaner som möjliggör fortsatt utbyggnad, bland annat i Holmängen, vid Niklasberg, intill Elisabeths port, på de två gamla skoltomterna i Lyckhem och på Sanden. Om pågående detaljplaner på Sanden genomförs skulle det innebära ett stort tillskott av bostäder på sikt. Ytterligare tankar på bostadsbyggande har länge funnits bland annat på kvarteret Pilen i Nordstan, kring Vänerparken, Tre novaområdet och förtätningsprojekt på några ställen i innerstaden.

Förutom bostadsprojekt finns flera projekt som rör olika typer av verksamheter. Av störst betydelse är nya lokaler för domstolar och regionadministration.

Förskola och grundskola

På norra Huvudnäs finns i dagsläget åtta kommunala förskolor och en fristående förskola. I området finns två kommunala och en fristående grundskola F-6. Här ligger även tre av de kommunala samt en fristående 7-9-skola. Holmängenskolan (F-6) står klar till höstterminen 2024 och byggs för att kunna ta emot tre paralleller med 25 elever i varje klass vilket innebär en maxkapacitet på 525 elever. Delar av skolan anpassas för förskola och från start kommer det att finnas totalt 85 förskoleplatser. Kapaciteten för grundskolan bedöms tillräcklig i ett tioårsperspektiv, när Holmängenskolan står färdig och verksamheten från Norra skolan flyttar dit. Behovet av ytterligare förskoleplatser för hela Huvudnäsön håller på att analyseras tillsammans med områdena Öxnered, Blåsut och Väne-Ryr.

I och med överflyttningen av verksamheten från Norra skolan till Holmängenskolan kommer avståndet från hela innerstaden till närmsta kommunala skola att vara 1-2 kilometer. Det är också ont om förskolor i innerstaden. Den nordligaste på Huvudnäsön är Gasverksgatans förskola.

Med tanke på hur tätbefolkad nordvästra delen av Huvudnäsön är kan det vara av intresse att på sikt bevaka möjligheter för förskola och grundskola som ger bättre täckning.

Service, kultur och fritid

En betydande del av kommunens service-, kultur-, och fritidsinrättningar finns i området. Här finns uppskattningsvis hälften av kommunens företag inom handel, mat och övrig service. Bland de kommunala verksamheterna kan nämnas kulturhuset, huvudbiblioteket, kommunhuset, Vattenpalatset och Sportcentrum med ett stort antal arenor. Det finns gott om träffpunkter för olika målgrupper och det finns platser för lek, spontanidrott, bad, småbåtar och vistelse utomhus.

Arbetsplatser

En stor andel av kommunens kontorsarbetsplatser finns inom området, bland annat genom flera organisationers lokaler i centrala delar av Vänersborg – regionens hus, kommunhuset, länsstyrelsen, tingsrätt med mera. Ett flertal större arbetsplatser finns inom offentlig verksamhet som skolor, vårdinrättningar och äldreboenden. Det finns även många mindre och medelstora arbetsplatser inom handel och service. Dessutom finns industri, logistikföretag med mera i Holmängens industriområde och på Sanden.

Grönområden och vatten

Merparten av området är bebyggt, men det finns en del allmänna grönytor som bidrar till stadsmiljön. Den största sammanhängande grönytan är Holmängens strandskogsområde i öster. Vattnet är också närvarande. Längs större delen av norra Huvudnäsöns strandområden finns promenadvägar genom parker och naturmark. I norr finns Vänersborgsvikens fågelskyddsområde som också klassificeras som Natura 2000, med ett intilliggande fågeltorn.

3.3.12 Södra Huvudnäs

Uppdelningen av Huvudnäsön i norra och södra är tänkt längs Gropbrovägen, vilket överensstämmer ungefär med den geografiska mittlinjen. I kommunens lokalplanering för förskola och grundskola F-6 brukar hela Huvudnäsön räknas som ett område, men det är i detta fall relevant att dela upp området i två.

Sammanfattning

- Södra Huvudnäs utgörs till stora delar av villabebyggelse. Viss utbyggnad har skett de senaste åren och det kommer att fortsätta en tid framöver, men utbyggnaden är relativt måttlig och inga större förändringar är att vänta.
- Mariedalskolan ligger strategiskt placerad mitt i området och har goda möjligheter att kunna försörja stadsdelens behov av grundskolelokaler.

Karaktär och befolkning

Ungefär två tredjedelar av bebyggelsen på södra Huvudnäsön utgörs av småhus. Flerbostadshusen är samlade längs Gropbrovägen mellan de två livsmedelsbutikerna. Östra delen utgörs av ett natur- och landsbygdsområde kring Önafors och Lillån. Längs i söder ligger den gamla institutionsmiljön kring Restad gård. I anslutning finns även anstalter och slussanläggning. I västra delen av området finns industritomter.

I området bor cirka 5 400 personer. Den demografiska profilen liknar övriga småhusdominerade tätortsområden med högre andel i åldersgrupperna barn samt lägre andel unga vuxna och pensionärer, jämfört med genomsnittet i kommunen.

Planer och byggprojekt

Relativt lite har byggts sedan 1980-talet på södra Huvudnäs. Några detaljplaner för bland annat bostäder togs fram på 2000 och 2010-talen och delar av det har byggts. Närmsta perioden framåt är det framför allt områdena Mariedal östra och Astrids ängar som är aktuellt. Ett antal ytterligare områden var uppe för diskussioner FÖP Vänersborg-Vargön togs fram men dessa förslag lades ned efter samråd av olika sidor. Förutom viss utökning på Restad gård är det därför troligt att området kommer att vara relativt stabilt bostadsmässigt.

Förutom bostäder finns planer på utökning av kriminalvårdens verksamhet. Ett kommande stort projekt är också ombyggnationen av slussen, men det väntas inte förändra förutsättningarna i stort för området.

Förskola och grundskola

På södra Huvudnäs finns två kommunala förskolor och en fristående förskola. Det finns en treparallell kommunal grundskolan F-6. Behovet av ytterligare förskoleplatser för hela Huvudnäsön håller på att analyseras tillsammans med områdena Öxnered, Blåsut och Väner-Ryr. Kapaciteten för grundskolan bedöms som tillräcklig i ett tioårsperspektiv. Skolan har en bra placering centralt i stadsdelen och nås effektivt med gång- och cykelvägar från bostadsområdena runt omkring.

Service, kultur och fritid

Många viktiga verksamheter och anläggningar ligger strax norr om området, kring Sportcentrum och Idrottsgatan. Men på södra sidan om Gropbrovägen finns bland annat två livsmedelsaffärer. I området finns även bland annat kommunens central för avfallsinsamling (Kretsloppsparken), familjecentral med öppen förskola, en kyrka och Restad gård med hotell, konferenslokaler och skulpturpark. Tenggrenstorps industriområde bjuder på olika typer av service, som sällanvaruhandel, bilbesiktning och verkstäder.

Arbetsplatser

Många arbetsplatser finns inom tillverkningsindustrin på Tenggrenstorps industriområde, där bland annat VBG Group är en stor arbetsgivare. Institutionerna kring Restad gård är stora arbetsplatser, med Migrationsverkets asylboende, kriminalvårdens två anstalter och regionens rättspsykiatri.

Grönområden och vatten

Det stora natur- och lantbruksområdet kring Lillån och Önafors i östra delen av Huvudnäsön är i kommunens naturvårdstrategi utpekade som förslag till naturreservat.

3.3.13 Onsjö

Sammanfattning

- Grundskolan ligger strategiskt och ser ut att klara kommande behov så länge inte området södra Onsjö byggs ut.
- Förskolornas struktur kan behöva ses över då två av dem endast har två avdelningar och inte ligger helt strategiskt i förhållande till bebyggelse och rörelsemönster. Skördedagatans förskola ligger strategiskt, och utbyggnation av förskolan pågår, men på sikt kan en i norr och en i söder vara bra.
- När södra Onsjö byggs ut kommer den nu tvåparallella skolan behöva byggas ut till treparallell och ytterligare fem-sex förskoleavdelningar eller mer kommer att behövas.

Karaktär och befolkning

Onsjö är väl avgränsat med vatten i öster, norr och väster samt jordbruks- eller naturområden i söder. Stadsdelen är ett relativt utpräglat bostadsområde, men med viss service och arbetsplatser.

Planer och byggprojekt

Onsjö byggdes i stort sett upp under 1980-talet utifrån en stor samlad plan. Planen omfattade ett större område än det idag utbyggda, men utbyggnaden avslutades i linje med kraftledningsgatan i söder. Efter det har bebyggelsen kompletterats i norra delen – flerfamiljshus vid Korseberg och kring Quality hotel, samt villor och radhus kring Nabbensbergsvägen.

Ytterligare ett område i norra änden av Onsjö håller på att detaljplaneläggas – Västra Nabbensberg. Sedan 2016 finns också ett planprogram där en fortsättning på området söder om kraftledningen beskrivs. Detaljplanering har inletts men avbrutits på grund av osäkerheter kring hur mindre markföreningar i området bäst kan hanteras. I FÖP Vänersborg-Vargön ligger Södra Onsjö kvar som utbyggnadsområde. Uppskattat antal nya bostäder är 800 i södra Onsjö samt 200 i Västra Nabbensberg. Utöver det kan viss förtätning bli aktuell.

Förskola och grundskola

I området finns tre kommunala förskolor och en fristående förskola. Den större kommunala förskolan, Skördegatans förskola, ligger centralt i området i anslutning till grundskola och rekreationsområde. De andra två är mindre (två avdelningar) och förutsättningar att kunna bygga ut dem är mycket begränsade. De ligger mer svårtillgängligt till, längre in i bostadsområdet. En fördel är dock att de ligger i angränsning till naturområden. Den fristående förskolan är också mindre och ligger i Korseberg i norra delen av Onsjö.

Kapaciteten för dagens förskolor kan klara befolkningsutvecklingen fram till 2033 då utbyggnationen av Skördegatans förskola pågår under åren 2023-2025. Om området södra Onsjö byggs ut kan i storleksordningen fem-sex nya permanenta avdelningar behövas (motsvarande en fullstor förskola). Viss beredskap bör även finnas för ytterligare tillskott av platser om fler bostäder kommer till genom förtätning.

På sikt vore en annan struktur för förskolorna på Onsjö önskvärd. I stället för de två mindre kommunala förskolorna skulle en större förskola kunna byggas. Siktet bör vara att ha tre kommunala större förskolor och då gärna fördelade så att en är i norr där mycket byggs, en i mitten och en lite söderut för att täcka upp för ny bebyggelse där.

Mitt i området ligger en tvåparallell grundskola (F-6). Skolan ligger i ett strategiskt läge mitt i stadsdelen med goda cykelvägskopplingar till hela området, intill en busshållplats och med närhet till grönområden. Enligt plan täcker den behoven i bostadsområdet fram till 2033, men det finns osäkerheter. Framför allt behöver nuvarande moduler ses över. Bygglov för dessa går ut 2026. Modulerna etablerades 2015 och 2016, modulerna bör därmed kunna få förlängt bygglov till år 2030. Om södra Onsjö byggs ut behöver skolans kapacitet byggas ut för att klara tre klasser per årskurs. Förutsättningarna för att bygga ut skolan är i dagsläget begränsade, men det kan finnas möjligheter på sikt.

Service, kultur och fritid

Förutom skola och förskola finns inte mycket kommunal service i stadsdelen. Lite privat service finns, bland annat pizzeria, frisör och gym.

Kommunala fritidsanläggningar omfattar skolidrottshall, multiarena och fotbollsplan. En minigolfbana finns på Quality hotel och kommunens enda golfbana ligger i området.

Inga kommunala anläggningar för kulturaktiviteter finns, men bland annat finns hotellet, Onsjö kyrka och golfklubben som kan erbjuda samlingsplatser av olika slag.

Arbetsplatser

Arbetsplatser finns främst kring Quality hotel, verksamhetsområdet vid Brandts, samt förskolan och skolan. Det finns även planlagd mark för utökning av verksamhetsområdet.

Grönområden och vatten

Onsjö är en relativt grön stadsdel. Utöver skogar, jordbruksmark och våtmarksområden utanför bebyggelsen finns mycket naturmark sparad mellan husgrupperna. En stor andel av bostäderna ligger i direkt angränsning till en grönyta. I nordväst finns Nygårdsågnens naturreservat, som dock är avskild från merparten av området av infartsleden. Skolan och Skördegatans förskola ligger i anslutning till ett centralt parkstråk. Där finns också låglänta ytor som är utpekade i FÖP:en som grönt utvecklingsområde för naturvård och rekreation.

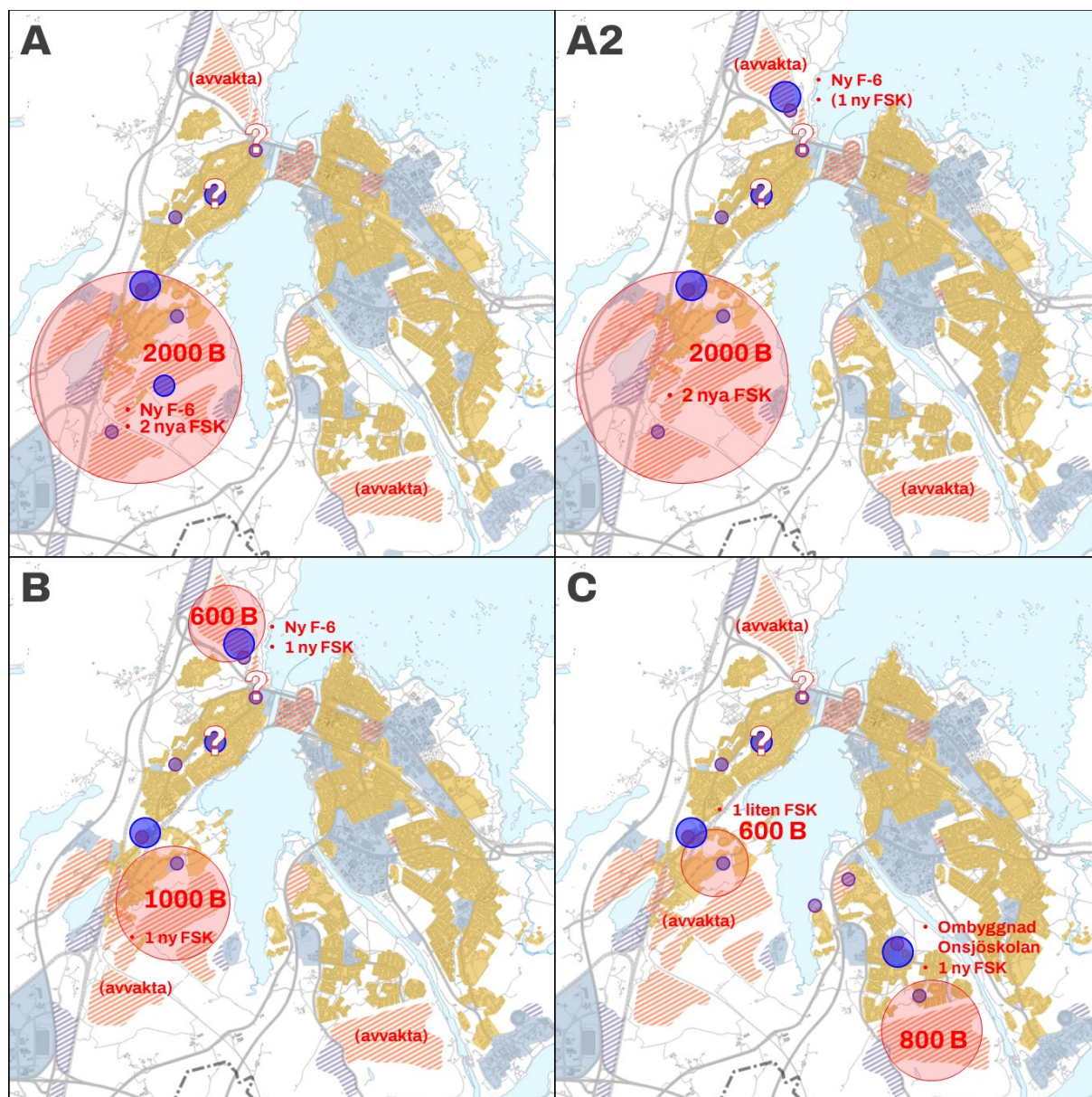
Söderut finns stora skogsområden som delvis är utpekade som områden för ny bebyggelse, se avsnittet *Planer och byggprojekt* ovan. I väster finns jordbrukslandskap. Infartsleden utgör en stor barriär, men två gång- och cykeltunnlar finns.

Även om stadsdelen till stora delar omges av vatten är möjligheterna till bad och båtliv mycket begränsade. Vid Korseberg finns några privata bryggor. Förslag finns att återuppbygga den tidigare kommunala "Norskens brygga". I FÖP:en finns även förslag om utveckling av strandområdet i södra delen av Korseberg, en sammanlänkad strandpromenad längs Vassbotten och två gång- och cykelbroar.

3.4 Fyra utbyggnadsalternativ

För att fånga upp de viktigaste strategiska valen har ett fåtal utbyggnadsalternativ valts ut. De tar fasta på ordningen för utbyggnad av nya bostadsområden i Vänersborgs stad, i kombination med lokalplanering för grundskola och förskola. Det är framför allt när det gäller dessa som kommunen har en stor möjlighet att göra strategiska val av betydelse. Beslut kring övriga utbyggnadsområden, till exempel när det gäller tågstation i Brålanda, vattenledningar till Vänersnäs eller bostadsbyggande i Vargön, behöver också samordnas mellan olika sektorer. Men de påverkar inte på samma sätt satsningar i andra områden och kan därför behandlas som separata frågor.

Bedömningen av hur många nya bostäder som kan byggas är preliminär och osäker. Utredningar som görs i samband med detaljplanering för de olika områdena kan visa att vissa platser lämpar sig sämre för bebyggelse än vad som antagits i planprogram och översiktsplan. Faktorer som påverkar antalet bostäder i hög utsträckning är vilken typ av bebyggelse som efterfrågas och vilka krav på bebyggelseutformning som ställs i detaljplanen. Utbyggnadsalternativen kan därför behöva revideras utifrån vad som kommer fram i senare planeringskedje.

Figur 12. De fyra utbyggnadsalternativen schematiskt redovisade i kartform.

3.4.1 Utbyggnadsalternativ A: Prioritet Öxnered

Utgångspunkt och sammanfattning

Utbyggnadsalternativet utgår från det strategiska värdet av att bygga ut bostäder kring Öxnereds station och att få ut så mycket av möjligt av de infrastrukturinvesteringar som följer på Brätteleken och andra satsningar i området.

Alla översiktsplanens utvecklingsområden kring Öxnered byggs ut innan utbyggnad i Södra Onsjo eller Dalbobergen inleds. En ny grundskola och två nya förskolor behövs troligtvis inom det färdigutbyggda området. Det behövs även nya vägförbindelser, cykelvägar och rekreationsområden.

Bostäder

Utbyggnad pågår av den första detaljplanen för Öxnered-Skaven. Det finns ett antal framtida etapper utpekade i översiktsplanen längre österut, åt söder och väster. Totalt uppskattas att

det skulle kunna röra sig om 1 000-3 000 bostäder, mycket beroende på fördelningen mellan småhus och flerfamiljshus.

Förskola och grundskola

Efterhand som nya bostadsområden byggs ut behöver nya förskoleplatser tillskapas. Fullt utbyggt bedöms det långsiktiga behovet av nya platser uppgå till mellan fem och tio förskoleavdelningar, utöver de som finns idag.

Öxnered skola har kapacitet att ta emot elever från delar av de nya bostadsområdena, men efterhand räcker kapaciteten inte till. Bedömningen är att ytterligare kapacitet på en till tre klassparalleller F-6 kommer att behövas på sikt för att kunna bygga ut alla delområden.

Utbyggnad av nya förskole- och grundskoleplatser kan samordnas. Samordning kan även göras med befintlig skola och förskola i Öxnered. Det har även betydelse hur det blir med Blåsut skola och Dalaborgsparkens förskola i framtiden. När en ytterligare grundskola på sikt behöver byggas i området kan det eventuellt vara rationellt att flytta över verksamheten på Blåsutskolan till den nya. För boende i Korseberg och Onsjö kan förskola och grundskola i de östra delarna av Öxnered framstå som attraktiva alternativ genom närheten till tågstationen.

Övriga projekt

Brätteleken och Möjeredslänken är två planerade vägar med stor betydelse för att på ett tillfredsställande sätt nå de östra delarna, där merparten av den tänkta bostadsutbyggnaden ligger. En ytterligare satsning på vägnätet är en ny planskild korsning med Norge-Vänerbanan, gärna kombinerad med en ny av- och påfart vid E45.

Cykelvägnätet behöver kopplas ihop söder om Vassbotten. En länk att utreda på längre sikt, som kan ha mycket stor betydelse för att knyta samman stadens cykelvägnät, är en bro över Vassbotten vid Korseberg.

Buslinjerna behöver ses över i samband med att nya bostadsområden byggs ut. För att möjliggöra en god kollektivtrafikförsörjning kan någon av de befintliga linjerna behöva förlängas eller läggas om, alternativt att en ny linje etableras. Möjligheten att koppla ihop Onsjö med Öxnered station kan vara intressant att titta på.

I FÖP Vänersborg-Vargön finns en strukturstudiekarta över stationsområdet med flera förslag av betydelse för att göra Öxnered mer attraktivt. Service och handel är en viktig del av det, samtidigt som den kulturhistoriska miljön kring gamla stationshuset behöver tas tillvara.

Rekreativmiljöerna behöver utvecklas, bland annat med strandpromenader längs Vassbottenstranden och runt Öxneredssjön samt badplats och båtbygga vid Vassbotten. Budget för investering i idrottsanläggning (till exempel bollplan) bör också övervägas.

3.4.2 Utbyggnadsalternativ A2: Prioritet Öxnered men skola i nordväst

Utgångspunkt och sammanfattning

Utbyggnadsalternativet utgår från det strategiska värdet av att bygga ut bostäder kring Öxnereds station och att få ut så mycket av möjligt av de infrastrukturinvesteringar som följer på Brätteleken och andra satsningar i området, men kombinerar det med det långsiktiga värdet av en ny grundskola i nordvästra delen av tätortsområdet.

Alla översiktsplanens utvecklingsområden kring Öxnered byggs ut innan utbyggnad i Södra Onsjo eller Dalbobergen inleds. Två nya förskolor behövs troligtvis inom det färdigutbyggda området, men skollokalförsörjningen kan lösas genom att en ny grundskola byggs längre norrut som kan ta elevunderlag från Öxnered skola. Det behövs även nya vägförbindelser, cykelvägar och rekreationssatsningar.

Bostäder

Se avsnitt 3.4.1.

Förskola och grundskola

Se avsnitt 3.4.1. Till en början kan outnyttjad kapacitet på Öxnered skola att kunna användas, men på sikt kommer såväl nya förskole- som grundskoleplatser behöva ordnas.

Utbyggnadsalternativet tar fasta på det strategiska värdet av att ha geografisk spridning på kommunens grundskolor som ger relativ närhet för många boende i tätbebyggda områden. När både Blåsut skola och Öxnered skola är fyllda är inriktningen enligt detta utbyggnadsalternativ att en ny grundskola byggs i nordvästra delen av Vänersborg – i norra delen av Blåsut, Dalbobergen eller Sanden. Den skolan skulle även kunna ta hand om elevunderlaget från Blåsut skola samt från framtida utbyggnad av bostäder i Dalbobergen. Dessutom kan möjlighet finnas att ta emot elever från Vänersborgs innerstad och Sanden, beroende på hur fördelningen av elevkullar blir. En skola i detta område skulle bidra till en långsiktig robusthet i kommunens lokalförsörjning för grundskolan. Det är just inriktningen på en framtida ny grundskola i nordväst som skiljer detta alternativ från det tidigare.

Övriga projekt

Se avsnitt 3.4.1. Utöver de satsningar som behövs kring Öxnered kan även behövas nya väganslutning, bulleravskärmning med mera där den nya skolan byggs, till exempel vid Dalbobergen.

3.4.3 Utbyggnadsalternativ B: Prioritet Dalbobergen

Utgångspunkt och sammanfattning

Utbyggnadsalternativet utgår från att bostäder i Dalbobergen kan göra kommunen attraktiv som inflyttningsort då det lever upp till sjönära, naturnära och relativt centrumnära.

Planering för bostäder och skola i Dalbobergen startas upp inom de närmsta åren, så att utbyggnationen kan komma igång när utbyggnationen kring Öxnered motsvarar en ny förskola där. En ny grundskola och en förskola byggs i Dalbobergen. Ny infartslösning behövs.

Bostäder

Innan fortsatt planläggning kring Öxnered tas upp igen påbörjas planläggning för bostäder i Dalbobergen. Det är osäkert om alla delar av de områden som pekas ut i översiktsplanen för framtida bostadsutveckling i Dalbobergen kommer att kunna genomföras, då bland annat länsstyrelsen ställt sig kritiska. Men mycket pekar på att i alla fall större delen av området som har kallats Katrinedal norra skulle kunna planläggas. Beroende på täthet och bebyggelse typer skulle området kunna omfatta 150-1000 bostäder. Om ytan fördelas ungefär jämt mellan villatomter och flerfamiljshus skulle det kunna landa i ungefär 600 bostäder, varav ca 80 villor.

Förskola och grundskola

I anslutning till entrén till det framtida nya bostadsområdet Katrinedal norra skulle mark kunna sparas för en grundskola och en förskola. Dessa hamnar då i nära anslutning till infartsvägen till Vänersborg och gör dem till intressanta alternativ såväl för boende i Dalsland som framtida boende på Sanden och andra delar av Vänersborgs innerstad. Även andra tänkbara lägen kan finnas i norra delarna av Blåsut. En skola och förskola i denna del av staden skulle bidra till en långsiktig robusthet i kommunens lokalförsörjning.

Övriga projekt

Nuvarande infart är inte tillfredsställande. I planprogrammet föreslås en ny infart via Länsmansliden och en ny bro över Djupedalsravinen. Eventuellt går det istället att bygga om nuvarande avfart på ett trafiksäkert sätt. Oavsett krävs åtgärder och det kommer att beröra Trafikverkets vägar.

Det kan också visa sig finnas behov av bulleravskärmning mot E45 och väg 2050 för att skapa en attraktiv boendemiljö.

3.4.4 Utbyggnadsalternativ C: Prioritet Södra Onsjö

Utgångspunkt

Utbyggnadsalternativet utgår från att prioritera fler bostäder i Södra Onsjö som kan ge naturnära och lugna bostadsmiljöer i utkanten av Vänersborgs tätort.

Onsjöskolan behöver byggas ut och förskoleplatserna i stadsdelen behöver utökas med ett antal nya avdelningar. För att slippa hamna i kritiskt läge med grundskoleplatser i de västra stadsdelarna behöver utbyggnaden kring Öxnered begränsas till att omfatta bara den redan antagna detaljplanen. Fortsatta etapper får vänta tills Södra Onsjö är färdigutbyggt.

Bostäder

Ihop med pågående bostadsprojekt i norra Onsjö kan det ge ett framtida tillskott på upp emot 1200 bostäder.

Förskola och grundskola

Långsiktigt skulle det utökade elevunderlaget i Onsjö kunna tas om hand genom att Onsjöskolan byggs ut till treparallellig F-6. Skolan ligger bra placerad mitt i stadsdelen.

Förskolekapaciteten i stadsdelen behöver byggas ut med upp till fyra nya avdelningar. Dagens struktur är lite bristfällig i och med att två av de tre befintliga förskolorna är mycket små och saknar bra förutsättningar att byggas ut. Om en eller båda dessa ersätts av en större förskola skulle en placering i norra änden av stadsdelen eventuellt vara fördelaktig eftersom det är fler som rör sig åt det hållet i vardagen. Det finns även en mindre fristående förskola på Korseberg.

Om utbyggnaden i Öxnered stannar upp efter att den redan antagna detaljplanen byggts ut skulle Öxnered skola kunna klara det ökade elevunderlaget. Dock behövs utökning av förskoleplatserna, uppskattningsvis två avdelningar utöver de två som idag använder moduler och de två som huserar i Öxnereds skola. En möjlig lösning kan vara en ny förskola för sex avdelningar vid Skaven.

Övriga projekt

Onsjö har ett välutbyggt nät av gång- och cykelvägar. En svaghet är att stadsdelen har få infarter vilket gör den lite isolerad. Det gör det svårt att skapa den integrerade tätortsstruktur som översiktsplanen eftersträvar och det ger längre avstånd till andra målpunkter för de boende i Onsjö. Förbättringsåtgärder innefattar en nya cykelvägar mot sydväst (Överby och Trollhättan) och sydöst (Brinkebergskulle). På sikt bör de gång- och cykelbroar utredas som föreslås i översiktsplanen (över Karls grav i öster och Vassbotten i väster).

En annan efterfrågad åtgärd för att bidra till bättre integrering är en väglänk som kopplar Onsjö genare till Öxnered via Brätteleken.

Busslinjerna behöver ses över i samband med att nya bostadsområden byggs ut. För att möjliggöra en god kollektivtrafikförsörjning kan den befintliga linjen behöva förlängas. Möjligheten att koppla ihop Onsjö med Öxnered station kan också vara intressant att titta på.

I övrigt behövs investeringar i vägar, gång- och cykelvägar, park- och naturområden och strandpromenader i samband med utbyggnaden av bostadsområdet.

3.4.5 Diskussion och slutsats

Även om både Dalbobergen och Södra Onsjö kan erbjuda goda boendekvaliteter finns anledning för kommunen att fortsätta den påbörjade satsningen på att prioritera utbyggnad kring Öxnered. Huvudskäl är att Öxnereds järnvägsstation erbjuder en viktig transportmöjlighet som efterfrågas av många, samtidigt som det tryggar stationens fortlevnad och ligger i linje med kommunens och regionens målsättningar om stationsutveckling. Ett annat viktigt skäl är att investeringar behövs för att göra Öxnered till en välfungerande stadsdel och att dessa investeringar bör nyttjas fullt ut. Det rör bland annat Brätteleken och järnvägstunnel men även utveckling kring stationsområdet, strandpromenad runt Vassbotten och andra satsningar på grönområden. En full utbyggnad hade även stimulerat etablering av den service som området behöver för att fungera som en aktiv och attraktiv stadsdel.

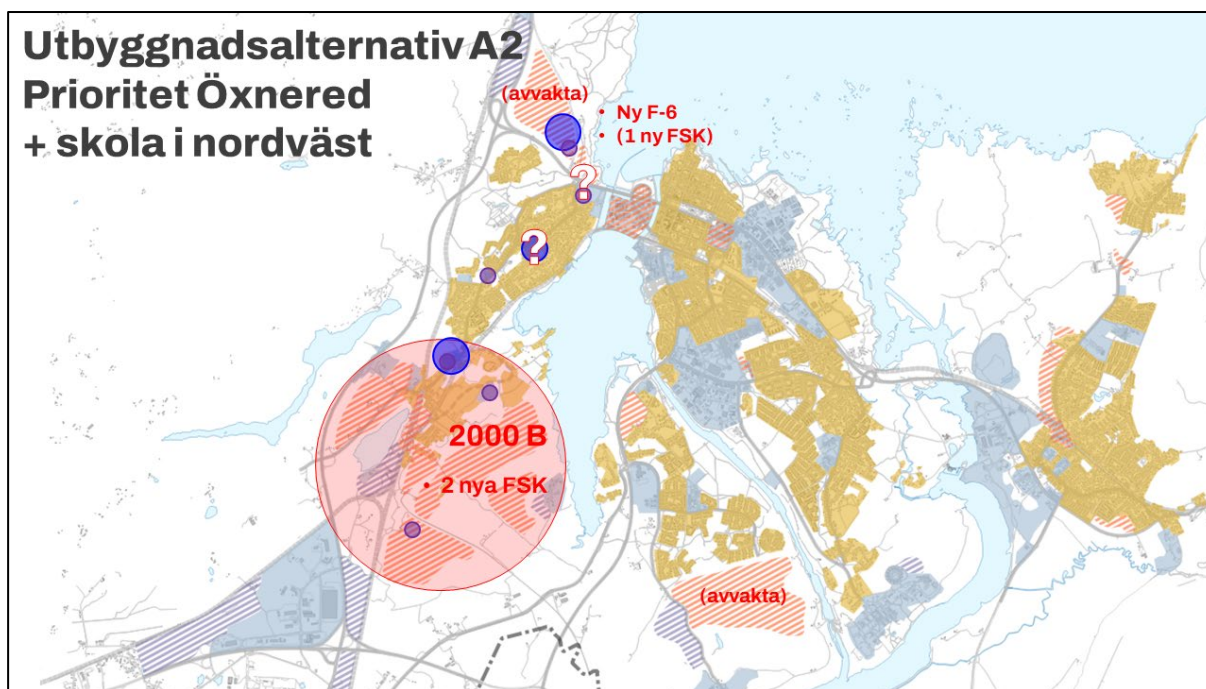
Södra Onsjö kan på många sätt bli ett bra bostadsområde, men framför allt ur kollektivtrafiksynpunkt ligger det sämre till. Dalbobergen ligger närmare en tågstation än Onsjö, men är också lite svår att få till effektiv kollektivtrafikförsörjning till. Många kommer att få 1-1,5 kilometer till närmsta busshållplats, vilket är långt.

Stödet för att prioritera Öxnered har varit relativt tydligt i flera sammanhang där olika alternativ diskuterats under arbetets gång.

Av de två framlagda utbyggnadsalternativen (A och A2) med fokus på Öxnered ger A2 den långsiktigt mest robusta strukturen för grundskolor. Det är en mycket stor fördel med en grundskola i trakterna av norra Blåsut med närhet även till centrala delar av Vänersborg. Alternativet med två grundskolor i Öxnered skulle långsiktigt innebära längre avstånd och större transportbehov i staden, särskilt om utbyggnadsplanerna kring Södra Sanden, Vänerparken och på sikt Dalbobergen genomförs.

Det är svårt att förutse när nya förskolor och ny grundskola behöver finnas på plats, det handlar framför allt mycket om hur snabbt bostadsbyggandet kring Öxnered går. Utifrån hur många barn som kan väntas bo i olika typer av bostäder kan antas att full utbyggnad av detaljplanen för Skaven-Öxnered (550 lägenheter och 80 villor) över tid skulle motsvara behov av ungefär tre förskoleavdelningar och en halv parallell i årskurs F-6. När ytterligare en etapp av utbyggnaden öster eller söder om Öxnered station (till exempel 150 villor och 300 lägenheter) är färdig kan behovet väntas vara i närheten av sex förskoleavdelningar och en full parallell F-6. Det finns förvisso kapacitet på Öxnered skola för ytterligare en parallell,

men om det i hög utsträckning är barnfamiljer som flyttar in i de nybyggda husen kan det uppstå tillfälliga behov av utökad kapacitet långt tidigare (se avsnitt 3.1.2 på sidan 9). Och när alla etapper är utbyggda kan det långsiktiga behovet av elevplatser i grundskolan väntas vara ytterligare en till två paralleller.

Figur 13. Det förordade utbyggnadsalternativet i schematisk kartform.

Förslag till formulering av ett inriktningsbeslut som fångar in det förordade utbyggnadsalternativet:

”När kommunen planlägger för utbyggnad Vänersborgs stad med nya bostadsområden på kommunal mark, ska prioriteras att bygga ut kring Öxnered innan södra Onsjo och Dalbobergen planläggs. Inriktningen ska vara att bygga en framtida ny grundskola i nordvästra delen av staden för att möta behov av elevplatser på grundskolan årskurs F-6 när kapaciteten på Öxnered och Blåsut skola inte längre räcker till.”

4 Referenslista

- Boverket/Movium 2015. *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö.*
- Bunar (2015). *Elevsammansättning, klyftor och likvärdighet i skolan.*
- BFS 2015:1 FRI. *Boverkets allmänna råd om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet.*
- Böhlmark, Holmlund, & Lindahl (2015). *Skolsegregation och skolval.* Rapport 2015:5.
- Vänersborgs kommun (2011). *Fördjupad översiktsplan för Dalslandskusten.* Antagen av kommunfullmäktige 2011-10-26 § 135.
- Västra Götalandsregionen (2016) *Att motverka skolmisslyckanden.* Rapport 2016.
- Vänersborgs kommun (2008). *Program för Detaljplaner för södra delen av Dalbobergen och Katrinedal norra.* Antagen av kommunfullmäktige 2008-10-29 § 97.

Vänersborgs kommun (2016). *Planprogram för utveckling av Onsjö*. Antagen av kommunfullmäktige 2016-02-03 §.

Vänersborgs kommun (2016). *Program för Detaljplaner för Skaven och delar av Öxnered*. Antagen av kommunfullmäktige 2016-09-28 § 125.

Vänersborgs kommun (2017). *Program för detaljplaner för Sanden söder om Dalbobron*. Antagen av kommunfullmäktige 2017-09-20 § 121.

Vänersborgs kommun (2017). *Översiktsplan 2017*. Antagen av kommunfullmäktige 2017-12-13 § 197.

Vänersborgs kommun (2020). *Förstudie om tillskapande av förskoleplatser i Dalsland*. 2020-12-10. Dnr: BUTN 2020/147.

Vänersborgs kommun (2023). *Fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön*. Antagen av kommunfullmäktige 2023-02-15 § 4.

Vänersborgs kommun (2023). *Reviderad förskole- och grundskoleplan 2023–2032: Förstudie gällande platsbehov förskola och grundskola F-6 i Vargön*. 2022-08-25. Dnr: BUTN 2021/124.

Vänersborgs kommun (2023). *Riktlinje skolskjuts*. Antagen av Barn- och utbildningsnämnden 2023-06-19 § 52.

2024-09-10

Dnr: SOC 2024/142

Handläggare

Karin Hallberg
karin.hallberg@vanersborg.se
0521-72 14 71

Mottagare

Socialnämnden

Information om nya socialtjänstlagen

Förslag till beslut

Socialnämnden noterar informationen.

Sammanfattning av ärendet

Under sammanträdet 2024-06-12 fick socialnämnden information om den nya socialtjänstlagen utifrån utredningen Framtidens socialtjänst (SOU 2020:47). Den 4 juli 2024 fattade regeringen beslut om en lagrådsremiss om den nya socialtjänstlagen.

Socialnämnden får under sammanträdet 2024-09-26 information från förvaltningen om lagrådsremissen samt de första stegen i socialförvaltningens strategiska plan för omställningen inför att den nya lagen träder i kraft.

Underlag

Information om lagrådsremissen på regeringens hemsida [En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter - Regeringen.se](#)

Karin Hallberg
Förvaltningschef

Handläggare

Ewa Peterson
ewa.peterson@vanersborg.se
0521-72 13 67

Sändlista är en
sammanställning över vilka
organ, funktioner, personer
eller liknande som ska få
beslutet när ärendet är
färdigbehandlat

Dnr: SOC 2024/15

Mottagare

Socialnämnden

Remissvar på motion om att inkludera hanteringen av skyddade personuppgifter i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta att motion av Ida Hildingsson (V) om att inkludera hanteringen av skyddade personuppgifter i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete anses besvarad med hänvisning till att socialnämnden redan idag arbetar med den uppföljning av hantering av skyddade personuppgifter som motionären efterfrågar.

Sammanfattning av ärendet

Ida Hildingsson (V) föreslår i en motion att kommunfullmäktige beslutar att inkludera hanteringen av skyddade personuppgifter i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete. Motionen inkom 2023-12-11 och lyftes till kommunfullmäktiges sammanträde 2023-12-13 § 238.

Kommunfullmäktige beslutade att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning, och kommunstyrelsen har 2024-01-11 remitterat motionen till socialnämnden.

Ida Hildingsson vill att uppföljningen kring hanteringen av skyddade personuppgifter tydligare bör inkluderas i Vänerns socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete i enlighet med SOSFS 2011:9, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. I motionen nämns som bakgrund Jämställdhetsmyndighetens rapport från mars 2023 som på nationell nivå påvisar stora brister och ojämlik tillgång till samhällsservice och ekonomisk utsatthet för kvinnor och barn som tvingats fly undan en vårdsam partner eller familjemedlem.

Bedömningen är att socialnämnden redan idag arbetar med den uppföljning av hantering av skyddade personuppgifter som motionären efterfrågar. Socialnämnden har ett etablerat ledningssystem i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) finns det dels rutiner som stöd i de processer som berör skyddade

personuppgifter samt förutsättningar för en systematisk uppföljning, egenkontroll och riskbedömning av nämndens hantering av skyddade personuppgifter. Inom ramen för detta avser socialnämnden att utifrån slutrapporten närmare analysera om de nationella resultaten kan påvisa risker på lokal nivå, vilket är en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Socialnämndens ansvar för skyddade personuppgifter

Socialnämnden har ett ansvar för att fastställa rutiner för hur skyddade personuppgifter ska hanteras. Det kan bland annat handla om att ha checklistor för säkerhetsåtgärder eller att ha särskilda tekniska lösningar i dokumentationssystemen. Socialnämnden har även som vårdgivare ett ansvar för att säkerställa att det är möjligt att föra patientjournal även om en patient har skyddade personuppgifter.

Skyddade personuppgifter är ett samlingsbegrepp för flera olika skyddsåtgärder som kan vidtas inom folkbokföringen. Beroende på hur allvarligt ett hot mot en person är, så finns det tre grader av skydd för personuppgifterna:

- sekretessmarkering
- skyddad folkbokföring
- fingerade personuppgifter.

Därutöver finns det bestämmelser om sekretess som kan aktualiseras för hotade och förföljda personer.

Sekretessmarkering

Skatteverket har möjlighet att föra in en så kallad sekretessmarkering i folkbokföringen om det på förhand kan bedömas att någon skulle lida men av att personuppgifter lämnades ut. Sekretessmarkeringen fungerar som en påminnelse eller varningssignal hos alla myndigheter som hanterar personuppgifterna. Den innebär däremot inte i sig något förbud mot att lämna ut uppgifter. Det är den sedvanliga sekretessprövningen som avgör om man får lämna ut uppgifterna.

Skyddad folkbokföring

Skyddad folkbokföring kan innebära att en person är folkbokförd på sin gamla folkbokföringsort efter att hen har flyttat. Tidigare fanns liknande regler som kallades för kvarskrivning. Sedan 1 januari 2019 finns det en möjlighet för socialnämnden att i vissa situationer ansöka om skyddad folkbokföring för barn. Det kan gälla när barn vårdas med stöd av lagen (1990:52) med vissa bestämmelser om vård av unga (LVU) på

grund av missförhållanden i hemmet. När en person har skyddad folkbokföring kan postbefordran ta längre tid än vanligt.

Fingerade personuppgifter

Fingerade personuppgifter betyder att personen använder andra personuppgifter än de verkliga. Kopplingen mellan den verkliga och den fingerade identiteten är normalt sett sekretessbelagd.

Sekretess för uppgift om hotade och förföljda personers adress

Utöver de tre skyddsformer som nämns ovan finns det en särskild generell sekretessbestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (OSL 2009:400) som gäller för olika former av kontaktuppgifter, oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer. Det gäller om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs. Bestämmelsen kan gälla uppgifter som förekommer hos hälso- och sjukvården, socialtjänsten eller hos någon annan myndighet.

Aktuell lagstiftning och styrande dokument

- [Skyddade personuppgifter och dokumentation. För hälso- och sjukvården och socialtjänsten. - Socialstyrelsen](#)
- [Folkbokföringslag \(1991:481\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)
- [Offentlighets- och sekretesslag \(2009:400\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)
- [Senaste version av HSLF-FS 2016:40 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården - Socialstyrelsen](#)
- [Senaste version av SOSFS 2014:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS - Socialstyrelsen](#)
- [Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete - Socialstyrelsen](#)

Rapporten

Regeringen har gett Jämställdhetsmyndigheten i fortsatt uppdrag att samordna och följa upp myndigheters arbete, med delredovisning senast 31 mars 2024 och slutredovisning 31 mars 2027. [Myndigheternas arbete med skyddade personuppgifter ska förbättras - Regeringen.se](#)

Jämställdhetsmyndigheten har som motionen beskriver, presenterat en delredovisning (2024:4) av sitt uppdrag att samordna och följa upp myndigheters arbete 2023-2027 gällande skyddade personuppgifter.

På övergripande, nationell nivå beskriver Jämställdhetsmyndigheten följande utvecklingsområden:

- Det finns brister i stödet till barn som lever med skyddade personuppgifter, såväl under som efter en eventuell vistelse i skyddat boende.
- Tillgången till långsiktigt stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter är i dagsläget ofta beroende av insatser från civilsamhället. För män i avhopparverksamhet finns mer strukturerade och långtgående stödinsatser.
- Det finns stora skillnader i socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens hantering, bemötande och stöd avseende kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter.
- Våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter får inte samma tillgång till vård som andra.
- Vissa grupper som lever med skyddade personuppgifter nås i mindre utsträckning av information, framför allt yngre barn, personer med funktionsnedsättning samt asylsökande och nyanlända.
- Information om skyddade personuppgifter till våldsutsatta kvinnor och barn behöver i större utsträckning även innehålla råd kring upprätthållande av skyddet. Förmedling av informationen måste ske vid upprepade tillfällen, inte enbart i det akuta skedet.
- Kompetens kring upprätthållande av skydd, genom skyddade personuppgifter och andra skyddsåtgärder, behövs hos många aktörer som möter kvinnor och barn som lever skyddat. För barn och unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck kan det gälla även exempelvis familjehem, HVB, stödboende och gode män.
- Kunskapsbehovet är fortsatt stort hos yrkesverksamma, inte minst när det gäller verksamhetsnära kunskap om den praktiska hanteringen av skyddade personuppgifter samt förståelse för vilka konsekvenser det kan få om skyddade personuppgifter röjs.
- Flera myndigheter har under senare år vidtagit åtgärder för att utveckla kompetens, arbetssätt och rutiner kring skyddade personuppgifter inom den egna verksamheten. Mer måste dock göras för att det arbetet ska spridas och tillämpas brett inom olika myndigheter.

[Skyddade personuppgifter - delrapport | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se)

Rapporten tar ett helhetsgrepp runt problematiken gällande våld i nära relation, där skyddade personuppgifter är en del. Man understryker också att kommuner, regioner och rättsväsende som prioriterade målgrupper i fortsatt arbete. På kommunal nivå anger man såväl skola som socialtjänst.

Pågående arbete på nationell nivå:

Skatteverket har fått ett uppdrag om ökad samverkan för en enhetlig, säker och effektiv hantering av skyddade personuppgifter. Genomförandet ska samordnas med Jämställdhetsmyndighetens uppdrag om skyddade personuppgifter. Som nämnts ovan lämnade Jämställdhetsmyndigheten i samband med slutredovisning av föregående

uppdrag förslag på en långsiktig plan13 för hur arbetet med skyddade personuppgifter kan utvecklas och följas över tid. Flera av de föreslagna åtgärderna har beröringspunkter med Skatteverkets uppdrag och kan möjliggöras inom ramen för samverkan mellan Jämställdhetsmyndigheten och Skatteverket:

- Att det ska finnas handläggare med särskild kompetens om skyddade personuppgifter inom samtliga myndigheter som möter målgruppen.
- Att samla relevant information på Skatteverkets webb, inklusive länkar till information hos andra relevanta myndigheter och skapa en gemensam ingång för de som lever med skyddade personuppgifter.
- Att säkerställa att berörda individer får information om vad som händer när de skyddade personuppgifterna upphör.
- Att berörda myndigheter bör utveckla sin digitala service för att säkerställa att personer kan ta del av digitala tjänster utan att deras skyddade personuppgifter röjs.
- Att ta fram anpassad information om skyddade personuppgifter till barn i olika åldrar och med olika förutsättningar samt till personer med funktionsnedsättningar, hbtqi-personer samt barn och vuxna som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck

Inga ytterligare nationella myndigheter, utöver Jämställdhetsmyndigheten, Skatteverket samt Integritetsskyddsmyndigheten har fått regeringsuppdrag som är specifikt inriktade på att utveckla arbetet med skyddade personuppgifter. Flera andra nya och pågående uppdrag kan dock få betydelse för målgruppen våldsutsatta vuxna och barn som lever med skyddade personuppgifter. Några sådana relevanta uppdrag är följande:

- Brottsoffermyndighetens uppdrag om informations- och utbildningsinsats till rättsväsendet avseende kunskapen om barnets rättigheter och barns våldsutsatthet inklusive hedersrelaterat våld och förtryck.
- Socialstyrelsens uppdrag att föreslå åtgärder för att våldsutsatta ska få samordnat stöd vid myndighetskontakter.
- Socialstyrelsens uppdrag om utveckling av arbetet med skade- och dödsfallsutredningar.
- Socialstyrelsens uppdrag om att fortsätta stärka kommunernas arbete med att stödja våldsutsatta att ordna stadigvarande boende.
- Länsstyrelsernas uppdrag att under perioden 2023–2028 genomföra kunskapshöjande insatser och främja erfarenhetsutbyte när det gäller yrkesverksamma som möter barn i skyddat boende.
- Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens arbete med att förebygga, utreda och bekämpa mäns våld mot kvinnor, brott mot barn och hedersrelaterat våld och förtryck.

Jämställdhetsmyndigheten avslutar sin rapport med att beskriva att man identifierat ytterligare områden som behöver ses över:

Utöver ovanstående har Jämställdhetsmyndigheten identifierat ett behov av att särskilt titta vidare på situationen för barn som lever med skyddade personuppgifter på grund av

våld i nära relationer och/eller hedersrelaterat våld och förtryck. Det rör inte minst följande områden:

- Skolgång och skolavbrott
- Fritidssysselsättning
- Vårdnad, boende, umgänge

Jämställdhetsmyndigheten ser även över möjligheten att genomföra ytterligare en intervjustudie med våldsutsatta personer (vuxna och barn) som lever med skyddade personuppgifter. Gällande barn som lever med skyddade personuppgifter, kan det handla både om barn som lever skyddat tillsammans med en vårdnadshavare och om barn med skyddade personuppgifter som är placerade utan vårdnadshavare, på grund av exempelvis hedersrelaterat våld och förtryck.

Detta ska sedan slutrapporteras 31 mars 2027.

Föreskrift – riskhantering redan nu (sedan 2011)

Det systematiska kvalitetsarbetet är reglerat i föreskrift 2011:9. Av denna framkommer bland annat, i relevans för frågan:

3 kap:

1 § Vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska ansvara för att det finns ett ledningssystem för verksamheten.

Ledningssystemet ska användas för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet.

2 § Vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska med stöd av ledningssystemet planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten.

3 § Vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska ange hur uppgifterna som ingår i arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten är fördelade i verksamheten.

Av 4 kap framgår

2 § Vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska identifiera, beskriva och fastställa de processer i verksamheten som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet.

4 § För varje aktivitet ska vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS vidare utarbeta och fastställa de rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet.

Rutinerna ska dels beskriva ett bestämt tillvägagångssätt för hur en aktivitet ska utföras, dels ange hur ansvaret för utförandet är fördelat i verksamheten.

Av 5 kap framkommer vidare:

Risakanalys

1 § Vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska fortlöpande bedöma om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet.

För varje sådan händelse ska vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS

1. uppskatta sannolikheten för att händelsen inträffar, och
2. bedöma vilka negativa konsekvenser som skulle kunna bli följden av händelsen.

Egenkontroll

2 § Vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska utöva egenkontroll.

Egenkontrollen ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska kunna säkra verksamhetens kvalitet.

Enligt 3-5§ ska vårdgivaren eller den som bedriver hälso- och sjukvård vidare utreda avvikelser, bla klagomål och synpunkter och rapporter som inkommit från brukare och/eller personal.

Förbättrande åtgärder i verksamheten

7 § På grundval av resultaten av de aktiviteter som anges i 1–6 §§ ska de åtgärder vidtas som krävs för att säkra verksamhetens kvalitet.

Förbättring av processerna och rutinerna

8 § Om resultaten av de aktiviteter som anges i 1–6 §§ visar att processerna och rutinerna inte är ändamålsenliga för att säkra verksamhetens kvalitet, ska processerna och rutinerna förbättras.

Socialnämnden har i enlighet med föreskriften ett väl utbyggt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete som främst under det senaste året utvecklats vad avser riskbedömningar och egenkontroller. Ca 200 huvudprocesser är nuläget identifierade och processkartlagda, och det löpande arbetet består i att hela tiden utifrån inkomna signaler notera risker, bedöma allvarlighetsgrad och besluta om adekvata åtgärder för att följa upp eller minimera risken.

Analys sker löpande på alla nivåer enligt socialförvaltningens riktlinje för systematisk kvalitetsarbetet [Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.pdf \(vanersborg.se\)](#) både utifrån egenkontroller, avvikelser och resultat i t ex nationella brukarundersökningar och kvalitetsregister. Analysarbetet har vidare utvecklats genom analysmöten på verksamhetsnivå. Socialförvaltningen har även två utsedda övergripande roller i form av medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och socialt ansvarig samordnare (SAS) med uppdrag att säkra kvalitetsfrågor med ett patient- och

brukarperspektiv inom den kommunala primärvården och socialtjänsten. Vidare arbetar SAS och MAS med att sammanställa kvalitets- och säkerhetsfrågor inom ramen för den gemensamma kvalitets- och patientsäkerhetsberättelsen. Det har i nuläget inte framkommit några risker eller behov av egenkontroller eller förbättrande åtgärder vad avser sekretess och skyddade personuppgifter utifrån de stödmaterial och styrande dokument som upprättats och implementerats.

Nämnden avser dock att utifrån slutrapporten närmare analysera om de nationella resultaten kan påvisa risker på lokal nivå, och därmed införa dem i det systematiska kvalitetsarbetet.

I Kolada finns i nuläget 3 nyckeltal för våld i nära relation, och avser antal ärenden med vuxna (18 år eller äldre) som

- **aktualiserats** i individ- och familjeomsorgen på grund av utsatthet för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld
- **fått minst en insats** från individ- och familjeomsorgen på grund av utsatthet för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld
- fått insatser från individ- och familjeomsorgen på grund av utsatthet för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld, och där ärendet **avslutats för att det övergripande målet med insatserna har nåtts** helt eller delvis.

Nyckeltalen bedöms inte aktuella utifrån motionens frågeställning.

Interna anvisningar och stöddokument

Det finns sedan 2021 en samlad riktlinje för all personal inom socialförvaltningen, avseende våld i nära relation. Den är framtagen av en förvaltningsövergripande arbetsgrupp/struktur med representanter från alla verksamhetsområden, som också har ansvar för årlig revidering och att omvärldsbevaka och sprida information. [Riktlinje våld i nära relation.pdf \(vanersborg.se\)](#)

Till riktlinjen finns även tre beslutade stödrutiner, varav skyddade personuppgifter är en [Rutin Skyddade personuppgifter.pdf \(vanersborg.se\)](#)

Den är upprättad 2021 och senast reviderad 2023-10-23. Riktlinje och rutin bedöms aktuella och ska till sitt innehåll säkra en trygg hantering av personuppgifter. Rutinen har senast 2023 justerats med mer utförlig information om chefens ansvar att begränsa tillgång till vissa uppgifter i verksamhetssystemet, hantering av kontaktuppgifter i tjänstetelefoner och hantering av uppgifter även i nationella kvalitetsregister. Verksamhetsinriktningarna/enheterna bryter sedan ner dessa till egna handlingsplaner för hantering på arbetsplatsen.

Underlag

- Motion om att inkludera hanteringen av skyddade personuppgifter i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete, kommunstyrelsens sammanträder 2023-12-13. Ida Hildingsson, Vänsterpartiet.
- Beslut från kommunfullmäktige 2023-12-13 §238 att remittera motionen till kommunstyrelsen.

- Delegeringsbeslut 2024-01-11 gällande remittering av ärendet (dnr KS 2023/1076)

Karin Hallberg
Förvaltningschef

Sändlista

Kommunfullmäktige

Handläggare

Johan Högmark

johan.hogmark@vanersborg.se

Remiss av motion om att inkludera hanteringen av skyddade personuppgifter i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete

Beslut

Kommunstyrelsen remitterar motion om att inkludera hanteringen av skyddade personuppgifter i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete till socialnämnden.

Sammanfattning

Motion om att inkludera hanteringen av skyddade personuppgifter i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete inkom till kommunstyrelseförvaltningen 2023-12-11. Kommunfullmäktige beslutade 2023-12-13, § 238 att remittera motionen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsens ordförande ser i samråd med kommunstyrelsens presidium att motionen även behöver remitteras till socialnämnden.

Regelverk

Beslutet är fattat med stöd av delegeringsordning för kommunstyrelsen antagen den 2 juni 2021 § 127, punkten 2.10 - Remiss av ärenden som ska beslutas i kommunstyrelsen eller som ska beredas för beslut i kommunfullmäktige samt beslut att överlåta inkommen remisstill annan nämnd för yttrande direkt till remissinstansen.

Underlag

- Kommunfullmäktiges beslut 2023-12-13, § 238
- Motion inkommen 2023-12-11

Benny Augustsson
Kommunstyrelsens ordförande

Sändlista för beslut

Socialnämnden

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: BENNY AUGUSTSSON

Date: 2024-01-15 13:00:45

BankID refno: d215c1f2-5efe-4813-8674-c442d65333b7

Benny Augustsson

Inkludera hanteringen av skyddade personuppgifter i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete

I slutet av mars 2023 presenterade Jämställdhetsmyndigheten sin rapport¹ om att leva med skyddade personuppgifter som våldsutsatt kvinna och barn. Den visar på stora brister och framförallt en ojämställd tillgång till samhällsservice och stor ekonomisk utsatthet för kvinnor och barn som tvingats fly undan en våldsam partner eller familjemedlem.

Rapporten lyfter fram att män som utsätts för våld eller vill lämna ett våldsamt liv erbjuds via kommuner så kallade avhoppningsprogram med stora stödinsatser från samhällets sida. Men att kvinnor och barn som utsätts för våld hänvisas till största delen till civilsamhället och frivilligorganisationer, framförallt efter att det akuta skedet övergått till att försöka bygga upp ett fortsatt liv i frid och trygghet.

Jämställdhetsmyndighetens intervjustudie liksom resultat från Skatteverkets enkät till personer som lever med skyddade personuppgifter visar att socialtjänsten behöver arbeta med att minska risken att den röjer skyddade personuppgifter och samtidigt verka för en jämställd tillgång till samhällsservice och motverka den ekonomiska utsattheten.

Jämställdhetsmyndigheten listar i rapporten ett antal rekommendationer och förslag på åtgärder från samhället, inte minst på statlig myndighetsnivå, men också på kommunal nivå.

Ett av förslagen handlar om att socialnämnder tydligare bör följa upp arbetet med personer med skyddade personuppgifter inom ramen för socialtjänstens arbete.

Vänsterpartiet tycker att det här är en viktig åtgärd och föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

- att uppföljningen kring hanteringen av skyddade personuppgifter bör tydligare inkluderas i Vänersborgs socialtjänsts systematiska kvalitetsarbete i enlighet med SOSFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.²

Ida Hildingsson - för Vänsterpartiet Vänersborg - 2023-12-07

1

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/mm0mhtqs/att-leva-med-skyddade-personuppgifter-2023-04.pdf>

2

<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmannarad/konsoliderade-foreskrifter/20119-om-ledningssystem-for-systematiskt-kvalitetsarbete/>

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: IDA HILDINGSSON

Date: 2023-12-11 15:44:53

BankID refno: c83edcfa-4ed1-4acb-adbe-ba026dd604c3

Ida Hildingsson

§ 238

Motion om att inkludera hanteringen av skyddade personuppgifter i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete

KS 2023/1076

Beslut

Kommunfullmäktige remitterar ärendet till kommunstyrelsen. Ärendet ska handläggas på så sätt att kommunfullmäktige kan avgöra det inom ett år.

Sammanfattning av ärendet

Ida Hildingsson (V) har den 11 december 2023 inkommit med motion om att inkludera hanteringen av skyddade personuppgifter i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete.

Beslutsunderlag

- Motion från Ida Hildingsson (V), 2023-12-11

Kommunfullmäktiges behandling under sammanträdet

Ordföranden föreslog ovanstående beslut till avgörande och fann att kommunfullmäktige bifallit förslaget.

Sändlista

Kommunstyrelsen

Godkännande

Dnr: SOC 2024/14

Handläggare

Zana Savic

zana.savic@vanersborg.se

0521-72 17 30

Mottagare

Socialnämnden

Remissvar gällande motion om att inför resegaranti i färdtjänsten

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår Kommunfullmäktige att avslå motionen.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden har av kommunstyrelsen remitterats en motion, inlämnad av Ida Hildingsson (V), om att inför resegaranti i färdtjänsten. Motionärens förslag är att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt berörda nämnder och instanser att ta fram en resegaranti i färdtjänsten, vilken också förs in i ”Riktlinje för Färdtjänst och riksfärdtjänst” och i de avtal som finns med utförare. Motionären ser att resenären ska få ersättning från Vänersborgs kommun för den försenade resan och att kommunen sedan kräver utföraren för den utbetalda ersättningen.

Socialförvaltningen ser inte att det är befogat att tillmötesgå motionärens förslag då detta skulle innebära betydande och kostnadskrävande insatser rörande administrativa arbetsuppgifter kopplade till att utreda rätten till ersättning, utbetala ersättning och inkräva utbetalda medel från annan part etc. Detta då rätten till ersättning genom förseningskompensation redan idag är reglerad i avtal med Västtrafik som också utför de administrativa arbetsuppgifter som följer av förseningsklagomål och ansökan om förseningskompensation. Kriterierna för förseningskompensationen samt nivån av kompensationen bedöms vara i paritet med många andra kommuner.

Socialförvaltningen bedömer att det med dagens organisation kring utförandet av färdtjänst inte är möjligt att genomföra förslaget i motionen.

Socialförvaltningen ser att det är viktigt att fortsatt uppmana resenärerna att lämna in synpunkter till Västtrafik. Informationen ut till färdtjänstresenärerna behöver ses över för att förtydliga att möjligheten till förseningskompensation finns, samt hur man går tillväga för att lämna klagomål om förseningar och vid ansökan om förseningskompensation.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Motionären föreslår att resegaranti ska införas i färdtjänsten i Vänersborgs kommun. Vidare beskrivs i motionen att Vänersborgs kommun ska betala ut begärd ersättning till färdtjänstresenären och sedan kräva ersättning från utföraren av den försenade/uteblivna resan.

Nedan beskrivs vad resegaranti/förseningsersättning innebär enligt lagen om kollektivresenärers rättigheter samt vilken möjlighet det finns för färdtjänstresenärer att enligt nuvarande avtal med Västtrafik begära kompensation vid förseningar. Vidare beskrivs hur ersättningsnivåerna ser ut i ett antal kommuner, följt av redovisning av insamlade synpunkter från Kommunala pensionärsrådet och Kommunala rådet för funktionshinderfrågor.

Resegaranti

Begreppet resegaranti, eller förseningsersättning som det kallas för, är reglerat 14-15 §§ *lag (2015:953) om kollektivtrafikresenärers rättigheter*. Bestämmelsen innebär att resenärer har rätt till prisavdrag i en omfattning av 50 procent av det pris som resenären har betalat för resan, om förseningen uppgår till mer än 20 minuter. 75 procent av det pris som resenären har betalat för resan, om förseningen uppgår till mer än 40 minuter, eller hela det pris som resenären har betalat för resan, om förseningen uppgår till mer än 60 minuter.

Vidare har resenären rätt till ersättning för skäligen kostnader för annan transport (till exempel taxi eller privat bil) om det finns skälig anledning att anta att din resa kommer att bli mer än 20 minuter försenad. Högsta ersättning är 1 500 kronor per resenär. Den som ansöker om ersättning för resa med taxi eller egen bil är inte berättigad till någon mer ersättning för förseningen. Följtkostnader som tillkommit på grund av förseningen ersätts ej.

Färdtjänstresor omfattas inte av lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter, vilket framgår av förarbetena till lagen (Prop. 2015/16:13). *Lag (1997:736) om färdtjänst* reglerar inte någon form av ersättning vid försening av färdtjänstresor. Det finns således ingen lagstadgad rättighet för färdtjänstresenär att få ersättning vid förseningar.

Kommuner som har infört någon form av ersättning vid försening kallar det för resegaranti, förseningsersättning eller dyl. Det innebär dock inte att ersättningen följer samma kriterier eller ersättningsnivåer som lyfts i lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter. I avsnittet omvärldsspaning beskrivs ett antal kommuners ersättningsnivåer, däribland Göteborgs stad och Region Stockholm som motionären hänvisar till i sin beskrivning av resegaranti.

Avtal med Västtrafik

Vänersborgs kommun har avtal med Västtrafik gällande samordning och utförande av särskild kollektivtrafik, så som färdtjänst, dag- och omsorgsresor och skolresor med taxi. Inom Västtrafiks uppdrag ingår att ta emot och utreda synpunkter och klagomål kring resorna.

Kommunens avtal är alltså med Västtrafik som i sin tur har slutit avtal med olika taxibolag som fått i uppdrag att utföra körningarna.

Samarbetet med Västtrafik bygger på ett slags kollektivt med övriga anslutna kommuner och regionen. Kostnaderna för respektive färdtjänstresenärs resa står den egna kommun för (exklusive egenavgiften som resenären själv betalar). Samarbetet med Västtrafik bygger på solidaritet där anslutna kommuner och regionen delar på övriga drifts- och administrationskostnader. Samordningen av färdtjänstresor tar sikte i en så effektiv samt socialt- och miljömässigt hållbar planering av trafiken som möjligt.

Förseningskompensation inom färdtjänst

Färdtjänstresenärer har inte rätt till resegaranti/förseningsersättning i den form som beskrivs i *lag om kollektivtrafikresenärers rättigheter*. Dock finns en reglerad förseningskompensation enligt avtalet mellan Vänersborgs kommun och Västtrafik. Av punkt 4.12 i avtalet framgår att om Västtrafik, eller part som Västtrafik ansvarar för, orsakar felaktighet såsom en försenad resa eller ett uteblivet fordon, ska Västtrafik kompensera den aktuella kunden. Kompensationens storlek fastställs av Västtrafik. Kompensationen utgår inte om resan är försenad eller uteblir på grund av yttre omständigheter såsom oväder, trafikolycka, översvämning eller dylikt. Vidare beskrivs att förutsättning för kompensation är att resan bokats på korrekt vis. Det är direkta kostnader som kunden kan styrka som ersätts, såsom kostnader för ersättningsresa. Indirekta kostnader kompenseras i regel inte.

Förseningskompensationen är en trappmodell där Västtrafik ersätter med 100 kr efter 15 min försening efter väntetid på 10 minuter. Väntetiden innebär en 10 minuters marginal som gäller för färdtjänstresor och regleras av avtalet med Västtrafik.

Kompensationstrappan fastställs av Västtrafik inom ramen för Västtrafiks ansvar. Förseningstiden för den aktuella resan utreds av Västtrafik. Västtrafik kontrollerar hela kedjan för att undersöka vad som orsakat förseningen. Kostnaden för förseningskompensationen ingår i Västtrafiks gemensamma drifts- och administrationskostnader.

Det finns många faktorer som kan leda till att en färdtjänstresa kan bli försenad. Fordonen ska ta sig till och från adresser som inte är förutsägbara på samma sätt som busslinjer och där ”hållplatsen” inte alltid är anpassade då det rör sig om privatadresser. Fordonen trafikerar på samma premisser som privatbilister och drabbas därmed av samma hinder som alla andra bilister. Resenärerna kan ha olika dagsform utifrån sina funktionsvariationer/hälsotillstånd vilket kan påverka att tidsplanen för resan inte kan hållas.

Totalt antal färdtjänstresor i Vänersborgs kommun under år 2023 var ca 24 500 st. Under år 2023 inkom 41 klagomål till Västtrafik beträffande förseningar inom färdtjänst. Av dessa så var det ca 20 personer som fick utbetalad kompensation till en summa av totalt 5000 kr.

Omvärldsspaning*Kommuner som använder Västtrafik som utförare av färdtjänst*

Alla kommuner inom Västra Götalandsregionen, förutom Göteborgs stad, Borås kommun, Tranemo kommun och Ulricehamns kommun, använder Västtrafik som utförare av färdtjänst. Hantering av klagomål om förseningar sker i enlighet med punkt 4.12 i avtalet.

Kommuner inom Västra Götaland som inte har avtal med Västtrafik gällande färdtjänst
Göteborgs stad har färdtjänst i egen regi. I Göteborg gäller att färdtjänstresenärer kan få ersättning motsvarande resenärens egenavgift för en resa inom Göteborg om resenären väntat mer än 20 minuter. Staden utreder samtliga begäran om ersättning.

Restidsgarantin gäller inte vid sådana händelser som ligger utanför Göteborgs stads kontroll.

Ulricehamns kommun har upphandlat tjänsten kring beställningscentral och utförande av färdtjänst. Avtalspart är ett lokalt taxibolag. Ulricehamn har ingen form av ersättning för färdtjänstresenärer vid förseningar.

Region Stockholm

Region Stockholm har resegaranti inom färdtjänst som innebär att den vars resa är försenad med minst 20 minuter får hjälp med att efterlysa färdtjänsttaxi och beställa en ny vid behov. Resenären har även möjlighet att vid försening som överstiger 20 minuter beställa en privat taxi och sedan få ersättning för resekostnaden. En prövning görs av regionen gällande om resenären är berättigad ersättning. Ersättning betalas ut för resans pris med avdrag för egenavgiften. Resegarantin gäller inte vid händelser som ligger utanför regionens kontroll.

Malmö stad

Malmö stad har i dagsläget ingen reglerad förseningsersättning. En liknande motion är dock under handläggning och Malmö stad har i rapport utrett frågan. Ställningstagande har ännu inte skett då rapporten i fråga hittills endast skickats ut på remiss inom Malmö stad.

Omvärldsbevakningen visar att det varierar mellan kommunerna gällande möjligheten till förseningsersättning/kompensationen samt att ersättningsnivån ser annorlunda ut i kommunerna. Det är viktigt att poängtera att klagomål på försening alltid utreds innan eventuell förseningsersättning/kompensation betalas ut. En upplevd försening är inte detsamma som en faktisk försening och det finns alltid kriterier som ska uppnås för att berättigas ersättning/kompensation. Detsamma gäller för förseningsersättning inom ordinär kollektivtrafik.

Synpunkter från Kommunala rådet för funktionshinderfrågor (KRF) samt Kommunala pensionärsrådet (KPR)

Synpunkter har inhämtats från KRF samt KPR.

KPR lyfter vikten av att färdtjänstresenärer ska ha rätt till ersättning vid förseningar och uteblivna resor samt att ersättningen bör vara i nivå med ersättningen som gäller inom ordinarie kollektivtrafik. Det finns en uppfattning om att det är många seniorer som har färdtjänst som ej har information om att det finns möjlighet till kompensation och att det troligtvis finns ett mörkertal gällande antalet förseningar inom färdtjänsten. KPR ser att informationen om vad som gäller behöver vara tydligare och att det är viktigt att processen vid klagomål och kompensation är enkel. KPR ser inget mervärde i att kommunen själva hanterar förseningsklagomålen, det viktiga är att det är tydligt för resenärerna vart de ska vända sig.

KRF meddelar att de upplever att det inte är känt i tillräcklig omfattning att det finns möjlighet att söka kompensation vid förseningar. KRF ser ett mervärde i att kommunen tar över handläggningen och hanteringen av förseningsklagomål. Rådet menar att det kan upplevas svårt att ta kontakt med Västtrafik och att få återkoppling. Det upplevs finnas ett missnöje kring klagomålshanteringen. Det uppfattas svårt att komma i kontakt med Västtrafik och krångligt att lämna in klagomål. KRF lyfter vikten av att information om klagomålshantering samt möjlighet till kompensation ges till alla färdtjänstresenärer oavsett om det är någon som nyligen blivit beviljad färdtjänst eller någon som haft färdtjänst sedan tidigare. Vidare lyfter rådet att det är viktigt att vid

uppdateringar skicka ut ny informationen till samtliga. Synskadades riksförbund (SRF) har efter KRFs behandling av remissen skickat in en kompletterande synpunkt gällande att förbundet upplever att förseningskompensationen fungerar bra i nuvarande former.

Bedömning

Motionären lyfter att färdtjänstresenärer i Vänersborgs kommun ska ha möjlighet att kräva ersättning vid förseningar. Vänersborgs kommuns avtal med Västtrafik innebär att resenären har rätt till kompensation vid förseningar som orsakats av Västtrafik eller part som Västtrafik ansvarar för. Västtrafik har som uppdrag att handlägga inkomna klagomål om försening och utreda orsaken samt betala ut kompensation i de fall där det visar sig att Västtrafik/taxibolagen är orsaken till förseningen.

Att så som motionen beskriver hantera förseningsersättning genom att kommunen själv betalar ut kompensation och sedan kräver Västtrafik och dess samarbetspartners på ersättningen ser socialförvaltningen inte vara möjligt utifrån dagens avtal med Västtrafik samt den organisation som finns kring färdtjänstresor. Avtalet med Västtrafik bygger på ett kollektivt tänk där det är av vikt att de anslutna kommunerna/regionen verkar för en likriktning i regelverken som styr de olika serviceresorna.

Den föreslagna hanteringen innebär att en organisation behöver byggas upp med funktioner vars uppgift är att handlägga och betala ut begäran om ersättning vid försening. Varje begäran om ersättning måste utredas av handläggare för att säkerställa att de kriterier som ställs för utbetalning har uppfyllts. I dagsläget finns inte resurser på plats för att möjliggöra att hantering av resekompensation sker inom socialförvaltningen. Färdtjänsthandläggarna är organiserade under biståndsenheten och har som uppdrag att handlägga myndighetsutövningen. Det finns ej utrymme för en vidare hantering kring handläggning av ersättningsfrågor. Om motionen bifalls i Kommunfullmäktige behöver ett förtydligande ske kring vilken nämnd som i så fall får uppdraget att handlägga reseersättningsärendena. Om socialnämnden skulle ges uppdraget bedöms socialnämnden behöva tillföras budget för att kunna hantera handläggningen. Då förslaget avviker från det upparbetade och avtalade samarbetet med Västtrafik behöver kommunen föra dialog med Västtrafik kring om, och i så fall hur ett fortsatt samarbete kan ske där Vänersborgs kommun har sin egen hantering av förseningsklagomål och kompensation.

Idag skiljer vi på ersättning/kompensation vid förseningar kopplat till färdtjänst och kollektivtrafik. Även lagstiftaren skiljer på de olika reseformerna. Hur kompensationen ser ut och vilka kriterier som behöver uppnås för att få ut kompensation skiljer sig något mellan kommunerna i omvärldsbevakningen som gjorts. Socialförvaltningen bedömer att kompensationsbestämmelserna inom Västtrafiks samarbete är i nivå med många andra kommuner.

Statistiken visar att antalet klagomål om förseningar är förhållandevis få. KPR lyfter att det troligtvis finns ett mörkertal gällande antalet förseningsklagomål som inkommer till Västtrafik. Synpunkter från de tillfrågade rådgivande organen tyder på att det finns behov av att tydligare informera färdtjänstresenärerna om vad som gäller vid förseningar.

Möjligheten till kompensation vid förseningar finns och ska nyttjas. Det är viktigt att färdtjänstresenärerna får tydlig information om klagomålshanteringen och uppmanas att

lämna synpunkter och klagomål vid behov. Synpunkterna är av vikt för kommunen samt för Västtrafik för att säkerställa och utveckla kvaliteten på färdtjänsten.

Sammanfattningsvis ser socialförvaltningen inte att det är befogat att tillmötesgå motionärens förslag då detta skulle innebära betydande och kostnadskrävande insatser rörande administrativa arbetsuppgifter kopplade till att utreda rätten till ersättning, utbetala ersättning och inkräva utbetalda medel från annan part etc. Detta då rätten till ersättning genom förseningskompensation redan idag är reglerad i avtal med Västtrafik som också utför de administrativa arbetsuppgifter som följer av förseningsklagomål och ansökan om förseningskompensation.

Beredning

Dialog har skett med färdtjänsthandläggare på biståndsenheten, ekonom på socialförvaltningen och Västtrafik. Synpunkter har inhämtats från Kommunala rådet för funktionshinderfrågor samt Kommunala rådet för funktionshinderfrågor.

Underlag

- Avtal mellan Västtrafik AB och Vänersborgs kommun angående upphandling, samordning och utförande av särskild kollektivtrafik.
- Lag (1997:736) om färdtjänst
- Lag (2015:953) om kollektivtrafikresenärers rättigheter

Karin Hallberg
Förvaltningschef

Sändlista

Kommunstyrelsen

Handläggare

Johan Högmark

johan.hogmark@vanersborg.se

Remiss av motion om att införa resegaranti i färdtjänsten

Beslut

Kommunstyrelsen remitterar motion om att införa resegaranti i färdtjänsten till socialnämnden.

Sammanfattning

Motion om att införa resegaranti i färdtjänsten inkom till kommunstyrelseförvaltningen 2023-12-11. Kommunfullmäktige beslutade 2023-12-13, § 237 att remittera motionen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsens ordförande ser i samråd med kommunstyrelsens presidium att motionen även behöver remitteras till socialnämnden.

Kommunstyrelsens presidie ser gärna att yttranden från kommunala rådet för funktionshinderfrågor och kommunala pensionärsrådet inhämtas under socialnämndens handläggning av ärendet.

Regelverk

Beslutet är fattat med stöd av delegeringsordning för kommunstyrelsen antagen den 2 juni 2021 § 127, punkten 2.10 - Remiss av ärenden som ska beslutas i kommunstyrelsen eller som ska beredas för beslut i kommunfullmäktige samt beslut att överlåta inkommen remisstill annan nämnd för yttrande direkt till remissinstansen.

Underlag

- Kommunfullmäktiges beslut 2023-12-13, § 237
- Motion inkommen 2023-12-11

Benny Augustsson

Kommunstyrelsens ordförande

Sändlista för beslut

Socialnämnden

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: BENNY AUGUSTSSON

Date: 2024-01-15 13:00:09

BankID refno: 51f59c3e-cc4c-4884-a2eb-2bba07882e62

Benny Augustsson

Inför resegaranti i färdtjänsten!

Vänerns borgs invånare som är berättigade till färdtjänst ska kunna lita på att färdtjänsten fungerar. Om färdtjänsten av någon anledning inte dyker upp så ska inte invånarens ekonomiska och sociala förutsättningar påverka om en verkligen kan ta sig dit en ska. Ingen ska behöva vänta oskäligt länge eller bli lämnad ensam ute, många av resenärerna befinner sig redan i en utsatt situation. Om den färdtjänstberättigade hade rest med kollektivtrafiken hade hen kunnat kräva ersättning från resegarantin.

Oseriösa taxibolag ska inte kunna strunta i körningar och lämna Vänerns borgs invånare strandade. Detta gäller såväl barn, unga som äldre. Föräldrar och anhöriga ska inte behöva oroa sig för om sina barn och närstående kommer fram. Detta är en del i vår gemensamma välfärd och sociala trygghetssystem som måste fungera.

Därför krävs en resegaranti för färdtjänsten där invånaren kan få ersättning direkt, snabbt och smidigt från Vänerns borgs kommun och kommunen kan i sin tur kräva ersättning från taxibolaget för den uteblivna/och eller försenade resan. Detta är krav som bör ställas och införas i avtalet kring kommunens färdtjänst med taxibolagen.

Resegaranti i färdtjänsten finns redan i flertalet svenska kommuner, exempelvis i övriga storstadsregioner som Göteborg och Stockholm. Vänsterpartiet anser att även Vänerns borgsbor ska ha denna rättighet.

Precis som tydliga röster från funktionsrättsrörelsen i Vänerns borg anser vi att resegaranti i färdtjänsten är en förutsättning för att alla invånare ska behandlas lika och att inte lämna någon utanför. Vilket ligger i linje med att leva upp till kommunens antagna "Strategi för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning"

Mot denna bakgrund yrkar Vänsterpartiet Vänerns borg att:

kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt berörda nämnder och instanser att ta fram en resegaranti i färdtjänsten, vilken också förs in i "Riktlinje för Färdtjänst och riksfärdtjänst" och i de avtal som finns med utförare.

Ida Hildingsson - för Vänsterpartiet Vänerns borg - 2023-12-07

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: IDA HILDINGSSON

Date: 2023-12-11 15:03:33

BankID refno: 9eca6112-7076-4463-9e3b-ed685f9173cc

Ida Hildingsson

§ 237

Motion om att införa resegaranti i färdtjänsten

KS 2023/1074

Beslut

Kommunfullmäktige remitterar ärendet till kommunstyrelsen. Ärendet ska handläggas på så sätt att kommunfullmäktige kan avgöra det inom ett år.

Sammanfattning av ärendet

Ida Hildingsson (V) har den 11 december 2023 inkommit med motion om att införa resegaranti i färdtjänsten.

Beslutsunderlag

- Motion från Ida Hildingsson (V), 2023-12-11

Kommunfullmäktiges behandling under sammanträdet

Ordföranden föreslog ovanstående beslut till avgörande och fann att kommunfullmäktige bifallit förslaget.

Sändlista

Kommunstyrelsen

2024-09-09

Dnr: SOC 2024/103

Handläggare

Ewa Peterson
ewa.peterson@vanersborg.se
0521-72 21 33

Mottagare

Socialnämnden

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), kvartal 2, år 2024

Förslag till beslut

Socialnämnden noterar informationen om rapporten av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) för kvartal 2, år 2024 och överlämnar den till kommunfullmäktige och kommunens revisorer.

Sammanfattning av ärendet

Kommunen är enligt lag skyldig att anmäla samtliga gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader. Syftet är att stärka rättssäkerheten för enskilda som beviljats bistånd. När en beviljad insats inte verkställts inom tre månader ska ansvarig nämnd rapportera detta till kommunens revisorer, kommunfullmäktige och Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Nämnden ska även rapportera om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader. Rapportering till IVO sker separat via e-tjänst i enlighet med socialnämndens delegeringsordning punkt 1.5.8.

För kvartal 2, år 2024, har socialnämndens verksamheter sammanlagt 39 ej verkställda gynnande beslut/avbrott i verkställighet utifrån LSS och SoL.

Underlag

- Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt 16 kap 6 f-g § socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), kvartal 2, år 2024

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Sändlista

Kommunfullmäktige
Revisorerna

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt 16 kap 6 f-g § socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), kvartal 2, år 2024

Nr	Kön	Insats och lagrum som beslutet gäller	Datum för det gynnande beslutet	Tid som förflutit från beslutsdatum	Övriga kommentarer
		LSS			
1	M	9 § 9 Bostad med särskild service	2024-01-30	7 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
2	M	9 § 9 Bostad med särskild service	2024-01-03	9 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
3	M	9 § 9 Bostad med särskild service	2023-04-11	1 år, 5 mån	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde
4	M	9 § 9 Bostad med särskild service	2023-07-11	1 år, 2 mån	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde
5	M	9 § 9 Bostad med särskild service	2023-07-11	1 år, 2 mån	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde
6	M	9 § 9 Bostad med särskild service	2023-11-28	9 mån	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
7	K	9 § 9 Bostad med särskild service	2022-04-21	2 år, 4 mån	Avbrott i verkställighet och där insatsen inter åter verkställts inom 3 månader Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde
8	M	9 § 6 Korttidsvistelse i form av stödfamilj	2024-01-24	8,5 månader	Avbrott i verkställighet och där insatsen inter åter verkställts inom 3 månader Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde
9	M	9 § 3 Ledsagarservice	2024-03-01	6 månader	Avbrott i verkställighet och där insatsen inter åter verkställts inom 3 månader Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde
10	M	9 § 10 Daglig verksamhet	2024-02-07	7 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum.

					Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde
11	K	9 § 10 Daglig verksamhet	2023-12-14	6 mån (verkst juni)	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde
		SoL Funktionshinder			
1	K	4 kap. 1 § Kontaktperson	2023-05-01 avbrott i verkställigheten	1 år, 4 mån	Avbrott i verkställigheten Huvudsakligt skäl: Hos kommunen månad 1-7, därefter skäl hos den enskilde
2	K	4 kap. 1 § Kontaktperson	2024-02-19	6,5 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde
3	M	4 kap. 1 § Kontaktperson	2023-10-09, avbrott i verkställigheten	11 månader	Avbrott i verkställigheten Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde
		SoL Äldreomsorg			
1	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-03-06	6 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
2	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-01-11	9 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
3	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-03-14	6 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats.
4	M	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-01-18	8,5 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
5	M	ÄO Särskilt boende förhandsbesked 4 kap 1 § SoL	2024-02-19	6,5 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
6	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-01-11	9 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum.. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats

7	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-02-20	7,5 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
8	M	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-02-02	7 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
9	M	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-02-21	6,5 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
10	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-03-06	6 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
11	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-03-18	5,5 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
12	M	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-01-29	7 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
13	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-01-30	7 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
14	M	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2024-03-09	6 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
15	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2023-09-01	1 år	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde.
16	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2023-06-09	1 år, 3 mån	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Första 8 månaderna hos den enskilde, därefter hos kommunen.
17	M	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2023-11-24	9,5 månader	Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats

18	M	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2023-12-11	9 månader	Gynnande beslut som inte verkstälts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
19	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2023-05-12	1 år, 4 mån	Gynnande beslut som inte verkstälts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Första 10 månaderna hos kommunen, därefter hos den enskilde.
20	M	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2023-07-13	1 år, 2 mån	Gynnande beslut som inte verkstälts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
21	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2023-09-15	8 mån (verkst i maj)	Gynnande beslut som inte verkstälts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
22	K	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2023-09-13	1 år	Gynnande beslut som inte verkstälts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
23	M	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2023-12-29	5 mån (verkst i maj)	Gynnande beslut som inte verkstälts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats
24	M	ÄO Särskilt boende 4 kap. 1 § SoL	2023-09-01	11 mån (verkst aug)	Gynnande beslut som inte verkstälts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos den enskilde
25	K	ÄO Medboende 4 kap. 1 § och 1c §	2023-09-15	1 år	Gynnande beslut som inte verkstälts inom 3 månader från beslutsdatum. Huvudsakligt skäl: Hos kommunen, saknar plats.
IFO SoL					

Kontaktperson, ledsagning, avlösarservice: Fler personer har rapporterats in med avbrott i verkställigheten, men där det vid kontroll bedömts ej falla inom ramen för rapporteringsplikten. Uppföljning och omprövning av dessa beslut kommer att ske av respektive handläggare.

2024-09-05

Dnr: SOC 2024/212

Handläggare

Zana Savic

zana.savic@vanersborg.se

0521-72 17 30

Mottagare

Socialnämnden

Sammanträdestider för socialnämnden och socialutskottet 2025

Förslag till beslut

Socialnämnden fastställer följande sammanträdestider för år 2025.

Socialnämndens sammanträdesdagar (torsdag kl. 08:30): 23 januari, 27 februari, 20 mars, 16 april (onsdag), 22 maj, 12 juni, 28 augusti, 25 september, 30 oktober, 20 november, 18 december.

Socialnämndens presidie sammanträdesdagar (tisdag kl. 13:15): 14 januari, 18 februari, 11 mars, 8 april, 13 maj, 3 juni, 19 augusti, 16 september, 21 oktober, 11 november, 9 december.

Socialutskottets sammanträdesdagar (tisdag kl. 08:30): 3 januari, 14 januari, 28 januari, 11 februari, 25 februari, 11 mars, 25 mars, 8 april, 22 april, 6 maj, 20 maj, 3 juni, 17 juni, 8 juli, 29 juli, 19 augusti, 2 september, 16 september, 30 september, 14 oktober, 28 oktober, 11 november, 25 november, 16 december.

Sammanfattning av ärendet

Förslag till sammanträdestider för socialnämnden och socialutskottet 2025 föreligger.

	Socialnämnden Torsdag kl. 08.30	Presidiet Tisdag kl. 13:15	Socialutskottet Tisdag kl. 08:30
Januari	23-jan	14-jan	3-jan (fredag), 14-jan, 28-jan
Februari	27-feb	18-feb	11-feb, 25-feb
Mars	20-mar	11-mar	11-mar, 25-mar
April	16-apr (onsdag)	08-apr	08-apr, 22-apr
Maj	22-maj	13-maj	06-maj, 20-maj
Juni	12-jun	03-jun	03-jun, 17-jun
Juli			08-jul, 29-jul
Augusti	28-aug	19-aug	19-aug
September	25-sep	16-sep	02-sep, 16-sep, 30-sep
Oktober	30-okt	21-okt	14-okt, 28-okt
November	20-nov	11-nov	11-nov, 25-nov
December	18-dec	09-dec	16-dec

Beredning

Samordning av samtliga nämnders sammanträdestider har skett.

Karin Hallberg
Förvaltningschef

Sändlista

Handläggare av ärendet

2024-09-12

Dnr: SOC 2024/9

Handläggare

Zana Savic

zana.savic@vanersborg.se

0521-72 17 30

Mottagare

Socialnämnden

Meddelandelista till socialnämndens sammanträde 2024-09-26

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner redovisningen av meddelandelistan.

Sammanfattning av ärendet

Socialförvaltningen har lämnat förteckning över meddelanden som inkommit för att redovisas vid socialnämndens sammanträde den 26 september 2024.

Underlag

- Meddelandelista 2024-08-13--2024-09-11

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Sändlista

-

Dokument

Utskriftsdatum: 2024-09-11

Utskriven av: Zana Savic

Diarieenhet: Socialnämnden

Sekretess: Visas ej

Beskrivning av sökning:

Meddelanden 2024-08-13--2024-09-11

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	Dokumenttyp
2024.1272	I	Beslut KS 2024-08-28 Information om uppföljning av Strategi för ett fossilfritt Vänersborg 2030 - Transporter el och uppv	Karin Hallberg
2024-09-04		Kommunstyrelsen	Socialförvaltningen övergripande
SOC 2021/143		Strategi för ett fossilfritt Vänersborg 2030	BESLUT
2024.1273	I	Beslut KS 2024-08-28 Tilläggsanslag för kommunals lönerrevision 2024	Karin Hallberg
2024-09-04		Kommunstyrelsen	Socialförvaltningen övergripande
SOC 2024/211		Tilläggsanslag för kommunals lönerrevision 2024	BESLUT
2024.1277	I	Ändringsbeslut - prestationsbaserade statsbidraget minska timanställningar 2023	Jessica Havelin
2024-09-05		Socialstyrelsen	Administrativa avdelningen
SOC 2023/107		Statsbidrag till kommuner för att minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre, 2023 (avser prestationer som uppnåtts under perioden 2022-2023)	BESLUT
2024.1278	I	Ändringsbeslut - prestationsbaserade statsbidraget utöka sjuksköterskebemanningen på särskilda boenden 2023	Jessica Havelin
2024-09-05		Socialstyrelsen	Administrativa avdelningen
SOC 2023/108		Statsbidrag till kommuner i syfte att utöka bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden, år 2023 (avser prestationer som uppnåtts under perioden 2022-2023)	BESLUT
2024.1315	I	Beslut KS 2024-08-28 Lokalplanering för nytt boende inom socialpsykiatri på Holmängen	Lena Sjöström
2024-09-11		Kommunstyrelsen	Kvalitet och utveckling
SOC 2024/50		Boende socialpsykiatri socialtjänstlagen 2028	BESLUT
2024.1316	I	Beslut KS 2024-08-28 Lokalplanering för nytt serviceboende på Blåsut	Lena Sjöström
2024-09-11		Kommunstyrelsen	Kvalitet och utveckling
SOC 2024/49		Servicebostad LSS 2028	BESLUT

2024-09-12

Dnr: SOC 2024/10

Handläggare

Zana Savic
zana.savic@vanersborg.se
0521-72 17 30

Mottagare

Socialnämnden

Anmälan av delegeringsbeslut till socialnämndens sammanträde 2024-09-26

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner redovisningen av beslut fattade med stöd av delegeringsordning för socialnämnden.

Sammanfattning av ärendet

Delegeringsbeslut fattade under perioden 2024-08-10--2024-09-11 anmäls.

Underlag

- Delegeringslista socialnämnden 2024-08-10--2024-09-11

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Sändlista

-

Delegeringsbeslut

Utskriftsdatum: 2024-09-12

Utskriven av: Zana Savic

Diarieenhet:	Socialnämnden
Beslutsfattare:	Alla
Kategori:	Alla
Beslutsinstans:	Socialnämnden
Sammanträdesdatum:	2024-09-26
Sekretess:	Visas ej

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
2024.1313	Upphandlingsuppdrag med fullmakt Samordnad upphandling av IT-tjänst, teknisk plattform för digitala hjälpmedel, IoT- välfärdsplattform	1.3.2
2024-09-10	Västra Götalandsregionen	Karin Hallberg
SOC 2024/222	Samordnad upphandling av IT-tjänst, teknisk plattform för digitala hjälpmedel, IoT- välfärdsplattform	1.3.2
		Karin Hallberg
2024.1317	Remissvar - remiss om en statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga SOU 2024:30	1.1.1
2024-09-11	Kommunstyrelsen	Dan Nyberg
SOC 2024/140	En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga (SOU 2024:30)	1.1.1
		Åsa Turesson